

Editörlerden

Sevgili Sosyal Beyin Okurları,

Covid-19 pandemisinin tüm zorluklarına rağmen 2020-2021 Eğitim ve Öğretim Yılı'nın Bahar Döneminin sonuna yaklaşırken, dergimizin 3. sayısı ile karşınıza çıktığımız için büyük bir mutluluk yaşıyoruz. Ülkemizi de etkileyen bu pandemi süreci içerisinde öğrencilerimizin büyük bir azim ve heyecanla hazırladıkları dergimizle karşı karşıyasınız. Bu zor süreci gerek yüz yüze eğitimle gerekse EBA platformu üzerinden yaptığımız canlı derslerle aşmaya çalıştık.

Uzman ve genç kadromuzla geleceği parlak ve ayağı yere sağlam basacak nesiller yetiştirmeye çalışıyoruz. Elinizdeki dergi işte bu amacın bir nişanesi olarak yayın hayatına kaldığı yerden devam etmektedir. Sosyal Beyin, bir lise dergisinden daha çok öğrencilerimizin fikir dünyasına ışık tutmaya çalışan bir sosyal bilimler dergisidir. Derginin ortaya çıkmasında en büyük pay sevgili öğrencilerimizindir. Öğrencilerimiz, özverili bir şekilde ellerini taşın altına ellerini koyarak bu derginin sizlere ulaşmasını sağladılar. Bu sayımızda -gelecek sayılarımızda da olacak- yazar kadromuzu kalemlerini geliştirmek isteyen öğrencilerimiz oluşturmakta. 9, 10, 11 ve 12. sınıftan öğrencilerimizin hazırladığı ve öğretmenlerimizin rehberlik ettiği ikinci sayımızda güncel küresel meselelerden tarihe, edebiyattan sosyal medyaya, gezi önerilerinden kitap önerilerine, Anadolu'da unutulmaya yüz tutmuş ama unutulmaması gereken Türk-İslam kültürümüzün birbirinden güzel motiflerine, kahramanlık türkülerimizin hikâyelerinden, öğrencilerimizin gözünden tarih anlayışına kadar çok farklı alanlarda makaleleri zengin görseller eşliğinde sizlere sunuyoruz. Öğrencilerimizin gönül dünyalarına da ışık tutmaya çalıştığımız ikinci sayımızda içerik kısmını burada zikretmeyeceğiz; fakat öğrencilerimizi araştırmalarına rehberlik ederek ortaya kendi kalemlerinden eserler çıkarmaları için sadece teşvik ettik. Bu dergide öğrencilerimizin analitik düşünce ve analizlerine bolca yer verdiğimizizi, dergimizi okurken görebileceksiniz.

Eskilerin "Aynası iştir kişinin lafa bakılmaz." sözüne binaen burada uzun uzun konuşmak yerine sizi öğretmenler olarak birer mücevher olarak gördüğümüz ve işlemeye çalıştığımız öğrencilerimizin hazırladığı Sosyal Beyin 2021 Haziran sayımızla baş başa bırakıyor; emeği geçen bütün öğretmenlerimize, öğrencilerimize ve destekçilerimize teşekkür ediyor, keyifli okumalar diliyoruz.

Gelecek sayımızda görüşmek üzere...

Serkan ABDİOĞLU - Rahşan ÇAVUŞ
Tarih Öğretmenleri

Uluslararası Murad Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi Adına İmtiyaz Sahibi

Mehmet TÜRKMEN
Okul Müdürü

Yayın Yönetmenleri/Editörler

Serkan ABDİOĞLU
Rahşan ÇAVUŞ
Gönül PIÇAKÇI KESKİN

Yazarlar

Abdul HALEEM
Alikhan TAMBIEV
Alim ABLIKIMOV
Ahmet Hakan KONUK
İdris HAXIHU
Mehmet Kaan KARAGÖZ
Muhammad ANAS
Muhammed AODA
Muhammed Kamrul HASAN
Nouridine Issoufou BOUBACARR
Raheel SHAHARYAR
Serkan ABDİOĞLU
Selahadine Abdillahi MOUMİN
Tanvir AHMED
Sabri GJINALI
Wang XU

Grafik Tasarım

Elif YILMAZ

İletişim

Hamitler Mah. Saim Sk. No:06
Osmangazi/BURSA Tel:+90 224 242 22 28

 murathudavendigaraihl

 umhaihl

 murathudavendigaraihl

 Hüdavendigâr TV

Her hakkı mahfuzdur. Dergideki yazı, fotoğraf ve diğer görsellerin izin alınmadan veya kaynak gösterilmeden her türlü ortamda çoğaltılması yasaktır.

iÇİNDEKİLER

OSMANLI KLASİK DÖNEMİNDE SARAY	4	OSMANLI DEVLETİ VE ÇARLIK RUSYA	32
ANADOLU'DA TÜRK İSLAM MOTİFLERİ	8	TARİHİ ŞAHİSİYETLER: SULTAN MUHAMMED ALPARSLAN	33
GEZİLECEK YERLER	16	TARİHTEN BİR SAVAŞ: MALAZGİRT SAVAŞI	38
OKUMAK NEDEN BU KADAR ÖNEMLİ?	17	TARİHTEN BİR SAVAŞ: MOHAÇ SAVAŞI	41
ÜLKE TANITIMLARI	18	TÜRKÜLERİN RUHU	44
OSMANLI DEVLETİ'NİN KIRIMI FETHİ VE BUĞÜNÜ	27	TÜRKİYE'NİN HUZUR DOLU SAKİN ŞEHİRLERİ	46
DÜNYADAN BİR KÖŞE: LOTUS TAPINAĞI	29	FİLM ÖNERİLERİ	55
BABÜR İMPARATORLUĞU	30	KİTAP ÖNERİLERİ	56
OSMANLI'NIN SURİYE BÖLĞESİNDEKİ HAKİMİYETİ VE SURİYE'NİN BUĞÜNÜ	32		

Osmanlı Klasik Döneminde

SARAY

Serkan ABDİOĞLU
Tarih Öğretmeni

Osmanlı klasik örgütlenmesinde devleti ve devleti koruma güdüsü ön plandadır denilebilir. Bu durum nizam-ı âlem düşüncesi ile açıklanabilir. Osmanlı toplumunda nizam-ı âlemciliğin amacı toplumu değiştirmek değil, toplumun dengesini sağlamak, yani topluma sürekli biçim vermektir. Bu amaca uygun olarak toplumun her ferdi kabiliyetine göre belli bir mevkide yer alacak ve böylece sosyal düzen sağlanacaktır. Bunu gerçekleştirecek olan da nizamı sağlayacak olan padişaktır. Padişah, sosyal düzeni sağlamak için şeriat dışında kanunlar ve nizamlar çıkarabilme yetkisine sahiptir. Diğer taraftan Osmanlı hükümdarının mutlak gücü ve korumakla yükümlü olduğu değerler adalete dayanan bir sosyal düzen ve emniyeti Osmanlı devlet felsefesinin temelinde olan ve hükümdarın mutlak gücünü meşrulaştıran Eski Doğu'ya özgü bir özdeyiş, Kutadgu Bilig'ten Tanzimat Fermanı'na kadar tekrarlanmıştır: Adalet olmazsa reaya, reaya olmazsa para, para olmazsa asker, asker olmazsa devlet, devlet olmazsa adalet olmaz. Daire-i adalet felsefesi budur.



Saray Teşkilatı

Saray

Osmanlı Devleti, merkezî ve mutlak devlet esaslarına göre teşkilatlanmıştı. Divan, ordu ve eyaletler doğrudan doğruya padişahın şahsına bağlı bir bütün olarak düşünülmüştür. Bu sebeple saray, hem padişahın özel hayatının geçtiği evi hem de devlet işlerinin yürütüldüğü esas merkez (büro) durumundaydı. Devlet mekanizmasının merkezi saraydı. Devletin yürütme organı olan divan (bugünkü anlamda hükümet) padişahın kapısında toplanıyordu. Bu sebeple sonraki devirlerde Osmanlı hükümetine bâb-ı âlî (yüce kapı) denilmiştir. İznik ve Bursa'nın Osmanlı Beyliğinin merkezi olduğu dönemlerde buradaki saraylar nasıldı? Pek bilgimiz bulunmuyor. Bursa Sarayı'nın İç Kale'de olduğu bilinmektedir. Edirne'de ise eski ve yeni olmak üzere iki saray bulunmaktaydı.

1453'te İstanbul'un fethinden sonra başkentin İstanbul'a taşınmasıyla bu saraylar ikinci planda kalmışsa da terk edilmemişlerdir. Hatta IV. Mehmed'le ondan sonra tahta geçen Süleyman, Ahmed ve II. Mustafa hep Edirne Sarayı'nda vakit geçirmişlerdir.

Saray, hem bina hem de kurum olarak klasik şeklini Fatih Sultan Mehmed'le beraber kazanmıştır. Osmanlı sarayı temel olarak iki kısımdan oluşmaktadır.

* Padişahın özel hayatının geçtiği enderûn (iç saray)

* Hükümet işlerinin görüldüğü ve resmî hayatın geçtiği birûn (dış saray)

(Kitabınızda Saray üç bölümde incelenmiş, harem ayrı bir başlık altına konmuştur. Ancak harem, enderunun bir parçasıdır.)

İstanbul'un fethinden sonra inşa edilen Topkapı Sarayı Osmanlı idare sisteminin özelliklerine göre şekillenmiş ve devletin idare merkezi olarak bir model teşkil etmiştir. Bu sarayın Bursa ve Edirne saraylarının daha gelişmiş bir şekli olduğu anlaşılmaktadır.

Aslında Topkapı Sarayı'ndan önce yine Fatih tarafından İstanbul'da bir başka saray daha yaptırılmıştır. Bu saray, bugünkü İstanbul Üniversitesi merkez binalarının bulunduğu konumdadır. Fakat bu saray beğenilmemiş, bu yüzden Topkapı Sarayı inşa edilmiştir. İlk yapılan Saray-ı atik, Topkapı'ya ise saray-ı cedid denilmiştir.

Bâbü's-sa'âde: Birûn ile enderunu ayıran kapıdır.

Padişah devlet adamlarını ve elçileri burada kabul ederdi.

Yine divan toplantılarının yapıldığı divân hâne ve defter hâne bâbü's-sa'âdenin bitişiğindedir.

Bâbü's-sa'âdenin enderun tarafında ayrıca harem-i hümâyûn ve hırka-i sa'âdet dairesi vardır.



Osmanlı Klasik Döneminde SARAY

Arz Odası Nedir?

Bâbüssaâde'nin tam karşısında yer alır. sarayda padişahların devlet yönetimiyle olan ilişkilerinin somutlaştırıldığı en önemli mekândır. Bu odaya Arz Odası veya Arz Dîvanhanesi de denilir. Fermanlarda geçen padişah makamı anlamındaki “makam-ı muallâ/dergâh-ı muallâ” denen yer burasıdır.

Padişahlar, yabancı devlet elçilerini burada huzura kabul etmişler, sefere çıkan komutanlara Sancak-ı Şerif'i törenle yine burada teslim etmişlerdir. Arz Günleri denilen pazar ve s alı günlerinde ve Divan toplantılarından sonra devlet erkânı ile özel toplantılarını burada yapmışlardır.

Kul Sistemi ve Enderun

Osmanlı Devleti genel olarak iki unsura dayanıyordu: ulema (ehl-i şer'/ilmiye) ve ümera (ehl-i örf/seyfiye) . 16. yüzyıldan itibaren bunlara bir de kalemiye sınıfı (bürokrat) eklenmiştir.

Ulema: kanun ve şeriat ile ilgili teşkilatı, ümerâ ise padişahın siyasî ve askerî otoritesini temsil ediyordu. Kalemiye ise, çoğunlukla medrese kökenlilerden oluşuyordu ve Osmanlı bürokrasisini oluşturuyordu.

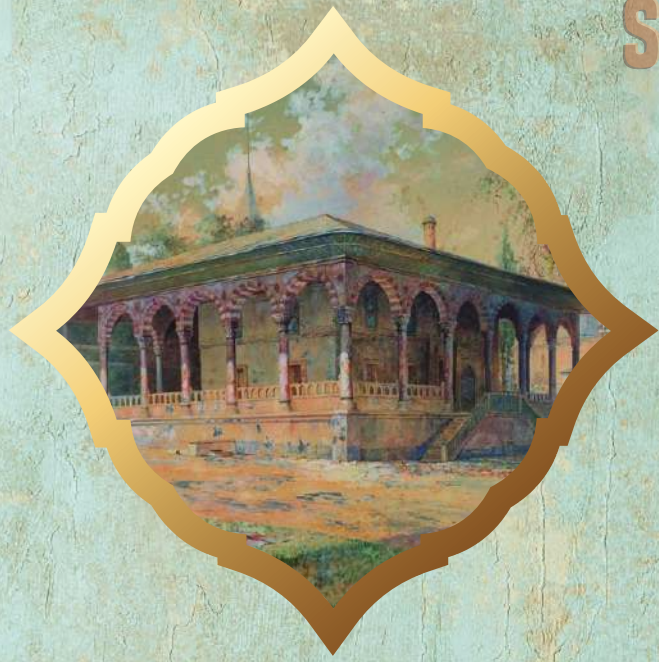
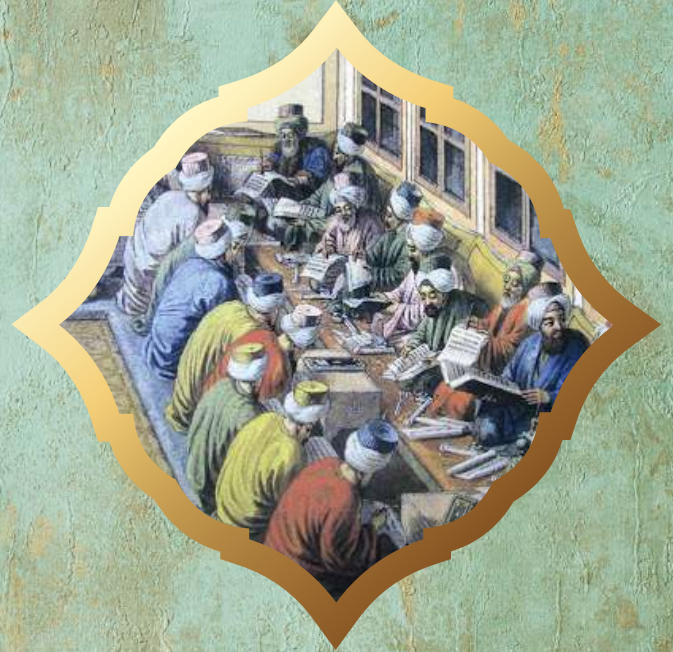
Köleleri özel bir eğitime tâbi tutarak devlet ve ordu yönetiminde kullanma usulüne kul sistemi denir. Kölelerin eğitilip devlet kademesinde kullanılma usulü Sasanî, Roma, Bizans ve Abbasiler, Selçuklular gibi bütün Ortadoğu ve Akdeniz havzasında kurulmuş devletlerde görülür. Bununla birlikte Osmanlılarda kul sisteminin Anadolu Selçuklulardaki gulam sisteminin gelişmiş hâli olduğu söylenebilir.

Kul sistemi, padişahın devlet otoritesini iyi eğitim görmüş, kendisine son derece sadık kimselere vermek istemesi ve daha merkezîyetçi bir devlet kurmak gayesinden kaynaklanmaktadır.

Kul sistemi için savaşlarda alınan esirler, para ile satın alınan köleler ve devşirme usulü ile toplanan Hristiyan çocukları kullanılırdı. Devşirme usulü Yıldırım Bayezid zamanından beri uygulanıyordu. Bu yönteme göre, padişah zaman zaman özel bir heyet görevlendirerek özellikle Rumeli'ndeki Hristiyan köy ve kasabalarından belli sayıda çocuk toplatıyordu. Devşirilen çocukların 8-20 yaşları arasında, sağlıklı ve iyi ailelere mensup olmaları şarttı.

Devşirilen çocuklar arasında öne çıkanlar (yetenek, zekâ, görünüş vs.) özel terbiye verilmek üzere Edirne Sarayı, İshak Paşa Sarayı ve İbrahim Paşa Sarayı gibi saraylara gönderilirdi. Geri kalanları ise ileride Yeniçeri olmak üzere Anadolu'daki Türk köylülerinin yanına ya da bostancı adıyla İstanbul'daki sarayların bahçelerine verilirdi. Bu şekilde Türkçe ve Türk âdetlerini öğrenilirdi. İslamiyet'le tanışılardı.

İlk elemeye bahsettiğimiz saraylara gönderilenler 5-7 eğitim gördükten sonra, ikinci bir elemeye tabi tutulurlardı. Seçilenler (iç oğlanlar) yeni saray denilen Topkapı Sarayı'na alınırlardı. Burada, büyük oda ve küçük oda verilen birimlerden oluşan saray kolejinde Türkçe, Arapça, Farsça, edebiyat, tarih, matematik, güzel sanatlar, binicilik, okçuluk vb. alanlarda dersler görürlerdi. Enderun'un üçüncü derecesi Doğancı Odası/Koğuşu idi. Burada yaklaşık 40 iç oğlanı eğitim görürdü. IV. Mehmed döneminde(1648-1687/Avcı Mehmed) bu oda kaldırılmıştır. Tabii bu süreçte İslam'a geçiyorlardı. İyi yetişmiş, kibar, konuşmasını bilen, edebiyattan, sanattan anlayan kişiler yetiştirme amacı vardı. İç oğlanlar arasından yine en seçkinler padişahın şahsi hizmetine verilirlerdi. Geri kalanları ise kapıkulu süvari bölüklerine ve Silahdar bölüğüne verilirdi.



Padişahın Şahsi Hizmetini Gören Odalar

Has Oda: Fatih tarafından kurulan bu odanın amiri has odabaşı idi. Onun vazifesi padişahın şahsi hizmetlerini görmektir. Onun da emrinde 40 kadar iç oğlanı olurdu. Has odabaşından başka padişahın silahını taşıyan silahdâr, padişahın dış elbiselerine bakan çuhadâr, ayakkabı ve çizmelerinden sorumlu rikâbdâr, iç çamaşırlarına bakan dülbend oğlanı da has odanın çalışanlarındandır. Bunlardan sadece has odabaşının padişahın huzuruna çıkma yetkisi vardı.

Hazine Odası: Padişahın özel hazinesi, mücevherat ve değerli eşyasının muhafaza edildiği odadır. 60 kadar iç oğlanı çalışır. Bu odanın amiri hazinedarbaşısıdır. Sarayda nüfuz sahibi olmanın aracı olan makamlardan biridir.

Kiler Odası: Fatih zamanında kurulmuş olan ve kilerci koğuşu da denilen bu bölümün amiri kilercibaşısıdır. 30 civarında iç oğlanı burada çalışırdı. Adından da anlaşılacağı üzere kiler odasının görevi padişahın ve haremın her türlü yiyecek ve içecek ihtiyacını temin etmek, sofraya hizmetlerine bakmaktır.

Seferli Odası: IV. Murad tarafından kurulan bu odanın mensupları musikişinas, sazende, kemaneş, pehlivan, berber vs. olarak yetiştirilmiş iç oğlanlarından oluşuyordu. Bu odanın amiri saray kethüdası idi. Saray kethüdası aynı zamanda büyük odanın da amiriydi.

Odaların amirleri olan ağalara akağalar deniliyordu.

Akağalar

Bâbü's-sa'âde Ağası: Bütün sarayın amiridir. Çok nüfuzlu bir şahsiyetti. Gazenfer Ağa gibi bazı ağaların nüfuzu veziriazamları gölgede bırakabiliyordu.

Saray Kethüdası: Bâbü's-sa'âde ağasından sonra ikinci sıradadır. Büyük odanın ve Seferli odasının amiridir.

Oda Kethüdası: Küçük odanın (içindeki iç oğlanlarının) amiridir.

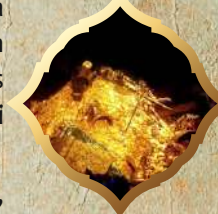
Has odabaşı: Padişahın şahsi hizmetleriyle ilgilenen en yüksek rütbeli görevlidir.

Hazinedarbaşısı: Hazine odasının amiridir.

Kilercibaşı:

Saray Ağası: sarayı temizlik ve intizamından sorumludur.

Sarayın harem kısmını beleyen kara hadım ağaları (siyahi oldukları için) veya harem ağaları denilen bir grup daha vardı.



Bâbüssaâde ağası ve Dârüssaaâde ağası sarayın en yetkili iki ağasıdır. Bâbüssaâde Ağası denildiği gibi sarayda çalışan personelin ağasıdır. Dârüssaaâde ağası (Kızlar ağası) ise Enderun-ı Hümâyûnun ve onun parçası olan Harem-i Hümâyûnun Ağası idi. Buradan bakınca Bâbüssaâde Ağasının daha nüfuzlu olduğu söylenebilir. 16. yüzyıl sonlarına kadar bu şekildedir. Ancak sonradan Dârüssaaâde ağaları öne çıkmıştır. Öyle ki mevki olarak veziriazam ve şeyhülislamdan sonra Dârüssaaâde ağaları gelirdi. Padişahın şahsi hizmetlerinde bulunan iç oğlanları 5-7 senede bir ya da bir padişahın tahta geçmesiyle birlikte değiştirilirdi. Eski görevliler de saray dışındaki vazifelere tayin olurlardı. Buna çıkma denirdi. Bunların bir kısmı birunda görevlendirilir. Bir kısmı altı bölük halkı da denilen kapıkulu sipahi bölüklerine atanırlardı.

Has odabaşı, silahdar, çukadar gibi oda amirleri taşrada sancakbeyliğine atanırlardı. Bu sancakbeylerinden sonradan beylerbeyi ve vezir tayin edilenler olurdu. Vezir tayin olanlar divân-ı hümâyûn üyesi olurlardı. En son rütbe ise veziriazamıktı. Veziriazam padişahın mutlak vekili olarak imparatorluğun ve ordunun başına geçirdi.

İşte kul sisteminden çıkan bir kişinin veziriazamlığa yükselişi bu yollardan oluyordu. Kul sistemi içinde yetişenlerden 45'i veziriazam olmuştur.

Kul sistemi sadece padişah sarayında değil devlet adamlarının saraylarında da uygulanmıştır. Hatta bunu tımarlı sipahilere kadar uzatmak mümkündür. Birçok tımarlı sipahinin kendi hizmetlerinde kulları vardı. Paşaların ve beylerin konaklarında da kendi çaplarında saraydakine benzer bir enderun ve harem teşkilatı vardı. Devlet buralarda yetişen kulları da tımar ve zeamet gibi görevlere atayabiliyordu. Diğer taraftan katledilen devlet adamlarının malları müsadere edildiği gibi kulları da padişah sarayına alınırdı.

Kul sistemi devletin kuruluşundan beri varsa da klasik düzenini veren Fatih olmuştur.

Devşirme sistemine ise 17. yüzyıl sonlarında son verildi. Ancak bundan sonra kul sistemine adam alınırken o kadar özen gösterilmemeye başlandı. 18. yüzyıldan itibaren Türk-Müslüman ailelerin çocukları da kul sistemi içerisine alınmaya başlandılar.



Osmanlı Klasik Döneminde SARAY

Harem

Harem, enderun kısmındadır. Burada padişahın hanımları, kızları, annesi, kadın esirler ve şehzadeler ile onlara hizmet edenler vardır. Haremde de enderundakine benzer bir teşkilat yapısı vardır.

Avrupalılar, haremi çok merak etmekteydiler. İstanbul'a uğrayan her Avrupalı seyahatnamesinde hareme bir bölüme ayırmıştır. Ancak çoğu haremi görmeden, işittiklerini de abartarak bunları yazmışlardır.

Haremdeki kadınlar arasında enderun daki iç oğlanlarınınkine benzer bir teşkilat vardır. Burada cariyeler sıkı bir eğitimden geçirilir. Edebiyat, güzel sanatlar, musiki ve el işleri öğretilirdi. Bu şekilde tahsil ve terbiye gören cariyeler de saraydan çıktıklarında sancakbeyi, beylerbeyi, ve vezir rütbesindeki kişilerle evlendirilirdi. Böylece padişah, kullarının eyaletlerde yerel ileri gelen ailelerin kızlarıyla evlenmelerine engel olmuş olurdu.

Haremin idarecisi Padişahın annesi idi. Ona, mehd-i ulyâ-yı saltanat veya Valide sultan denilirdi. 16. yüzyılda Hürrem Sultan ve Safiye Sultan'la(III. Mehmed'in annesi) başlayan kadınların devlet işlerine karışması, 17. yüzyılda da zaman zaman devam etti. Kösem Sultan (IV. Murad ve Sultan İbrahim'in annesi) ve Turhan Valide Sultan da yine tanınmış, etkin valide sultanlardır.

Valide sultanların dışarı ile irtibatını Bâbü's-sa'âde ağaları idare etmekteydi. Valide sultandan sonra padişaha erkek çocuk doğurmuş olan haseki kadınların da haremde nüfuz ve itibarı vardı.

Harem-i hümayunun hizmet ve muhafazası işlerinde harem ağalarının ağırlığı çoktur. Bu hadım ağalar siyahi olurlar ve çoğunlukla Mısır Beylerbeyi tarafından saraya takdim olunurlardı. Bunlar arasında en yüksek rütbe Dârüssaâde ağasıdır. Bu görevin zaman zaman ak hadım ağalara verildiği de olmuştur. Dârüssaâde ağaları Haremeynü'-Ş-Şerifeyn evkafı denilen Mekke ve Medine Vakıflarının ve evkaf-ı selatinin nezareti görevini de yürütürlerdi. Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı'na ait hazinenin de amiri oydu.

Birun

Birun Babüssaade Kapısı ile başlar ve kapının hemen dışında Arz odası vardır. Arz odası:

Bayram tebriki, elçi kabulü gibi merasimlerde ve ayak divanı ya da galebe divanı gibi olağandışı toplantılarda bâbüssaadenin önünde padişah için bir taht kurulurdu.

Birundaki görevliler: ilmiyeden gelenler, eminler ve hizmet erbabı.

İlmiyeden Gelenler: Padişah hocası, hekimbaşı, cerrahbaşı, kehhalbaşı (göz doktoru) müneccimbaşı, hünkâr imami gibi görevliler.

Eminler: Şehremini, matbah emini, darphane emini, arpa emini olmak üzere dört görevlidirler.

Hizmet Erbabı: Emir-i âlem, kapıcılar kethüdası, kapıcıbaşılar, Divân-ı hümayun çavuşları, şikâr ağaları (avla ilgili malzeme vs. koruyan), çaşnigirbaşı (yemeğin tadına bakmakla görevli), müteferrikalar (fermanları götüren kimse)ü baltacılar, peykler (haberci), şatırlar (padişahın atının yanında giden hizmetçi), solaklar, tabl u alme mehterler, çadır mehterler, sakalar ve saraya mensup zanaatkârlar

Birun erkânı arasında en tanınmış olanlar:

Çavuşbaşı: Divân-ı hümayunda teşrifatçılık ve bazı zabıta işlerini yerine getirir.

Mirahur: Saraya ve hükümdara ait olan atlara bakar.

Bostancibaşı: Saray dahilinde ve dışındaki bahçe ve bostanlara bakan bostancıların ve padişah ve saray erkânına ait kayıklardan sorumlu olan kayıkçıların başı.

(Doç. Dr. Nilüfer Alkay Günay'ın çalışmasından derlenmiştir.)



ANADOLU'DA TÜRK İSLAM MOTİFLERİ

Mehmet Kağan KARAGÖZ
10. Sınıf Öğrencisi

Türk İslam kültürü, Anadolu ve geniş coğrafyalarda yayılmıştır. Şimdi biz ise ülkemiz sınırları içerisinde kalan bölgeleri inceleyeceğiz.

El Emegi Çöz Nuru Eserler

Dokuma Sanatı

Dokuma sanatı, Türk aşiretleri vasıtasıyla Selçuklular ile Anadolu'ya yerleşir. Dokumacılık önceleri Türk toplumunda geleneksel olarak dokunan özel çeyiz eşyasıydı. Ancak ölüm sebebiyle miras olarak paylaşılmaya ya da camilere verilmeye başlandı. Uşak ve yöresi, 15. yüzyıl erken Osmanlı dönemi halılarının yaratıcısı ve Osmanlı dönemi halıcılık merkezi olmuştur. Ülkede 1500' lü yıllarda başlayan kapitülasyonlar sonucu ülkeye gelen elçilere Osmanlı sınırları içerisinde ticaret yapma hakkı tanınır. Böylece halılar yurt dışında kendini gösterir. Avrupa'daki seçkin aileler ünlü ressamalara tablolarını yaptırırken Uşak halılarını duvarda, yerde ve masada dekor olarak kullanırlar. Hans Holbein ve Lorenzo Lotto gibi ünlü ressamların tablolarında yer alan halılar, ressamların adlarını almıştır. Bunlara Lotto ve Holbein denmiştir. Kanuni Sultan Süleyman döneminde Uşak halıları büyük önem kazanmıştır. O dönemde Azerbaycan'dan getirtilen dokuma ustaları Uşak'a özgü halıları yeni tarzlarla dokumaya başlamıştır. Halıların özelliklerini kaybetmemesi için Anadolu müftüleri görevlendirilmiş ve dokumalar kontrol altında devam etmiştir. Desenler, nakkaşlar, ev süsleme sanatçıları tarafından tasarlanarak saray halıları adını almıştır. Osmanlı saraylarından, Avrupa şatolarına, camilerden kiliselere kadar yayılan Uşak halısı sadece bir halı değil, saygınlık sembolü olan bir efsanedir.

Tarihî Uşak halıları bugün;

- Paris Louvre Müzesi
- Floransa Bardini Müzesi
- New York Metropolitan Sanat Müzesi
- Philedelphia Müzesi
- Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi
- National Gallery of Art
- Budapeşte Milli Müzesi
- İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi
- Berlin İslami Sanatları Müzesi
- Metropolitan Ulusal Kuveyt Müzesi
- İstanbul Vakıflar Halı Müzesi
- Konya Mevlana Müzesi gibi birçok müzede sergilenmektedir.

Anadolu'nun Kavuşturan Tarihi:

Köprüler

Asırlar boyu, bir yakadan diğerine, Anadolu'nun köprüleri, hem medeniyetin hem de mimarinin en çarpıcı örnekleri oldu.

Bu köprüler sayesinde yüksek yamaçlar, uzak evler, coşkun dereler ve ayrı kalmış insanlar buluştu. Türkiye, gerek mimarisi gerekse konumu açısından büyüleyici tarihi köprülerin coğrafyası... Anadolu'nun buluşturana ve kavuşturana tarihinin göz atarken, bırakın köprüler sizi bir yakadan öbürüne taşınsın.

Dillere Destan: Malabadi Köprüsü

Öyle heybetli ki, Ayasofya'nın kubbesinin, köprünün geniş kemerinin altına sığabileceği iddia ediliyor. 1940 yılında Diyarbakır'a gelen Albert Gabriel gördüğü bu anıtsal köprüye olan hayranlığını saklamaz ve, "Modern hesabın olmadığı devirde bu açıklıkta o zaman için böyle bir hesap hayranlık ve takdiri muciptir. Ayasofya'nın kubbesi bu köprünün altına rahatlıkla girer." der. Diyarbakır-Bitlis yolunda, Dicle Nehri'ne katılan Batman Çayı üzerindeki Malabadi Köprüsü, dünyadaki taş köprüler içinde kemer açıklığı en geniş olanlar arasında ve Türkiye'nin en güzel köprülerindedir.



Köprünün kemerinin her iki yanında, kış soğuşundan ve yaz sıcağından korunmak ve köprünün güvenliğini sağlamak amacıyla, nöbetçilerin ve ticaret kervanlarının dinlenmesi için inşa edilmiş iki oda bulunuyor. Üzerindeki kitabeye göre, 1147-1148 yıllarında bölgede bir zamanlar hüküm süren Artuklular'dan Temurtaş İbn İlgazi bin Artuk, masraflarını kendisi karşılayarak yaptırmış. Kesme kalker taşından yapılan köprü, sadece geçiş değil konaklama amaçlı inşa edilmiş. Köprünün su yüzeyinden kilit taşına kadar olan

yüksekliği 19 metredir. Köprü'nün her iki yanında bulunan sel yaranların üzerinde, Hasankeyf ve Dicle köprülerinde de benzeri görülen kabartma rölyefler bulunuyor. Gün batımında köprü'nün üzerindeki ışık oyunlarını izlemeye doyum olmuyor.

Sanatın Köprüsü: Irgandı

Özgün mimari stiliyle, sıradışı bir köprü... Dünyanın çarşılı mimariye sahip, dört köprüsünden birisidir. Diğerleri, Bulgaristan'ın Lofça kentindeki Osmâ Köprüsü, İtalya'nın Venedik kentindeki Pontedî Rialto ve yine İtalya'da Floransa'nın Ponte Vecchio'su... Irgandı Köprüsü, zamanının el sanatları merkezi olmasının yanı sıra seyyah ve tüccarların uğrak yeri önemli bir ticaret alanı ve çarşydı. Irgandı Ali'nin oğlu Hacı Muslihiddin tarafından, 1442'de inşa edilen Irgandı Köprüsü, lonca sistemine uygun yapıdaki çarşının otuza yakın dükkânı, mescidi ve iki ahırıyla, dinamik bir yaşam alanıydı. Köprü'nün adı, "kımıldamak" anlamına gelen "ırgamak" sözcüğünden geliyor.



Gökdere üzerinde, Bursa'nın seçkin semtleri Yeşil, Yıldırım ve Emir Sultan'ı birbirine bağlıyor. 1854'teki büyük Bursa depreminde hasar gören, Kurtuluş Savaşı'nda da Yunan ordusu tarafından tahrip edilen köprü'nün aslına uygun restorasyonu, 2004 yılına rastlıyor. Gri kemerli gövdesi üzerinde sıralanan sarıya boyanmış dükkânlarıyla Irgandı, bugün turistlerin uğramadan edemediği bir Bursa gezisi klasiğidir. Bu köprü/çarşıda, geleneksel el sanatları alışverişi yapmanın yanında ahvehanelerinde soluklanmak da keyiflidir.

Antik Çağın Görkemi: Köprüçay Köprüsü (Aspendos Köprüsü)

Pamphylia'nın görkemli şehirlerinden Side'ye ulaşmak için kullanılan güzergâh üzerinde, antik dönemde iz bırakmış köprülerden biri... Antalya'nın 96 km kuzeydoğusunda, Aspendos Akropolü'nün 2 km güneyinde, Belkıs olarak da adlandırılan Aspendos antik yerleşiminin yakınındaki bu tarihi Köprüçay Köprüsü, yöre halkı tarafından, etrafında kurulan pazar nedeniyle, Köprüpazar Köprüsü olarak da anılıyor. Belkıs Köprüsü ya da Eski Köprü de bilinen isimleri. Köprüçay Milli Parkı sınırlarından geçen aynı isimli nehrin iki yakasını birleştiren köprü'nün, MS 4. yüzyılın başlarında,

Eurymedon Köprüsü adıyla Romalılar tarafından yapıldığı tahmin ediliyor.



Bir depremle yıkıldığı düşünülen köprü'nün inşa kitabesine göre köprü, Sultan I. Alâeddin Keykubad'ın oğlu Sultan II. Gıyâsedîn Keyhüsrev tarafından 1239-1240 yılında inşa ettirilmiş. Köprü'nün yapımında yakında bulunan Aspendos antik şehrinin yapılarına ait taşlar da kullanılmış. Rivayete göre, bir zamanlar, en büyüğü 17 metre genişliğinde irili ufaklı yedi kemer gözü bulunan köprü'nün altından küçük gemiler geçermiş.

Dev Taş Sembol: Taşköprü

Nev-i şahsına münhasır kültürü ve yemekleriyle, Adana görmeye, gezmeye değer bir kent hüviyetindedir. Taşköprü, her ziyaretçinin uğramadan edemediği, kentin en tipik kartpostallarının olmazsa olmazı, kentin logosunu süsleyen bir kent sembolüdür. Kent merkezini ikiye ayıran, Seyhan Nehri üzerindeki tarihi köprü, Roma İmparatoru Hadrianus zamanında mimar Auxentus'a yaptırılmış. Eski çağlarda, Akdeniz'de dolaşan küçük ticaret gemileri, Seyhan Nehri yatağından köprü yakınına kadar gelebilirmiş. Seyhan ile Yüreğir ilçelerini birbirine bağlayan ve halk arasında Seyhan Köprüsü olarak da anılan, 310 metre uzunluğundaki köprü, trafiğe kapalı olduğundan, tabana kuvvet diyenlerin geçmeden edemediği bir alandır. Yaz aylarının gelmesiyle, Çukurova'nın yakıcı sıcakları burayı kurutsa da bu dev taş sembol, kentin en görkemli tarihi anıtı unvanını korur. Köprü, tarih boyunca sel ve depremlerden büyük zarar gördü. En büyük onarımı, 17. yüzyılda gerçekleşti. Seyhan Nehri'nin sık sık taşması da köprüyü zor durumda bıraktı ve köprü'nün bazı gözleri toprak altında kaldı. Orijinali 21 gözlü olarak inşa edilen köprü'nün bugün sadece 14 kemer gözü açıkta görünmektedir. Geçmişte köprü'nün gövdesinde asılı olan Latince kitabe, bugün Adana Arkeoloji Müzesi'nde sergileniyor.



Alabildiğine Uzaniyor: Uzunköprü

Perşembe günü kurulan pazarla birlikte canlılığı yaşamaya değerdir. Niyazi Usta'nın köfteleri de enfestir. Ancak Ergene Ovası'na yayılan bereketli topraklara sahip Uzunköprü'nün en çarpıcı yanı, bugün hâlâ ulaşım açısından önemli, bazı kaynaklara göre dünyanın en uzun taş köprüsü olduğu tahmin edilen, 576 yıllık taş köprüsüdür. Yunanistan sınırına 6 km mesafede, Edirne'nin Uzunköprü ilçesi, Osmanlı İmparatorluğunun Trakya'daki ilk yerleşimlerinden biri. Geniş yatağıyla bataklıklar oluşturan Ergene Nehri üzerine kurulu, 174 kemerli, 1.4 kilometrelik köprü, zamanında Osmanlı ordusunun Avrupa'ya geçiş güzergâhındaki önemli noktalardan biriydi.



Sultan II. Murat döneminde Mimar Muslihiddin'e yaptırılan ve 1443 yılında tamamlanan bu tarihi eserin inşası kayıtlara göre tam 18 yıl sürmüştür. Bazı kemerleri sivri, bazılarıysa yay biçiminde olan kesme taş köprü'nün gövdesinde kabartma ve rozetler bulunuyor. Yazın, Ergene Nehri sakin akarken, köprü'nün sadece orta gözlerinden su geçiyor. Nehir suları yükselip yatağı taşınca ise su Uzunköprü'nün tüm gözlerinden akıyor ve Enez'den Ege Denizi'ne karışıyor. Osmanlı'nın son dönemlerinde yaşanan Balkan Savaşları ve I. Cihan Harbi gibi savaşlarda düşman işgali altında kalan köprü'nün girişine İkinci Meşrutiyet döneminde ilk demokrasi anıtı olarak nitelendirilen Hürriyet Çeşmesi eklendi.

Günbatımı Kızılı Çağırıyor: Çobandede Köprüsü

Türkiye'nin en güzel Orta çağ köprülerinden... İran sınırına geçiş güzergâhı üzerinde bulunduğundan tarihin hiçbir döneminde önemini yitirmemiş bir köprüdür. Aras Nehri'nin altından aktığı, tarihi Çobandede Köprüsü, Erzurum'un Köprükoy ilçesinde bulunuyor. 13. yüzyıl sonlarında İlhanlılar döneminde, Gazan Han'ın veziri Emir Çoban Salduz tarafından yaptırılmış.



Hasankale tarafından gelen Kargapazarı Çayı'nın Köprükoy ilçesinde Aras Nehri'yle buluştuğu noktada yer alan köprü'nün kitabeleri zamanla yıprandığından çözülemiyor. 130 metre uzunluğunda ve yedi gözlü olarak inşa edilen köprü'den bugün artık sadece altı kemer göz kalmış. Farklı taşları, kuleleri ve geometrik İlhanlı süslemeleri bir yana, kâh güneşli kâh karlı bir günde, köprü gün batımından önce büründüğü kızıl rengiyle çok çarpıcı görünmekte ve fotoğrafçılar için kartpostallık manzaralar sunmaktadır. Köprü'nün halk arasında Çobandede Köprüsü olarak anılmasının nedeninin, yörede bulunan Çoban Abdal yatırı olduğu tahmin ediliyor.

Kavuşturan Mimari: Çifte Köprü

Köprü deyip de, Doğu Karadeniz'e uğramamak ne mümkün! Hele Karadeniz'in bakir coğrafyasının en güçlü olarak hissedildiği Artvin'i görmeden, coşkun dereleri aşan köprülerin hakkını vermek zordur. Yaban hayatın, yaşlı ormanların ve bitki çeşitliliğinin yanı sıra Artvin'in bir de yöreye özgü taş işçiliğinin önemli örnekleri olan ve zamana meydan okuyan taş köprüleri var. Bunların arasında Çifte Köprü, yörenin en güzel tarihi köprülerindedir. Artvin'in Arhavi ilçesi Ortacalar bucağı yakınlarındaki köprü, Karadeniz'de inişli çıkışlı dağlık arazilere ayak uyduran sıklıkla görülen kemer köprülerindedir.



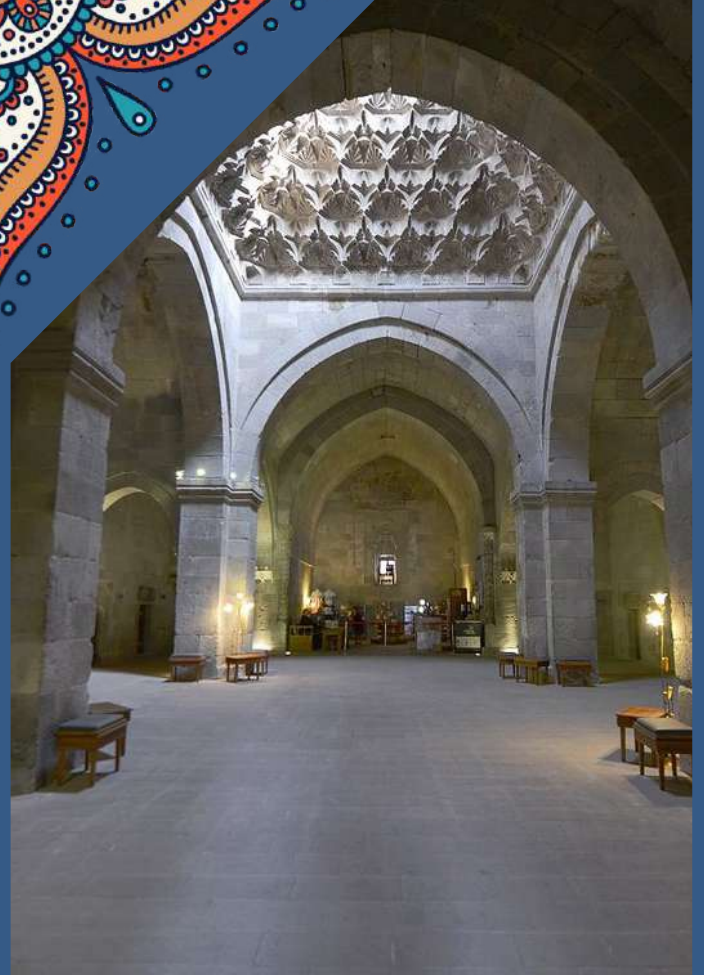
Çifte Köprü, aslında birbirine dik konumda bağlanan ve tam daire olacak şekilde birbirini tamamlayan iki farklı köprü'den oluşuyor. Köprülerden biri zengin bitki çeşitliliğiyle ünlü Kamilet Vadisi'nden akan Kamilet Deresi, diğeri ise Soğucak Deresi üzerindedir. Geleneksel Karadeniz mimarisine uygun olarak, sivri kemerli, tek gözlü ve kesme taş malzemeyle inşa edilen, 35,5 metre uzunluğundaki köprüler sadece yayaların ziyaretine açıktır. Zamanında Kafkasya'ya asker sevkiyatı amacıyla da kullanılan köprülerin ne zaman inşa edildikleri net olarak bilinmiyor ancak 1850'lilere ait oldukları tahmin ediliyor. Buradan kısa bir yolculukla, Mençuna Şelalesi, Dikyamaç Köyü'ndeki Yaşam Tarzı Müzesi ve bölgede geleneksel yaşamın devam ettiği köylere ulaşmak mümkündür.

Taşa Yansıyan Sanat: Faç Kapılar

Yakutiye Medresesi - Erzurum

Yakutiye Medresesi, İlhanlı Hükümdarı Sultan Olcaytu döneminde, Gazan Han ve Boluğan Hatun adına Hoca Yakut Gazani tarafından 1310 yılında yaptırılmıştır. Anadolu'daki kapalı avlulu medreselerin en büyüğü olan Yakutiye Medresesi plan düzeni, dengeli mimarisi ve iri motifli süslemeleri ile Erzurum'un en gösterişli yapılarından biridir. Yapının taç kapısı cepheden dışa taşmaktadır. Dört eyvanlı (binaların ortasında bulunan ve iç avluya açılan üç tarafı kapalı, üstü tonoz örtülü) iç mekânda bulunan dikdörtgen avlunun orta bölümü mukarnaslı bir kubbeye, diğer kısımları ise sivri kemerli beşik tonozlarla (yarım silindir formunda örtü) örtülüdür. Yakutiye Medresesi'nin taç kapısının yan yüzlerinde, silme kemerle çevrili nişler (duvar içinde bırakılan oyuklar) içinde hayat ağacı, aslan ve kartal motifleri birlikte bulunmaktadır. Dönemin mimarisinde kullanılan ve sadece süsleme unsuru olmayıp sembolik anlam taşıyan hayat ağacı motifine evrenin direği, barışın, bereketin, bilimin, hikmetin, kudretin, sonsuzluğun sembolü gibi soyut kavramlar yüklenmiştir. Ayrıca hayat ağacı, devletin koruyucu gücünü sembolize etmesi ile devlet ağacı olarak da nitelendirilmektedir;

kutsal ağaç, cennet ağacı gibi adlarla da anılmaktadır. Aslan figürü ise hayat ağacını koruyan, kuvvet ve kudreti sembolize etmektedir. Hayat ağacıyla kullanılan diğer bir figür olan kartal ise koruyucu unsur, nazarlık, tılsım, asalet, kudret ve kuvvettir. Çift ya da tek başlı kartal figürü, gökyüzünü temsil eden, gelecekte haber veren bir kuştur. Ruhları öte dünyaya götüren, gökle yer arasında aracılık yapan kutsal bir hayvan olarak da kabul edilir. Yakutiye Medresesi böylece, ajurlu bir küreden çıkan hayat ağacı, iki aslan ve kartal figürleriyle Orta Asya Türklerinin önemli simgelerini bir araya getirmektedir. Yakutiye Medresesi, kullanılan figürlerin yanı sıra basık kemerli ve oymalı olan taç kapısının her tarafını kaplayan bezemelerle de etkileyici bir görüntü oluşturmaktadır. Taç kapısının stalâktitli (sarkıt) silmesi üzerinde yer alan tek satır halindeki Arapça kitabesinin tercümesi, "Bu medresenin yapılmasını 716 H. (1316 M.) yılında Olcaytu Sultan'ın hükümdarlık günlerinde -Allah mülkünü ebedi kılsın- Sultan Gazan ve Boluğan Hatun'un -Allah burhanlarını tenvir etsin- yüce ve güzel in'amlarından olan gelirleri ile Cemaleddin Hoca Yakuti Gâzâni emretti." şeklindedir.



Gök Medrese - Sivas

Gök Medrese, Türk mimarisinin ve süsleme sanatının birlikte görüldüğü en önemli yapılarıdır. Medrese, Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Kılıçarslan'ın oğlu III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminin vezirlerinden Sahip Ata Ali b. Hüseyin tarafından 1271 yılında yaptırılmıştır.

Biri Sahibiye, diğeri Gök Medrese olmak üzere medresenin iki tane ismi vardır. Sahibiye ismini, yaptıran kişinin lakabı olan Sahip Ata'dan, Gök Medrese ismini ise kullanılan çinilerin gök mavisi renginden almaktadır. Medreseyi yapan ustanın Kaluyan el-Konevi olduğu, taç kapının yan yüzlerindeki kitabelerden anlaşılmaktadır.

Girişte bir taç kapı ve iki minareden oluşan bu yapıt, dikdörtgen bir plan üzerine inşa edilmiştir. Taç kapının girişi basık kemerli, geçmeli renkli mermerdendir ve tabana kadar kesintisiz iner.



Üst köşe taşlarında birer yaprak kabartması bulunur. Yaprakların içini birbirine girift hayvan başları doldurur. Koç, domuz, aslan, yılan, ejder ve fil başlarının görüldüğü bu kompozisyonda burç işaretlerinin kastedildiği düşünülmektedir. Türklerin on iki hayvanlı takviminde de bu hayvanların bir kısmı mevcuttur.

Taç kapıyı dış şeritlerden sonra üç yönden dönen bitkisel ve geometrik dekorlu bordürler (bir şeyin kenarı boyunca veya çepeçevre etrafına konan şerit gibi koruyucu kısım) çevrelemekte, portalın üzeri mermer malzemeli dendanlarla son bulmaktadır.

Taç kapının en üstünde bulunan kitabede "Allah onun devletini daim kılsın, büyük koruyucu, Kılıç Arslan oğlu, Şahinşah Yüce Sultan Gıyaseddin Keyhüsrev'in zamanında imar edildi." şeklinde tercüme edilmektedir. Taç kapının yan nişleri üzerinde bulunan yazıların tercümesi ise "Bu kutsal medresenin yapılmasını (Allah devletini daim etsin.) Büyük Kılıç Arslan'ın oğlu Keyhüsrev'in zamanında büyük koruyucu, büyük düstur sahibi, hayır hasenat babası, din ve devletin iftihar Hüseyn oğlu Fahreddin Ali Muharremin ilk günü H. 670 (M.1271)'de emretti (Allah sonunu güzel etsin)." şeklindedir.

Karatay Medresesi - Konya

Konya Çini Eserler Müzesi olarak kullanılan Karatay Medresesi, Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykâvus zamanında Emir Celâleddin Karatay tarafından 1251 yılında yaptırılmıştır. Medresenin iç mekânları mozaik ve plaka çiniler ile kaplanmıştır. Mimarının Muhammed bin Havlan olduğu tahmin edilmektedir. Medrese, Selçuklular devrinde hadis ve tefsir ilimleri okutulmak üzere inşa edilmiştir. Kapalı avlulu medrese grubunda olan yapının beden duvarları taştan, kubbe ve tonozları tuğladandır. Selçuklu Dönemi taş işçiliğinin önemli bir örneği olan kapı üzerinde medresenin yapımı ile ilgili kitabeler, diğer yüzeylerinde ise seçme ayet ve hadisler kabartma olarak işlenmiştir.

Mukarnası oluşturan iki yanda oldukça büyük boyutta işlenmiş bitki motifleri dikkati çeker.

Karatay Medresesi'nin taç kapısının üst kısmında Selçuklu sülüsü ile yazılmış bir kitabe bulunmaktadır. Bu kitabe, Tevbe Suresinin 120. ayetinin son bölümü ile başlamaktadır.

Taç kapının cephesini alt ve üst olmak üzere iki bölüme ayıran ve giriş kapısının sağ ve sol yanlarında bulunan yazı levhalarında ise Neml suresinden bir ayet sülüsü yazı ile kabartma olarak yazılmıştır.



Medresenin giriş kapısının çevresindeki bordürlerin arasında yanlarda on üçer, üstte on bir adet olmak üzere toplam otuz yedi hücreciğin içinde yirmi altı hadis-i şerif kabartması bulunmaktadır.



Cacabey Medresesi - Kırşehir

Kırşehir kent merkezinde bulunan Cacabey Medresesi, minaresinde uygulanan üç farklı tuğla örgü sistemi ile Anadolu'daki tek örnektir. Doğu-batı yönünde uzanan, kareye yakın dikdörtgen bir oturma alanı üzerinde inşa edilmiş kapalı avlulu bir medresedir. Taç kapısındaki Arapça kitabeye göre medrese, Selçuklu Sultanı III. Gıyâseddin Keyhüsrev zamanında Kırşehir Emîri olan Cacaoğlu Nureddin Cebrail tarafından 1272-1273 yılında inşa ettirilmiştir.



Taç kapının en üstünde yer alan kitabeden başka, giriş kemeri üstünde bulunan tek satırlık kitabede, besmele ve Nahl suresinin 90. ayetinin baş kısmı yer alır. Bunun altında bulunan ve uçları iki yana dönen diğer kitabede ise Âl-i İmran suresinin 18. ve 19. ayetleri yazılıdır. Bu yazı şeridi ile kapı kemeri arasına iki satır halinde yerleştirilen kitabe ise bazı vergilerin kaldırıldığını bildiren bir emirnamedir.

Hacı Kılıç Camii ve Medresesi - Kayseri

Selçuklu Devleti'nin son dönemlerinden kalma bir eser olan Hacı Kılıç Camisi ve Medresesi taç kapısı ve mihrabındaki süslemelerle Kayseri'deki tarihi eserler arasında önemli bir yere sahiptir. Yapının isminin nereden geldiği bilinmemekte, Hacı Kılıç'ın eserin bânisi olan Ebu'l-Kasım Bin Ali Tusi'nin lakabı olduğu tahmin edilmektedir. 1249 yılında Selçuklu emirlerinden Ebu'l-Kasım Bin Ali Tusi tarafından yaptırılmıştır.



İslam ve Türk sanatının mimari bir öge olarak bulup geliştirdiği en önemli yapı ve süsleme unsuru mukarnasın özgün örneklerinden biri de Hacı Kılıç Cami ve Medresesi'nde kullanılmıştır. Petekler dizisi ya da hücreler halinde istiflenmiş görüntü veren mukarnas, bulunduğu yerde hem taşıyıcı hem süsleyici işlev gördüğünden statik ve plastik görevleri birlikte üstlenir. Bu mukarnaslı kapının üst kısmındaki kitabede, celi sülüsle Arapça olarak iki satır halinde yazılan metnin tercümesi "Bu mübarek medresenin yapılmasını Keyhüsrev'in oğlu Yüce Sultan, din ve dünyanın şerefi, fetihler sahibi, Keykâvus devrinde 647 (1249) senesinde zayıf kul Tûs'lu Ali oğlu Ebu'l-Kâsım eliyle emretti." şeklindedir.

Selçuklu döneminin en dikkat çekici taş işçiliği örneklerinden biri olan taç kapı, geometrik karakterde farklı desenlerle süslenmiştir.

Kavsarası, mukarnaslı portal nişinin cephesi, geometrik geçmeler ve geometrikleşmiş örgülü kûfî yazı bordürleriyle bezenmiştir.

Çifte Minareli Medrese - Erzurum

Çifte Minareli Medrese, Erzurum'un sembolü haline gelen bir Selçuklu eseridir. 13. yüzyılın sonlarında yaptırıldığı kabul edilmektedir. Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubat'ın kızı Hundi Hatun veya İlhanlı Hanedanı'ndan Padişah Hatun tarafından yaptırılmış olabileceği düşünüldüğünden adına Hatuniye Medresesi de denilmektedir.



Çifte Minareli Medrese'nin özellikle taç kapısında bulunan bezemeler, Selçuklu taş süsleme sanatındaki derinliğin ve estetik anlayışın önemli örneklerini oluşturmaktadır.

Bezemelerde ağırlıklı olarak bitkisel öğeler kullanılmıştır. En çok kullanılan palmet ve rumi motiflerinin birbiriyle uyumu dikkat çekmektedir.

Taç kapının Batı tarafına Orta Asya Türklerinin simgesi olan çift başlı kartal, ağzı açık iki ejder ve dilimli yapraklı oluşan hayat ağacı işlenmiştir (Anadolu Selçuklu sanatında önemli bir yeri olan hayat ağacı, erken devirlerde genellikle tek başına ya da kuşlarla çevrilmiş, geç devirlerde ise çeşitli hayvan motifleriyle birlikte canlandırılmıştır.). Hayat ağacı ile birlikte karşılıklı ağızları açık, sivri dilleri, sivri dişleri, kulakları ile ejder figürü tipik Selçuklu üslubunu yansıtır. Ejderlerin, hayat ağacını koruyan bekçiler olarak işlendiği düşünülmektedir.

Taç kapının doğu tarafında bulunan simetrisinde ise kartal işlemesi yer almamaktadır.

İnce Minareli Medrese – Konya

İnce Minareli Medrese, kapalı avlulu, tek eyvanlı ve tek katlı bir medresedir. Adını, kuzeydoğu köşesindeki minaresinden almaktadır.

Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykâvus Döneminde Vezir Sâhib Atâ Fahreddin Ali tarafından, hadis ilmi okutulmak üzere 1264 yılında inşa ettirilmiştir. Selçuklu döneminin Kapalı avlulu medrese grubunda olup tek eyvanlıdır. Medresenin hat sanatının önemli örnekleri olarak kabul edilen yazıları, büyük önem taşımaktadır. Özellikle taç kapısı, yazının yoğun olarak uygulandığı ender tasarımlardan biri olarak kabul edilir.

Büyük kemerin üstündeki yarım daire şeklinde aşağı doğru sarkan kabartmanın sağında ve solunda yer alan daire içerisindeki yazılardan, yapının sanatçısının “Kelûk bin Abdullah” olduğu anlaşılmaktadır. Sağ tarafta bulunan daire içinde “Amel-i Kelûk” soldaki daire içerisinde ise “bin Abdullah” yazılıdır.

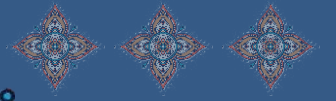
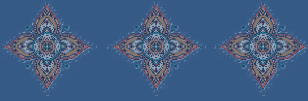
Taç kapının orta kısmına girift bir Selçuklu sülüsüyle Yasin suresi (1-31) kenarlarına ise Fetih suresi (1-13) işlenmiştir.

Anadolu'nun Moğol istilası altında olduğu bir dönemde, Fetih ve Yasin surelerinin İnce Minareli Medrese'nin taç kapısına yazılması oldukça anlamlıdır.



Nişin iç kısmına yerleştirilen ve taç kapının en ilgi çekici noktasını oluşturan kısım, yüksek kabartmalı hayat ağacı ve bu ağaçta kullanılan enginar (çam kozalağı, nar veya lotus tomurcuğu şeklinde olduğunu belirten görüşler de vardır.) motifidir.

Taç kapının sağ ve sol kenarında bulunan paftalara ise dönemin en iyi şekilde işlenmiş rumi ve münhani motifleri uygulanmıştır.



İshak Paşa Sarayı - Ağrı

İshak Paşa Sarayı, Osmanlı döneminde Ağrı'da yapılan önemli bir mimari eserdir. Saray, geleneksel Osmanlı ve Selçuklu mimarisinin yanı sıra, barok tarzının özelliklerini de taşımaktadır. Görkemli mimarı yapısı, anıtsal taç kapıları, harem, selamlığı, camisi ve yüzlerce odası ile görülmeye değer nadide eserlerdendir.

İshak Paşa Sarayı, harem dairesinin cümle kapısı üstünde yer alan kitabesine göre 1785 yılında İshak Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. İshak Paşa, bu bölgeye 18. yüzyılda hâkim olan Çıldır Hanedanı'ndan Hasan Paşa'nın oğludur.

Her biri birbirinden farklı taç kapılara sahip olan saray, özgün tasarımlı taş kabartmaları ve ayrıntılı işlenmiş bezemeleriyle dikkat çeker.



Bu taç kapılarının içerisinde en önemlisi ve anıtsal olanı, sarayın doğu cephesine yerleştirilmiş olan ana giriş kapısıdır.

Selçuklu mimarisinin etkileri görülen bu kapı yüksek pahlı iç içe iki sivri kemer içerisinde, fazla derin olmayan mukarnaslı bir kervansaraya sahiptir. Taç kapıda bulunan niş içerisine yerleştirilmiş olan süsleme, kalp motifleri ile palmet ve lotusun üzerine göz motiflerinin bezenmesinden dolayı, nazarlık olarak yorumlanmaktadır. Sarayın birinci avlusu ile ikinci avlusu arasında bulunan diğer taç kapı, sivri kemerli ve oldukça yüksek olup iki katlı bir özelliğe sahiptir.

Sade bir görünüme sahip olan bu taç kapının iki yan pahında karşılıklı yerleştirilmiş selvi ağacı figürü bulunmaktadır.

Üç boyutlu bir görünüme sahip olan selvi ağacının gövdesi, alt bölümden başlayarak tüm gövdeyi dolaşan “s” şeklinde, kıvrık dal motifleriyle (sarmaşık) bezenmiştir.

Taç kapıda yer alan selvi ağacı motif, tepesinde bulunan yana yatık lotus çiçeği ile İslam mimarisinde görülen selvi ağaçlarından ayrılmaktadır.

İshak Paşa Sarayı'nda oldukça yüksek ve anıtsal yapısıyla dikkat çeken diğer bir kapı da hareme girişi sağlayan taç kapıdır.

Taç kapının her iki yanında dikdörtgen nişler içerisine nerdeyse duvardan bağımsız olarak, heykel tarzında, üç boyutlu, yüksek, kabartma ağaç motifleri yerleştirilmiştir.

Kabartma ağaç motifinin içerisinde küçük bir kartal figürü ve palmiye yapraklarına benzer tarzda motifler, çapraz bir şekilde, birbiri üzerine bindirilmiş olarak ağacın gövdesini sarmaktadır.

Harem taç kapısında, diğer kapılardan farklı olarak bitkisel bezemelerle birlikte figürlü kabartmalar da kullanılmıştır. Buna en güzel örnek harem taç kapısının etrafını çevreleyen cephede en hareketli ve gösterişli kısmı oluşturan geniş bordür düzenlemesidir. Bu bodrdür altta profilden yapılmış ve karşılıklı olarak birbirine bakan iki aslan motifi ile başlamaktadır. Bir aslan figürünün kuyruğundan başlayan sarmaşık formundaki motif ise tüm kapıyı dolaşarak diğer aslanın kuyruğuyla birleşmektedir.

Türk-İslam Kültüründen İncelikler

• Anadolu'da şehirler kurulurken nasıl ki bir suya taş attığınızda merkezden başlayarak yayılır, aynı şekilde önce bir camii yapılır ardından da halka halka evler ve iş yerleri inşa edilirdi.

Türk-İslam kültüründe eve misafir geldiği zaman ev sahibi misafirlerin ayakbaularının burunlarını dışarıya değil de içeriye doğru çevirirdi. Böyle yapmakla “Biz sizin misafirliğinizden çok hoşnut kaldık evimizi yeniden şerefliğinizi bekleriz.” demek isterlerdi.

• Bizim inancımıza göre cennetin 8 kapısı vardır. Bundan dolayı türbelerimiz ve kümbetlerimiz genelde sekizgen formda inşa edilmiştir.

• Türk-İslam kültüründe kapılarda iki adet tokmak vardı: Biri büyük olur, gür ve kalın ses çıkarır; diğeri küçük olur, tiz ve ince ses çıkarırdı. Eve gelen misafir erkek ise kalın ses çıkaran tokmağı çalar, bunun üzerine kapıyı evin beyi açardı. Gelen misafir kadın ise ince ses çıkaran tokmağı çalar, kapıyı evin hanımı açardı.

• Türk-İslam kültüründe mekteplerde her çocuk kendi ilgi alanı ve yeteceğine göre değerlendiriliyor, buna göre eğitiliyordu. Bütün öğrencilere aynı dersler verilmiyordu ve mektebin duvarında şöyle yazıyordu: “Burada hiçbir balık uçmaya, hiçbir kuş yüzmeye zorlanmaz.”

• Türk-İslam kültüründe ramazan günlerinde zenginler, hiç tanımadıkları mıntikalardaki bakkal, manav vb. dükkânlara girer, onlardan veresiye defterini çıkarmalarını isterdi. Baştan, ortadan ve sondan rastgele sayfaları yırtar: “Silin borçlarını. Allah kabul etsin.” der çeker giderdi. Borcu ödenen, borcu ödeyenin kim olduğunu; borcu sildiren, kimi borçtan kurtardığını bilmezdi.

• Türk-İslam kültüründe kasaplar, meslekleri gereği sürekli hayvan kestikleri ve et parçaladıkları için merhametleri azalabilir diye devlet, altı ayda bir kasapları izne çıkarır ve onların bahçıvanlıkla meşgul olmalarını sağlar, böylece azaldığı düşünülen insani duyguları yeniden kazanırlardı.

• Türk-İslam kültüründe eve misafir geldiği zaman; “Aç mısın?” diye sorulmazdı. Kahve ve su ikram edilirdi. Misafir aç ise suyu, tok ise kahveyi alırdı. Eğer misafir suyu aldıysa ev sahibi hemen sofrayı kurdurtup misafirin karnını doyururdu.

Gelenek ve göreneklerin çok etkin olduğu Osmanlı döneminde pencere önündeki çiçeklerin renkleri içerideki durumu anlatırmış. Mesela pencere önüne konan sarı çiçeğin anlamı “Bu evde hasta var. Evin önünde, hatta bu sokakta gürültü yapmayın.” anlamına gelirmiş. Pencere önüne konulan kırmızı çiçek ise “Bu evde gelinlik çağına gelmiş bekâr kız var. Evin önünden geçerken konuşmalarına dikkat et ve küfür etme!” manasını içerirmiş.

• Türk-İslam kültüründe halk, sokak hayvanlarını beslemesi için “mancacı” denilen kişilere para verirdi. Onlar da düzenli olarak hayvanları beslerdi.

• Türk-İslam kültüründe sadaka taşı adı verilen içi gözükmeyen taşlar vardı. Bu taşlara sadaka vermek isteyen kişiler gönüllerinden ne kadar koparsa kopsun içine atıyor, geceleri ise ihtiyaç sahipleri de içinden alıyorlardı. Bu sayede sadaka veren kime verdiğini, alan ise kimden aldığını görmemiş oluyordu.

• Türk-İslam kültüründe mezar taşlarında “kırk gül” sembolü gençliğinin baharında vefat eden kızlar için kullanılmış.

GEZİLECEK YERLER

Irgandı Köprüsü, Boyacı Kulluğu Köprüsü'nün güneyinde bulunmaktadır. Osmanlıların tek arasta köprüsü olan bu taş köprünün, II. Murad zamanında, 1442 yılında, Gökdere üzerinde Irgandı, Ali oğlu tüccar Hoca Muslihuddin tarafından, Hacı İvaz Paşa'nın vakfesinde şahit gösterdiği Abdullah oğlu Timurtaş'a yaptırıldığı sanılmaktadır. Celâli ayaklanmalarının ardından, 1640 yılında Bursa'ya gelen Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde, köprünün üzerinde 200 dükkânın bulunduğu belirtilmekteyse de gerçekte köprü üstünde her iki tarafta 16 adet olmak üzere 32 dükkânın yapılmış olduğu, bunlardan kuzeydoğu ucundakilerden birinin mescide ayrıldığı, köprüyü taşıyan tek kemerin iki yanında ahır ve depoların bulunduğu bilinmektedir.

Özgün duvarları kagir olarak yapılan Irgandı Köprüsü'nün dükkânlarının çatılarındaki ahşap yapı, lök ile sıvanmış ve üstüne kurşun kaplanmıştır; ancak daha sonra 17. yüzyılda kurşunların düşmesinden sonra çatıya kiremit döşenmiştir. Çeşitli kaynaklar, köprü çarşısının iki ucunun büyük demir kapılarla geceleri kapandığı belirtmektedir. 18. yüzyıldaki bir sel baskınında kısmen yıkılmış, 1855 depreminde ise hasar görmüştür. 1855'te yıkılan köprü üzerindeki çarşı, 19. yüzyılın ikinci yarısında her biri konutu çağrıştıran irili ufaklı ahşap dükkânların yan yana dizildiği üstü açık bir çarşı haline gelmiştir. Kurtuluş Savaşı sırasında 1922'de, işgal kuvvetleri tarafından Bursa terk edilirken dinamitlenerek yıkılan Irgandı Köprüsü, 1949'da dükkânsız bir şekilde betonarme olarak onarılmıştır. Köprünün restorasyonu konusundaki girişimler 1988 yılında başlamış ve köprünün rekonstrüksiyonu, ikinci yeniden tasarımı aşamasına uygun olarak 2004 yılında tamamlanmıştır.

Şimdi de size birkaç tavsiye vermek istiyoruz: Irgandı Köprüsüne gittiğiniz zaman -fotoğraf çekinmeyi seviyorsanız- özellikle köprünün girişinde ve köprünün altındaki nehrin kenarından fotoğraf çekinmenizi tavsiye ederiz. Köprüde; sanat galerileri, ebru atölyesi ve ahşap oyma gibi sanatla uğraşan dükkânlar olduğunu göreceksiniz. Bu dükkânlarda özellikle el yapımı sanat eserleri satılmaktadır. Bunlardan birkaç tane örnek verelim: Biliyorsunuz ki Bursa çini sanatı ile meşhur. Burada çini sanatı ile işlenmiş eserler satın alabilirsiniz. Bunun dışında magnet, ziynet eşyaları, ebru tabloları, ahşap biblolar alabilirsiniz. Irgandı Köprüsü'nün esnafı çok sıcakkanlı insanlar. Biz de gittiğimizde birçok dükkâna girdik ve ayrıç gibi hediyelik eşyalar satın aldık. Ayrıca Irgandı Köprüsü'nün yanında şimdilerde kültür merkezi olarak kullanılan "Gurabahane-i Laklakan"ı da ziyaret edebilirsiniz.



Gurabahane-i Laklakan: Düşkün leylek evi anlamına gelmektedir 19. Yüzyılın başlarında (Osmanlı Devleti zamanları) başta leylekler olmak üzere göçmen kuşların bakım ve tedavilerinin yapılması amacıyla kurulmuştur.

Mehmet Kağan KARAGÖZ
Ahmet Hakan KONUK

Irgandı Köprüsü

RECEIVED

RECEIVED

2014
MAYIS
BURSA

OKUMAK NEDEN BU KADAR ÖNEMLİ HIÇ MERAK ETTİNİZ Mİ

Nouvidine Issoufou BOUBACARR

Allah tarafından Peygamberimize (sav) gönderilen ilk emir “oku”dur. Israrla okumaya yönlendirmesinin hikmeti ancak okuyan bilir.

"Tek çare okumaktır!"

Ne zaman, nereden bakarsan bak bir sorun vardır! Edebiyat, hayatın doktorudur; profesörüdür. Edebiyatın anlayamayacağı, çözemeyeceği hiçbir sorun ve hastalık yoktur!

İnsanlığın sorunu ya da hastalığı bana sorarsanız okumamak derim. Ne zaman herkes iyi birer okur olursa o zaman hiç bir sorunumuz kalmaz; çünkü okumak beslenmektir, iyileşmektir, yaşamaktır, hatta zengin olmaktır; her şey okumaktan ibarettir. Okumak sadece yazı ve kitaplardan ibaret değildir. Düşünmektir okumak, yalnız okuyan düşünür. Kâinatın yaratıcı Allah'ın kullarına ilk emri okumaktır.

Okumak, problem çözme ve analitik becerilerimizi geliştirmede bütünlleştirici bir rol oynar.

Doğduğumuz günden beri hepimiz bir şeylerin içine gömülmüş durumdayız. Okumak için neyi seçtiğin veya nerede olduğun önemli değil, daha bilgin olmanın tek yolu okumaktır. Genel olarak çoğu insan, bize okumanın neden problem çözme ve analitik becerilerimizi geliştirmemizde bu kadar önemli bir rol oynadığı ve başkalarını şevkle anlama yeteneğimizi geliştirdiğini sorar.

Okumak yaşlandıkça sürdürülmesi daha da zorlaşan bir şey olmasına rağmen beyin fonksiyonumuzu sürdürmek ve genel zekâmızı iyileştirmek için oldukça önemlidir. Peki, neden bu hobi, bu kadar önemli?

Küçük yaşta kitaplarla tanışan çocuklar doğal olarak günlük dillerinde kelime hazinelerine daha çok kelime eklemeyi hızlandırıyorlar. Özellikle temelde gelişimsel yıllarda çok çeşitli kelimelere maruz kalmak insanların daha sonra yaşamda öğrenmeye nasıl yaklaşacaklarını şekillendiren bir meraklılık geliştirme açısından çocukları yeni şeyleri istekli bir şekilde öğrenmeye teşvik eder.

Ek olarak okumak daha önce karşılaşmadığımız bir durum, ortam ya da kişilerle karşılaştığında yeni senaryoları anlama yeteneğimizi ve bu yeni fikirleri mevcut günlük yaşamlarımıza dâhil etme kapasitemizi artırır.

Ayrıca hikâyelerin bir durumu anlama, çözme ve analiz etme yeteneklerimizi belirlemede büyük ölçüde yardımcı olduğu gösterilmiştir. Bazı araştırmalar şunu göstermiştir:

Örneğin; bir cinayet hikâyesinde suç işleyen kim olduğunu tahmin etmeye çalışmak gibi hikâyelerdeki sonuçları tahmin etmek, kişinin problem çözme ve okuduğunu anlama becerilerini uygulamada mükemmel bir yoldur.

Okumaya erken başlamak büyük bir avantajdır; çünkü böylelikle daha sonra geliştirmeye ihtiyaç duymak yerine, başlangıçta zekânı geliştirmenin kolay bir yoludur. Bununla birlikte, daha ileri yaşlarda okumak, harika bir zihinsel simülasyon şeklidir. Bazı araştırmalar, okumanın alzheimer hastalığının başlangıcını geciktirebileceğini veya bellek kaybı sürecini yavaşlatacağını göstermiştir.

Biz okumadığımız sürece her bela bizleri bulur. Tek çare okumaktır, oku bence.



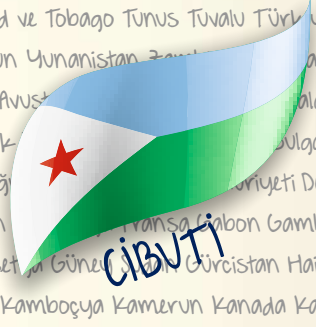
ÜLKE TANITIMLARI



PAKİSTAN



ARNAVUTLUK



CİBUTİ



ÇİN



BANGLADEŞ



KOSOVA





Pakistanlı Bir Gencin Gözünden Türkiye ve Bursa



Muhammad ANAS

Pakistan Yemekleri ve Türk Yemekleri

Pakistan mutfağı, Japon mutfağı veya Çin mutfağı, gibi Türk mutfağına uzak değil. Yemek alışkanlıklarımız aşağı yukarı aynı diyebilirim. Ekmekle beraber yemek yeniyor, fakat daha çok lavaş yada Arap ekmeği gibi ekmekler var. Pilavla beraber yemek yeniyor. Aynı şekilde çoğu yemek tencerelerde pişiriliyor. Sizde nasıl ki kuru fasulye etli, sucuklu yapıyorsa, bizde de nohut yemeği bu şekilde yapılıyor. Mercimeği çok tüketiyoruz. Yemeklerimiz sebze ağırlıklı. Yemeklerimizin en büyük farkı bizim oralarda baharat ve acıların çok fazla tüketimi diyebilirim. Çay yapma tarzı da farklı, bizde sütlü çay içilir.



En Sevdiğim Türk Yemekleri

Sevdiğim Türk yemekleri; Bursa İskender kebabı, pideli köfte, tavuklu dürüm ve döner. Hem uygun fiyat hem lezzetli ve güzel. Yurttan beğenmediğim yemek çıktığında gidip onları yerim, tatlı olarak da künefe ve baklavayı çok canımı çeker. Onun dışında "sarma" ilk yediğimde çok değişik geldi ve onun yapılış tarzı ve tadı çok hoşuma gitti; çünkü bizde üzüm yaprağını yemekte kullanmak kimsenin aklından geçmez:)

Türkiye'ye Gelirken Ne Bekliyordum? Ne Buldum?

Türkiye'ye gelmeden Türkiye'yi bir kardeş ve Müslüman bir ülke olarak çok duymuştum. Bizimkiler Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan'ı çok severler; fakat geldikten sonra Türkiye ile ilgili daha çok şey öğrendim ve Türkiye'yi beğendim. Tabii ki insanoğlunun yaşadığı her ülke ve her yerde olduğu gibi burasının eksikleri var ama daha çok hoşuma giden ve hocalardan, derslerden öğrendiğim şeyler oldu: Mesela Türkiye, topraklarında bir cihan devletine ev sahipliği yapmıştır. Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan konjonktüre sahiptir. Uluslararası siyaseti, dünyadaki sıcak gelişmeleri yakından takip eden konumu vardır. Keşmir, Arakan, Filistin, Suriye gibi dünya mazlumlarının umududur. Ümmeti yeniden birleştirecek potansiyele sahip tek ülkedir. Dünya siyasetinde aktif ve dinamik bir dış politika izlemektedir. Öğrencilere tanıdığı eğitim fırsatıyla ümmetin gururu olacak nesiller yetiştirmesi de Türkiye'yi tercih etmemin ve lisans eğitimime burada devam etmemin gerekçelerinden biridir.



Ülkemden Gelen Turistlere Önerebileceğim Gezilecek Yerler

Bu konuda çok kararsızım; çünkü Türkiye o kadar doğa güzelliklerine, kültür mirasına sahip ve dört mevsimin ülke ki her yerine ait ayrı bir güzelliği ve kıymeti var. Yine de bildiğim ya da gittiğim yerlerden birkaçı olan İstanbul-Ayasofya, Sultanahmet ve diğer kadim camiler, Bursa-Uludağ, Panoramik Müze, Irgandı Köprüsü ve Ulu Cami vb., Nevşehir-Kapadokya, Denizli-Pamukkale, Nemrut Dağı ve Antalya-Perge Antik Kent ve Düden Şelalesi gibi yerlere öneririm.

Türkiye'de Edindiğim Dostluklar ve Okulumun Bana Ne Kazandırdıkları

Burada edindiğim dostluklar konusunda çok şanslı olduğumu belirtmek isterim, aslında genel olarak buradaki her biri sıcak kanlı ve dosttur, ancak Türkiye'nin bana sunduğu imkandan dolayı okuduğum okulun sayesinde buradaki kıymetli öğretmenler olsun, bütün âlemi İslam dan gelen ve benim gibi eğitim gören arkadaşlarım gittiğim yerlerde tanıştığım herkes dostumdur.



Arnavut Bir Gencin Gözünden Türkiye ve Bursa



İdris HAXHIVU

Türk yemekleri, bizim yemeklerimize çok benziyor ama genelde bizim yemeklerimiz kadar iyi değil. Örneğin börekleri karşılaştığımda Türkiye'de yapılan böreklerin içerisinde kullanılan malzemeler, Arnavutluk'ta kullanılanlara göre bana daha az gibi geliyor. Sarma ve biber dolması için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

Benim en sevdiğim Türk yemeği, Adana kebabıdır.
Çok lezzetli ve doyurucu bir yemek...



Türkiye'ye gelirken özellikle Batı kaynaklı filmlerde gösterildiği gibi insanların fes taktıklarını ve develerle gezdiklerini düşünüyordum ancak buraya geldiğimde durumun böyle olmadığını daha açık bir şekilde gördüm. Türkiye, âdeta bir Avrupa ülkesi, insanların yaşam tarzına saygı duymasıyla beraber nüfusunun büyük bir kısmının Müslüman olmasına rağmen inançlara, yaşam tarzına müdahale etmeyen insanlardan oluşan, hoşgörü temelli bir ülkedir. İnsanlar burada dini inançlarını özgür bir biçimde yaşıyorlar.

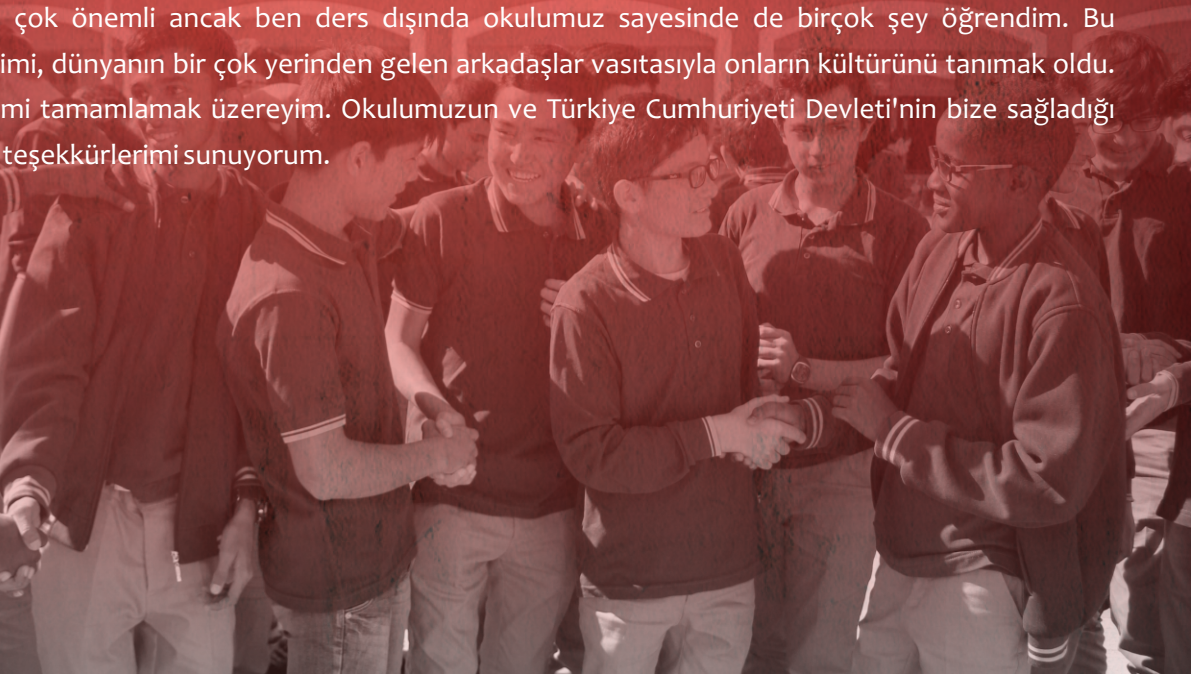
Arnavutluk'a döndüğümde Türkiye'yi gezmeleri için herkese önereceğim. Çünkü Türkiye, bulunduğu konum itibarıyla birçok medeniyete ve birçok büyük devlete ev sahipliği yapmış bir medeniyet havzasıdır.

Türk kültürü ve Arnavut kültürü birbirine çok benzemektedir. Zaten bu iki millet yaklaşık 500 yıl boyunca aynı imparatorluğun çatısı altında yaşamış milletlerdir. Yemekten dansa kadar birçok kültürel özellik neredeyse aynıdır.

Bana göre Türkler çok yardımsever ve cesurdur. Türkiye'de bir yabancı olarak yaşarken Türkler'in, çok misafirperver olduklarına şahit oldum. Gördüğüm kadarıyla Türkiye'de çok iyilikseverler var ve pek çok vakfın vasıtasıyla çok güzel hizmetler verilmektedir.

Türkiye'de çok güzel dostluklar kurdum. Okulumuz Uluslararası Murad Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde dünyanın pek çok yerinden gelen arkadaşlarla tanışma fırsatı buldum ve çok dost kazandım. Sadece dünyadan ve Türkiye'den değil, okulumuz sayesinde Arnavutluk'un coğrafi olarak farklı bölgelerinden gelen arkadaşlarımla da tanışıp güçlü bir bağ oluşturma şansı elde ettim.

Türkiye'de aldığım eğitim çok önemli ancak ben ders dışında okulumuz sayesinde de birçok şey öğrendim. Bu öğrendiklerimden en mühimi, dünyanın bir çok yerinden gelen arkadaşlar vasıtasıyla onların kültürünü tanımak oldu. Okulumuzda artık 4. senemi tamamlamak üzereyim. Okulumuzun ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bize sağladığı imkânlardan dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.





Cibuti'li Bir Gencin Gözünden Türkiye ve Bursa



Selahadine Abdillahi MOUMİN

Merhaba adım Selahaddin... Sizlere ülkem Cibuti ve Türkiye arasındaki kültürel farklılıklardan şu ana kadar yaptığım gözlemler ışığında kısaca bahsedeceğim.

Öncelikle Cubite'deki yemeklerden biraz bahsedeyim. "Barisiyo faxfax" ; et suyu ile harmanlanmış pirinç pilavı ve sebze çorbasıdır. "Basti iyo dukad", uzun makarna ile et parçacıklarından oluşan bir yemektir. Son olarak "Azuma"... Ülkemde çok zengin bir yemek kültürü maalesef yok. İnsanlar genelde muz, salata, tavuk, balık gibi yiyecekler tüketmektedir. Türkiye'de ise hem etli hem de sebze yemekleriyle birbirinden güzel bir mutfağa sahip. Benim en sevdiğim Türk yemeği kebaptır.



Türkiye'ye gelirken tüm insanların namaz kıldıklarını düşünüyordum; ancak camileri gezme fırsatı bulduğumda vakit namazlarında genellikle yaşlılar oluyor. Ülkemden gelebilecek ziyaretçilere önerebileceğim yerler ilk önce Bursa, daha sonra İstanbul ve Antalya'dır. Cibuti ile Türkiye arasında pek çok kültürel farklılıklar var. Örneğin Cubite'deki düğünlerde kadınların pek bir şey yapmasına gerek kalmıyor. Folklorik olarak dansımız Türkiye'den farklı ancak Türkiye'deki folklorik oyunlar gibi hareketlidir. İki ülkede aynı dine mensup olduğundan dini ritüellerimiz birbirine benziyor. Bayramlaşmalarımız bile neredeyse aynı... Türkler, gözlemediğim kadarıyla vatanseverdir. Türkiye'de güzel dostluklar kurdum. Dünyanın dört bir yanından gelen arkadaşlarım var. Uluslararası Murad Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi bana çok şey kattı. Sorumlu olmayı, kendine sahip çıkmayı kattı. Bu okulun kurulma amacı bana göre bir gönül köprüsü oluşturmaktır. Bu, öyle bir gönül köprüsü olacak ki dünyanın her yerine uzayacak. Bize büyük imkânlar sağlayan Türkiye Cumhuriyeti devletine ve burada bizlere eğitim vermek için mücadele eden öğretmenlerimize sonsuz şükranlar sunuyorum.





Çinli Bir Gençin Gözünden Türkiye ve Bursa



Wang Xu

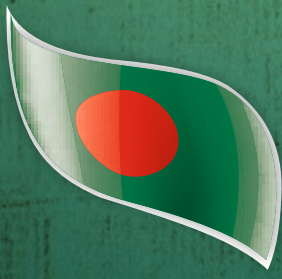
Merhaba adım Wang Xu. Sizlere ülkem Çin ve Türkiye arasındaki bazı kültürel farklılıklardan bahsedeceğim. Öncelikle Çin'deki yemekleri tanıyayım.

Hot pot; yemeklerin çorba olarak güveçte pişirildiği bir yöntemdir. Yapıldığı tencere ısı koruma etkisine sahip olduğundan yemek yenildikten sonra bile üzerinde buhar tüter. Çin'de daha çok baharatlı yemekler tüketiliyor. Örneğin Türkiye'de insanlar daha çok tatlı yemeyi tercih ediyorlar. Türk mutfağı, tatlı konusunda hem lezzetli hem de bol çeşidi olan bir mutfak. Benim tadıp en beğendiğim tatlılar; lokma, lokum, pişmaniye ve künefe. Türkiye'de en sevdiğim yemek tavuk dürümdür.



. Türkiye'ye gelirken buranın çok romantik bir ülke olduğunu düşünüyordum. Türkler gözlemleyebildiğim kadarıyla duygularıyla hareket ediyor. Ülkemden gelebilecek turistlere kendi gezdiğim şehirlerden önerebileceklerim: İstanbul, Ankara, Bursa, Konya ve Kapadokya'dır. Çin insanı ve Türk insanı arasında çok ciddi farklar mevcut: Örneğin Çin'de çoğu insan ateist ancak Türkiye'de nüfusun yaklaşık %99'u Müslüman... Yukarıda bahsettiğim gibi Türkler duygularıyla hareket ediyorlar ve bence biraz çılgınlar. Türkiye'ye geldikten sonra burada birçok dostluk kurdum. Dünyanın farklı yerlerinden gelen benim gibi öğrencilerle aynı odayı paylaşıyor ve birbirimize yardım ediyoruz. Uluslararası Murad Hüdavendigâr Anadolu İmam Hatip Lisesi bana birçok şey kattı. Farklı ülkelerden gelen ve burada yaşayan Türk gençlerle arkadaşlıklar kurdum. Bu okulun bana bir çok iyiliği olduğunu düşünüyorum. Bize kucak açan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne, bize sürekli desteğini hissettiren Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı'na, Osmangazi Belediyesi Başkanı'na ve şu ana kadar tanıdığım bütün öğretmenlerime teşekkür etmek istiyorum.





Bangladeşli Gençlerin Gözünden Türkiye ve Bursa



Muhammed Kamrul HASAN
Tanvir AHMED

Bangladeş ve Türk Mutfağı Arasındaki Farklar Nelerdir?

Türk mutfağı denince ilk akla gelen lezzetlerden biri baklavadır. Şerbetli tatlıların şahı baklava, Türkiye'de olduğu gibi yurt dışında da oldukça popüler bir lezettir. Bangladeş mutfağının en meşhur olan yemeği biriyandır. Herkesin çok sevdiği ve bol baharatlı bir yemektir. Bol baharatlı olduğu kadar bol acılı da oluyor. Türkiye'nin yemekleri daha çok tatlı oluyor, Bangladeş'teki yemekler ise baharatlı ve acılı olur.



Türkiye'ye Dair Notlar

İstanbul, Avrupa ve Asya olmak üzere iki kıtada bulunan dünyadaki tek şehirdir.

Çatalhöyük, Neolitik Çağ'ın en eski yerleşim yerlerinden biri olarak biliniyor.

Türk kahvesinin lezzetli ve ünü 17. yüzyılda tüm Avrupa'ya yayıldı.

Turkuaz kelimesi, Türk anlamına gelen Türk kelimesinden gelir ve Türkiye'nin güney kıyısındaki Akdeniz'in mükemmel mavisinden türetilmiştir.

Dünyanın en büyük mozaik müzesi Zeugma, Türkiye'deki ikinci büyük mozaik müzesi ise Antakya'dır.

Dünyanın en değerli ipek halısı Türkiye'de Mevlana Müzesi'ndedir.

Bangladeş'ten Gelen Turistlere Önerilebilecek Gezilecek Yerler

İstanbul:

Geçmişin, bugünün ve geleceğin şehri İstanbul, Türkiye'nin en büyük şehri ve ülkenin tartışmasız kültür ve finans merkezidir. İstanbul, tarih, kültür, yemek ve eğlence açısından çok şey sunuyor. Aslında uzun bir şehir gezisi yapmak için harika bir yerdir. Roma İmparatoru Konstantin tarafından kuluran şehir, Osmanlı İmparatorluğunun üçüncü başkentiydi.

Antalya:

Akdeniz'in en büyük şehri olan Antalya, Türk riveriası olarak da bilinir. Şehir, 300 günden fazla güneş ışığı, muhteşem plajlar, güzel tatil beldeleri, tarihi yerler, güzel doğa, harika alışveriş fırsatları, sayısız restoran ve sahil beldeleri sunmaktadır. Dünyanın en çok ziyaret edilen dördüncü şehri olan Antalya, dünyanın önde gelen turizm destinasyonlarından biri olarak size eşsiz bir deneyim sunuyor.

İzmir:

İzmir, Türkiye'nin üçüncü büyük şehri ve Ege kıyısındaki en önemli ikinci limanıdır. 8500 yıllık geçmişiyle İzmir, Türkiye'nin bol, bereketli ve güzel olan batı ucunda görkemli bir konuma sahiptir.



Türk Kültürü ve Bangladeş Kültürü Arasındaki Farklar

Türk kültürü, Anadolu, Doğu Akdeniz, Orta Asya ve İslam kültürleri ile etkileşim içinden varlığını sürdürmekte olan zengin ve eklektik bir kültürdür. Selçuklu ve Osmanlı döneminde oluşmuş gelenek ve davranış kalıpları da sıklıkla sürdürülmektedir.

Türkiye'de özellikle eğitim-öğretim alanında yılda bir kere 3 aylık yaz tatil veriliyor. 3 aylığına bütün okullar, üniversiteler tatile giriyor. Bangladeş'te yaz tatil verilmiyor. Bangladeş'te Ramazan ayı boyunca tatil veriliyor. Ramazan Bayramı'ndan bir hafta sonra eğitim devam ediyor.

Bangladeş kültüründe, yüzyıllar boyunca süren asimülasyonun etkileri vardır. İslam, Hinduizm, Budizm, Hıristiyanlık Bangladeş'te insanların inandıkları dinlerdir. Müzik, dans, drama gibi çeşitli biçimlerde kendini gösterir: Sanat, zanaat; folklor, halk hikayesi; diller, edebiyat; felsefe; festival kutlamaları, bunların yanı sıra farklı bir yerel mutfak geleneği...

Festivaller ve kutlamalar Bangladeş kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır. Pohela Falgun, Pohela Boishakh, Matribhashadibosh, Nobanno, Pitha Utshob, Poush Songkranti veya Shakhrai, dinlerine rağmen herkes tarafından kutlanmaktadır. Müslüman bayramları Ramazan Bayramı, Eidul-Azha, Milad un Nabi, Muharrem, Chand raat, Shab-e-Baraat, Bishwaljtema; Hindu festivalleri Durga Puja ve Janmashtami; Budist festivali Buddha Purnima; Hıristiyan festivali Noel ve laik festivaller gibi Pohela Boishakh, Nabanna, Dil Hareketi Günü, Bağımsızlık Günü, Rabindra Jayanti, Nazrul Jayanti yaygın kutlamalara tanık olur ve genellikle Bangladeş'te ulusal bayramlardır.

UMİİHL'nin Bize Kattıkları

Bangladeş'ten Türkiye'ye gelirken tek hedefimiz vardı: O da iyi bir eğitim almaktı. Okulumuz Uluslararası Murad Hüdavendigar Anadolu İmam Hatip Lisesi, beklentilerimizin hepsini karşıladı. İyi bir eğitim almamı sağlamanın yanında benim gibi farklı ülkelerden gelen Müslüman kardeşlerimle diyalog kurmamı sağlayarak gönül coğrafyamın genişlemesine katkıda bulundu. Ana dilim dışında Türkçe ve başka yabancı diller öğrendim. Dil eğitimi konusunda okulumuz bana gerçekten çok yardımcı oldu. Farklı ülkelerden gelen arkadaşlarımla kültürleriyle tanışarak diğer ülkeler hakkında sadece coğrafi olarak değil kültürel olarak da bilgi sahibi oldum. Okulumuzun bize kazandırdığı her şey için minnettarız.



Pohela Falgun

Pohela Boishakh



Shakhrai



Poush Songkranti



Nobanno



Pitha Utshob



Matribhashadibosh



Kosovalı Gencin Gözünden Türkiye ve Bursa



Sabri GJNJALI

-Sabri, Kosova'dan

Geliyorsun. Kosova ve Türkiye'nin
Mutfak Kültürlerindeki Benzerliklerden Bize
Biraz Bahseder Misin?

Türkiye ve Kosova'nın yemek kültürü eskilere dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu, 1389 yılında Kosova'yı fethettiğinde bunun alt yapıları başlamıştı. Kosova'da ve Türkiye'de çok yemek çeşitliliği vardır. Hamurundan, etli yemeklerine, meşrubatlarına, tatlılarına kadar her şeyi benzemektedir. Bunlara örnek pite (Börek), qebapa (Köfte) ve bunlara benzer daha bir sürü lezzet...



Türkiye'ye Gelirken Ne Bekliyordun? Ne Buldun?

Ortaokulun bitmesine 4 ay kalmıştı. Sosyal medyada gezinti yaparken önüme TDV bursları çıktı, ilgimi çekti araştırıp başvurudum. Kosova'da iken burası için düşüncelerim çok başkaydı, sadece imam, müezzin vb. din mensuplarıyla ilgili alanlarda eğitim verdiklerini düşünmüştüm. Ama geldiğimden bir yıl sonra bunun öyle olmadığını daha iyi anladım çünkü Orta Çağ Avrupa'sının yaşadıklarını İslam âlemi olarak biz yaşıyorduk. Felsefede olsun, bilimde olsun diğer ülkelerle eşit konuma bile gelemiyorduk. Bu okulların açılma nedeni de tam buydu: Dinini öğreneceksin ama diğer ilimlerde de geride kalmayacaksın. Allah (c.c.)'ın buyurduğu gibi "Zenginliği istediğime, ilmi isteyene veririm." Burada bize açıklanan şey, ilmi öğrenirsen zaten zenginlik eline geçecektir. Yani kısacası arkadaşlarımla çoğu Batı Avrupa'da eğitim görmekteyken ben Türkiye'de eğitim görüyordum. Eğitim açısından bizden ileride olabilirler ama benim kararım böyleydi. Belki oralarda okumaya gitseydim Türkiye hakkında gene bilgim olurdu ama yapılan projeler hakkında detaylı bilgim olamazdı. O yüzden geldiğim için kendimi çok şanslı ve gururlu hissediyorum.

Türkiye'ye Gelebilecek Hemşehrilerine Türkiye'de Gezdiğin Yerlerden Önerin Var Mı?

Hemşehrilerimi tabii ki Türkiye'ye davet etmek isterim ama onlar bu coğrafyayı, benden daha iyi biliyorlar. Çoğunuzun bildiği üzere Türkiye'nin konumu iki kıta için çok önemli bir noktadadır. Avrupa'nın ve Asya'nın sınırında bulunduğu için birçok devlet bu bölgeyi elinde tutmak istediler. Ama hiçbir millet hâkimiyetini kuramadı. Türkler bu topraklara 1071'de kalıcı adımlarını attılar, o zamandan bu zamana kadar da çıkmadılar. Türk kültürü, zengin bir kültürdür. Bunun nedeni ise göçebe hayat yaşamalarıdır; çünkü göç ettikleri bölgelerden etkilenecek kültürlerini geliştirmişlerdir. Bu benim şahsi görüşüm, ülkemden gelen hemşehrilerime İstanbul ve İzmir'i gezmelerini tavsiye ederim. Bunları seçme nedenim ise Kosova'daki gibi canlı bir hayatları olmasıdır. Özellikle İstanbul, yaşam dolu bir şehirdir. Tabii Türkiye'nin bir sürü güzel şehri var ama benim sevdiğim ve ülkemin vatandaşlarına tavsiye edeceğim sadece iki şehir var.

Kosova Kültürü ve Türk Kültürü Arasında Sence Benzerlikler Var mı?

Arnavut ve Türk Kültürü dediğim gibi Osmanlı zamanından beri kaynaşmaktadır. En büyük örneklerinden tekke kültürü, Arnavutların ya da diğer etnik grupların Osmanlı fetihlerinden önce bilmediği bir kültürdür. Balkanlar, Müslüman olmaya başlayınca bu kültürü özellikle Abdallar vasıtasıyla daha fazla benimsemeye başladılar. Kız isteme kültürümüz de benzerdir. Görücü usulüyle yapılar ve hâlâ devam etmektedir. Osmanlı yıkıldıktan sonra YK (Yugoslavya Krallığı) sonrada YSFC (Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti) hükmü altına giren Kosova bazı şeyleri unutmuştur. En fazla İslam kültürünü kaybetmiştir. O zamanki yönetim hiçbir dinin yüceltilmesini istememiştir. Daha önce söylediğime benzer daha bir sürü kültürel benzerlikler devam etmektedir.



4 Yıldır Türkiye'desin. Gözlemlerine Dayanarak Türk Halkını, Nasıl Değerlendiriyorsun?

Benim için Türk benden farklı değildir. Yüzyıllar boyu aynı kültürü paylaşmışız. Dinsel olsun, özgürlüğümüz olsun davalarımız aynıdır. Tuttuğumuz, gönül koyduğumuz takımlar aynıdır. Örneğin ben Fenerbahçeliyim. Dinlediğimiz müzikler aynıdır.

Zor zamanlarımızda bize göz kulak olan bir Türk halkı vardır. 1999'da Kurtuluş Savaşımızda belli etmiştir. Türk taburunda yüzlerce fedai o savaşlarda cenk ettikleri için sonsuza kadar kardeşlerimize borçluyuz. Başta dediğim gibi Türk'ü kendimden farklı görmem, onu kardeşim gibi görürüm.

Uluslararası Murad Hüdavendigar Anadolu İmam Hatip Lisesi Sana Neler Kattı?

Türkiye'ye gelmeden önce arkadaşsız kalacağımı düşünmüştüm. Ama UMHAIHL'ye ayağımı bastığım anda arkadaşarımla tanıştım. Ama çoğunlukla yerli arkadaşarım oldu, hatta beni misafir etmek için yanlarına davet ettiler. Gelecekte onlarla iyi projelerimiz var. Kismet olursa tabii... Faaliyete geçirmek önemli, söylemekle olmuyor.



Osmanlı Devleti'nin Kırım'ı Fethi ve Bugünü

Alim ABLIAKIMOV

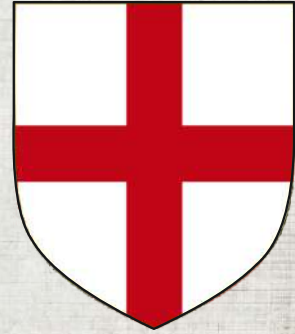
Tarih boyunca Kırım, Karadeniz'de her zaman önemli bir stratejik ve ekonomik yer olmuştur. Kırım tarihi boyunca yarımadada birçok bayrak değişti. 1441'de Kırım, Altın Orda'dan ayrıldı. Kırım Hanlığının başkenti Kırım'da bulunuyordu. Kırım, Kırım Hanlığının merkeziydi. Ayrıca Kırım'da Theodoro'nun Gotik Prenslığı vardı. Ve Kırım'ın güneyinde bir İtalyan kolonisi vardı: "Gazaria". O dönemde Kırım'da Kırım (Kırım Tatarları), Yunanlılar, İtalyanlar, Gotlar ve daha birçok millet yaşıyordu.



Kırım Hanlığı



Theodoro Prenslığı



Gazaria

Sultan II. Mehmed yönetimindeki Osmanlı Devleti, geniş çaplı bölgesel genişlemeye gidiyor. 1475 yazında, eski Bizans İmparatorluğu topraklarını ele geçiren Osmanlı Devleti, Mayıs ayında Kırım ve Azak bölgesinde büyük bir çıkarma yapan Gedik Ahmed Paşa'yı karaya çıkardı, kuşattı ve Kefe'yi aldı, 300 Cenevizli asilzadeyi idam etti, geri kalanı ele geçirdi. Soldaya ve daha küçük Ceneviz kalelerini (Don'daki Tanu dahil) ve Yunan şehirlerini ele geçirdi. Gizolfi'nin (Kırım'da İtalyan aristokrat ailesi) Taman'daki mülkiyeti 1482'de düştü.

Kırım Bölgesi: 1450 Yılı Mengli Giray ve Mehmed Fatih

Mangup, Temmuz ayında kuşatıldı. Theodoro, Gedik Ahmed Paşa komutasındaki Osmanlı birlikleri tarafından fethedildi. 1475'te Türkler, Kırım Hanı Mengli Giray ile savaşa girerek kendisini padişaha bağımlı olarak tanımaya zorladı. 1478'de Kırım Hanlığı, Osmanlı İmparatorluğunun koruyucusu oldu. Aynı zamanda, iklim açısından elverişli Kırım Güney Sahili ve stratejik açıdan önemli Kerç-Yenikalskaya bölgesi, Osmanlı İmparatorluğunun bir parçası oldu.

Theodoro Prenslığı ve Gothia kaptanlığının fethedilen Ceneviz kolonilerinin topraklarında Osmanlılar, Cafe / Kefe (Feodosia) merkeziyle Kefinsky sancağını (1475-1588) yarattı. Kefinsky sancağı Mangup, Sudak ve Kafinsky kadalyklarına bölündü. 1588-1775'te. Ayrıca Kefinsky eyalet adını da taşıyordu. Osmanlılar garnizonlarını ve bürokratlarını orada tuttu.

Kırım'daki zaferler Türkler için askerî açıdan büyük önem taşıyordu; çünkü Kırım Tatarları onlara zaman zaman 100 bin kişilik bir yardımcı ordu verdiler, ancak daha sonra Türkiye'yi Rusya ve Polonya'ya karşı itti. Kyuchuk-Kaynardzhi barış antlaşması, yarımada'daki Osmanlı yönetimine son verdi: buna göre, Kerç Yarımadası Rus İmparatorluğunun bir parçası oldu ve kalan bölge, 1783'te de eklenmiş olan bağımsız Kırım Hanlığına dahil edildi. İlerleyen dönemlerde Rus Çarlığı, Kırım bölgesini işgal ederek kendi topraklarına kattı ve Kırım'ın Müslüman halkı için bu tarihten sonra esaret yılları da başlamış oldu. Özellikle II.Dünya Savaşı yıllarında Sovyet yönetiminin başı Josef Stalin tarafından Almanlara yardım ettikleri gerekçesiyle birçok Kırımlı Müslüman aile yerlerinden yurtlarından kopararak Rusya'nın Sibiryâ bölgesine zorunlu göçe tabii tutuldu. Kırımlı aileler yaşadıkları haksızlıklar karşısında yıllarca seslerini Sovyet yönetimine duyurmaya çalıştılar. Özellikle büyük Kremlin Sarayı Protestoları, dünya basının da bile yankı uyandırdı. Stalin sonrası Stanilist politikalarda bir yumuşamaya giden Sovyet yönetimi, Kırımlı ailelerin bazılarında eski yurtlarına yerleşme hakkını tekrar tanımak zorunda kaldı. 1990'da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılmasından sonra kurulan Ukrayna Devleti'nin bir parçası olarak kabul edilen Kırım toprakları 2014 yılında tekrar bir Rusya müdahalesiyle karşı karşıya kaldı. Kırım bugün uluslararası arenada kabul edilmese de Ruslar tarafından ilhak edilmiş, yeniden işgale uğramış bir toprak bütünüdür.



Sovyet yönetimi altında 1944'te büyük bir göçe maruz bırakılan Kırımlıların yaşadıkları acıları anlattıkları bir halk türküsüdür. Geçtiğimiz yıllarda Ukrayna'da düzenlenen bir müzik yarışmasında ödül almıştır. Karekodu okutarak bahsedilen halk şarkısını dinleyebilirsiniz.



Dünyadan Bir Köşe:

LOTUS TAPINAĞI

Rahel SHAHARYAR

Lotus Tapınağı, Hint geleneklerini göz önünde bulundurmakta olup, oldukça sade ve ihtişamlı bir o kadar da parlak ve yalın bir yapı. Adeta umuda açılan çiçeği sembolize eden açmış bir lotus çiçeği formunda. Modernizmin en iyi örneklerden biri olan bina, diğer Bahai ibadet evleri ile bazı ortak mimari ve çevresel özelliklere sahip. Tapınakların önemli üç ortak özelliği bulunuyor:

Dokuz taraflı bir dairesel şekle sahip olmaları.

Kubbeye sahip olmaları.

İnançlarına göre dünyada bulunan temel dokuz dini temsil eden dokuz kapıya sahip olmaları.

Dokuz giriş kapısı ile birlikte yukarıya doğru 3 kat çıkan ve lotus çiçeğinin taç yapraklarını oluşturan 27 adet mermer, yaprak binaya ana şeklini kazandırıyor. Kapıları oluşturan dokuz yaprak, tapınağın dokuz tarafında bulunan her bir girişi sınırlandırıyor. Bu mükemmel yapıyı ilk gördüğümüz andan itibaren doğadaki bu müthiş yapının büyüme kapılmamak elde değil. Zira doğa, insanoğlundan da öte en iyi mucit ve en deneyimli mimar. Lotus Tapınağı'nın tasarımı da işte tam bu fikir ile ortaya çıkmış ve doğanın bir örneğini âdeta gözlerimizin önüne sermiş. Tapınağın mimarı İranlı Fariborz Sahba, tapınağın yapısal tasarımını 18 ayda tamamlamıştır.

Mükemmel İç Tasarım

Tapınağın iç mimarisi doğal olarak oldukça sade. Bahai dinine rağmen resim, heykel, resim ve kürsü yer almıyor. Tapınak kapıları, 40 metrenin üzerinde bir yüksekliğe sahip ve ibadet için yaklaşık 2.500 kişilik bir ana salona açılıyor.

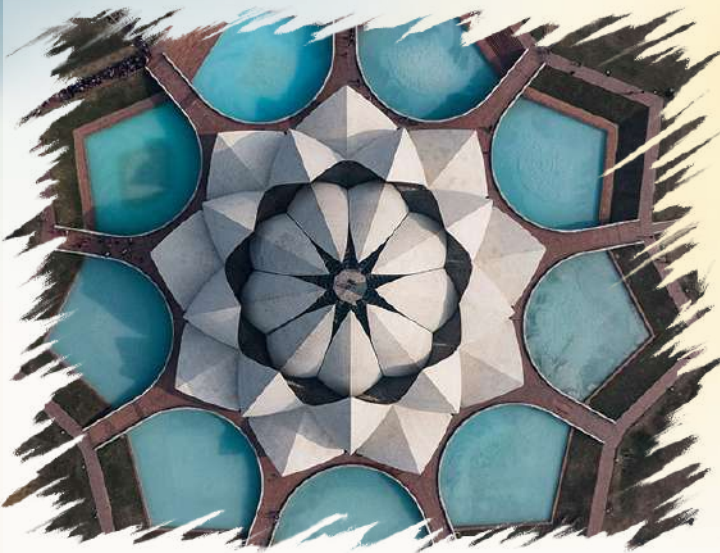
Tapınağın iç mekânı 40 derecelik açılarla ayarlanmış dokuz tane yay ile destekleniyor. Yayların şekli düz, konik ve silindirik yüzeylerden oluşturulmuş. Kesişim noktaları âdeta cazibesini gösterirken içerideki atmosfer ise insanları âdeta büyülüyor.



Çevre Dostu

Lotus Tapınağı'nın en önemli özelliklerinden bir tanesi de çevreci oluşu. Yeni Delhi'de güneş enerjisi kullanan ilk tapınak olan yapı, toplam 500 kW olan elektrik kullanımının 120 kW'sini güneş enerjisi ile üretiyor. Bu kulvarda da çevreci duruşunu sergiliyor.

Düzenli bahçelerle çevrili olan tapınak, dokuz tane havuzun tam ortasında yer alıyor. Bu konumu ile surun üstünde ihtişamlı bir şekilde süzülen lotus çiçeğinin o mükemmel hissini yaratan tapınağa girişler de bu havuzlar üzerindeki köprülerle yapılıyor. Taban genişliği 34 metre, yüksekliği 70 metre olan Lotus Tapınağı, toplam 105.000 metrekarelik devasa bir alana sahiptir.



BABÜR İMPARATORLUĞU

1526-1857

Abdul HALEEM

BABÜR'ÜN ÖNEMİ

Babür İmparatorluğu zirvesindeyken, Hint tarihinde benzeri görülmemiş kaynaklara komuta ediyordu ve neredeyse tüm alt kıtayı kapsıyordu. 1556'dan 1707'ye kadar, muhteşem zenginliğinin ve ihtişamının altın çağında, Babür İmparatorluğu, imparatorun ve asaletinin hizmetine adanmış geniş bir personel, para ve bilgi kompleksi ile oldukça verimli ve merkezi bir organizasyondur.

BABÜR İMPARATORLUĞUNUN GELİŞİMİ:

İmparatorluğun o dönemdeki genişlemesinin çoğu, Hindistan'ın dış dünyayla büyüyen ticari ve kültürel bağlantısına atfedilebilirdi. 16. ve 17. yüzyıllar, özellikle yurtdışında talep gören Hint mallarının tedariki için alt kıtada Avrupalı ve Avrupalı olmayan ticaret organizasyonlarının kurulmasını ve genişlemesini getirdi. Hindistan bölgeleri, gelişmiş bir kara ve kıyı ticaret ağı aracılığıyla birbirlerine yaklaştı ve değerli metallerin iç fazlasını önemli ölçüde artırdı. Dünyayla daha da genişleyen bağlantılarla birlikte, imparatorluk yapısına meydan okumak ve onu zenginleştirmek için yeni ideolojiler ve teknolojiler de geldi.

Bununla birlikte imparatorluğun kendisi, tamamen Hint tarihi deneyimiydi. Babür kültürü, Pers-İslami ve bölgesel Hint unsurlarını farklı ama alacalı bir bütün halinde harmanladı. 18. yüzyılın başlarında bölgeler bağımsız konumlarını yeniden savunmaya başlamış olsalar da, Babür davranışları ve idealleri imparatorluk merkezi otoritesini geride bıraktı. Aslında imparatorluk merkezi bölgeler tarafından kontrol edilmeye başlandı. Babür İmparatorluğunun kabaca ilk iki yüzyılı boyunca (1526-1748) yörüngesi, böylelikle Hindistan alt kıtasındaki modern öncesi devlet binasının büyüleyici bir örneğini sunar.

İlk Babürlerin bireysel yetenekleri ve başarıları - Bâbur, Humâyûn ve daha sonra Akbar - büyük ölçüde bu rotayı çizdi. Bâbur ve Humâyûn, Babür bölgesini oluşturmak için ağır ihtimallere karşı mücadele ederken, Akbar, sınırlarını sağlamlaştırmanın ve genişletmenin yanı sıra, gerçek bir Hint devleti için teorik çerçeve sağladı. Aradaki Sür Hanedanı'ndan (1540-56) deney ipliği toplayan Akbar, dar görüşlülüğe ve bağnazlığa saldırdı, soyluların yüksek rütbelerindeki Hinduları emdi ve yerel Hindu toprak elitleri aracılığıyla yönetme geleneğini teşvik etti. Bu gelenek, Ekber'in haleflerinden bazılarının, özellikle Aurangzeb'in (1658-1707) zıt güçlere boyun eğmek zorunda kalmasına rağmen, Babür İmparatorluğunun sonuna kadar devam etti.

BABÜR İMPARATORLUĞUNUN KURULUŞU:

İmparatorluğun temeli 1526 yılında, bir Çağatay Türkü (sözde anavatani, Orta Asya'daki Emu Darya [Oxus Nehri] 'nın kuzeyindeki ülke, Çağatay'ın mirası olduğu için anılan) Şah'r el-Dîn Mu ammad Bâbur tarafından atıldı. Cengiz Han'ın oğlu). Bâbur, babasının yanında Timur'un beşinci nesil soyundan ve Cengiz Han'ın 14. nesil soyundan geliyordu. Hindistan'ı fethetme fikri, başlangıç olarak 1398'de alt kıtayı işgal eden Timur'un istismarlarının hikâyesinden ilham aldı.

Bâbur, 1494'te babasının Fergana'daki prensliğini genç yaşta miras aldı. Kısa süre sonra, hem Timurlular arasında bir iç savaşın hem de onlar ile bölgedeki Timurlu imparatorluğu için yükselen Özbekler arasında bir mücadelenin ortasında tam anlamıyla bir kaçak oldu. 1504'te Kabil ve Gazne'yi fethetti. 1511'de Semerkant'ı yeniden ele geçirdi, ancak İran'daki müthiş Afevi Hanedanı ve Orta Asya'daki Özbeklerle birlikte, kendi imparatorluğuna sahip olmak için güneydoğuya Hindistan'a doğru dönmesi gerektiğini fark etmek için, bir Timurlu olarak Bâbur, bir kısmı Timur'a ait olan Pencap'a göz kulak olmuştu. Oradaki kabile yaşam alanlarında birkaç gezi yaptı. 1519 ile 1524 arasında -Bhera, Sialkot ve Lahor'u işgal ettiğinde - siyasi sahnenin macerasını desteklediği Hindistan'ı fethetme niyetini gösterdi.

HİNDİSTAN'IN FETHİ

Punjab'ı güvence altına alan Bâbur, Delhi'ye doğru ilerledi ve birçok Delhi soylularının desteğini aldı. İbrahim Lodi birliklerinin iki ileri safını bozguna uğrattı ve Panipat'ta padişahın ana ordusuyla karşılaştı. Afganlar cesurca savaştılar, ancak hiçbir zaman yeni toplarla karşılaşmamışlardı ve önden saldırıları Bâbur'un muharebe hattındaki üstün düzenlemesine cevap vermiyordu. Bâbur'un Batı ve Orta Asya savaş taktikleri hakkındaki bilgisi ve parlak liderliği, zaferinde belirleyici olduğunu kanıtladı. Nisan 1526'da Delhi ve Agra'nın kontrolünü elinde tuttu ve Hindistan'ı fethetmek için anahtarları elinde tuttu.

Ancak Bâbur, doğuda Bengal sultanı ve güney sınırlarında Rajputlar tarafından desteklenen, şu anda doğu Uttar Pradesh ve Bihar'da önemli şehirleri olan birkaç Afganla henüz karşılaşmamıştı. Mewarh'lı Rana Sanga komutasındaki Rajputlar, kuzey Hindistan'daki güçlerini yeniden canlandırmak için harekete geçti. Bâbur fethedilmemiş bölgeleri soylularına tahsis etti ve bizzat Rana'ya karşı bir sefer düzenledi. Fatehpur Sikri yakınlarındaki Khanua'da (Mart 1527), birliklerin ustaca konumlandırılmasıyla Rana kuvvetlerini bir kez daha ezdi. Bâbur daha sonra Chanderi'nin Rajput'larını boyun eğdirmek için kampanyalarına devam etti. Afgan ayaklanmaları onu doğuya çevirdiğinde, 1529'da Varanasi yakınlarındaki Ghagra'da Afganların ve Bengal sultanının müşterek güçleriyle savaşmak zorunda kaldı. Bâbur savaşları kazandı, ancak oradaki sefer de güney sınırlarında olduğu gibi yarım kaldı. Orta Asya'daki gelişmeler ve Bâbur'un başarısız sağlığı onu geri çekilmeye zorladı. Aralık 1530'da Lahor yakınlarında öldü.

BÂBUR'UN BAŞARILARI

Bâbur'un Hindistan'da savaşlarda geçirdiği ve kuzeybatı ve Orta Asya'yla meşgul olduğu kısa görev süresi, ona Hindistan'daki fetihlerini tam anlamıyla sağlamlaştırması için yeterli zaman vermedi. Yine de çabalarında, Babür imparatorluk örgütünün ve siyasi kültürün başlangıcı fark edilir. Bazı Orta Asya idari kurumlarını tanıttı ve önemli ölçüde önde gelen yerel şefleri etkilemeye çalıştı. Ayrıca Lahor ve Jaunpur'da yeni darphaneler kurdu ve Agra'dan Kabil'e güvenli ve emniyetli bir yol sağlamaya çalıştı.

Oğlu ve halefi Humâyûn'a hoşgörülü bir dini politika benimsemesini tavsiye etti. Babür imparatorları (veya Moghul), Hindistan alt kıtasında Babür İmparatorluğunu kurdu ve yönetti, esas olarak Hindistan, Pakistan, Afganistan ve Bangladeş'in modern ülkelerine karşılık geldi. Babürler, Hindistan'ın bazı bölgelerini 1526'dan itibaren yönetmeye başladı ve 1700'de alt kıtanın çoğunu yönetti. Bundan sonra hızla geriledi, ancak 1850'lere kadar bölgeleri nominal olarak yönettiler. Moğollar, Orta Asya'dan Türk-Moğol kökenli Timurlu Hanedanı'nın bir koluydu. Fergana Vadisi'nden (modern Özbekistan'da) Timurlu bir prens olan kurucu Babur, Timur'un (genellikle Batı ülkelerinde Tamerlane olarak bilinir) doğrudan soyundan geliyordu ve aynı zamanda Timur'un bir Cengiz prensesiyle evlenmesi yoluyla Cengiz Han'a bağlıydı.

Hindistan'lı Shahanshâh شہنشاہ ہندوستان

Sonpadişah हिन्दुस्तान

Bahadur Şah||28 Eylül 1837-21 Eylül 1857

Agra Kalesi (1526-1639) Kırmızı Kale (1639-1857)

Daha sonraki Babür imparatorlarının birçoğu, imparatorlar Rajput ve Pers prenseslerinden doğarken, evlilik ittifakları yoluyla önemli Hint Rajput ve Pers soylarına sahipti. [1] [2] Örneğin, Ekber yarı Farslıydı (annesi Pers kökenliydi). Jahangir yarı Rajput ve çeyrek İranlıydı ve Şah Cihan Rajput'un dörtte üçüydü.

Aurangzeb'in hükümdarlığı sırasında, dünyanın en büyük ekonomisi olan ve küresel GSYİH'nın% 25'ini aşan imparatorluk, doğuda Chittagong'dan batıda Kabil ve Burçistan'a, kuzeyde Keşmir'e ve Kaveri'ye kadar uzanan Hindistan alt kıtasının neredeyse tamamını kontrol etti.



OSMANLI'NIN SURİYE BÖLGESİNDEKİ HÂKİMİYETİ VE SURİYE'NİN BUGÜNÜ

Muhammed AODA

Osmanlı Suriye'si veya Osmanlı döneminde Osmanlı Levantı veya Suriye veya Osmanlı döneminde Levant, Osmanlı İmparatorluğu yönetimindeki doğal Suriye'yi (Levant) ifade eder ve bu dönem, Sultan Selim'in zaferinden bu yana dört asırlık bir hüküm sürmüştür. 24 Ağustos 1516 günü Halep'in kuzeyindeki Marj Dabiq (Mericidabık) Muharebesi'nde Memluk ordusu, Osmanlı Orduları karşısında ağır bir yenilgi olarak bölgedeki hâkimiyetini Osmanlılara karşı kaybetti. Osmanlılar, bu zaferle birlikte I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar bölgede hâkimiyeti elinde tuttu. Suriye havzası tarih boyunca Filistin ve Lübnan topraklarıyla bir tutulmuş topraklarken 1861'de yayınlanan Cebeli Lübnan Nizamnamesi ile Lübnan özerk bir yapıya sahip olmuştur. I. Dünya Savaşı yıllarında İngiliz kaynaklı çıkan Büyük Arap İsyanı ve sonrasında Osmanlı Devleti'nin yaşadığı bir dizi mağlubiyetle birlikte Suriye bölgesi, Osmanlı kontrolünden çıkmıştır. Sömürgeci Avrupalıların manda yönetimi altında bir süre daha siyasi yaşamına devam eden Suriye toprakları, ancak II. Dünya Savaşı yıllarında Fransızların Almanlar karşısında mağlup olmasından sonra 1946'da bağımsızlığına kavuşabilmiştir. Günümüzde Beşar Esad'ın diktatör yönetimi altında ezilen Suriye toprakları birçok terör örgütünün, silah tüccarlarının ve bölgede hak sahibi olmayan Avrupalı devletlerin cirit attıkları bir bölge hâline gelmiştir. Suriye ve hatta Ortadoğu toprakları, bugün Osmanlı yönetimi altında yaşadığı huzurlu günleri özleyor.



OSMANLI DEVLETİ VE ÇARLIK RUSYA

Alihan TAMBIEV

Rusya, son 500 yılda Türk Milleti ile birçok kez savaşta karşı karşıya geldi. İki güç arasındaki en önemli askeri çatışmaları hatırlayalım.

Osmanlı Devleti ve Rus Çarlığı tarihte 11 kez karşı karşıya geldiler. Bu savaşlar sırasıyla;

1. Astrahan Seferi
2. Chigirinsky Yürüyüşleri (1672-1681)
3. Rus-Osmanlı Savaşı (1686-1700)
4. Prut Yürüyüşü (1710-1713)
5. Rus-Osmanlı Savaşı (1735-1739)
6. Rus-Osmanlı Savaşı (1768-1774)
7. Rus-Osmanlı Savaşı (1787-1791)
8. Rus-Osmanlı Savaşı (1806-1812)
9. Rus-Osmanlı Savaşı (1828-1829)
10. Kırım Savaşı (1853-1855)
11. Rus-Osmanlı Savaşı (1877-1878)
12. Dünya Savaşları

1. Astrahan Seferi



Osmanlı İmparatorluğunun askerî gücünün zirvesindeydi ancak Muscovy, etkisini Hazar Denizi kıyılarına yayarak daha da güçlendi. Sultan II. Selim, Rusya'nın Astrahan eyaletinden bir yabancılaşma politikası izledi.

1569'da deneyimli bir komutan olan Kasım Paşa komutasındaki büyük bir Türk ordusu Volga kıyılarına hareket etti.

Sultan'ın emri, geniş kapsamlı planları ifade etti: Astrahan'ı almak, Volga ve Don'u birbirine bağlayacak bir kanalın inşası üzerinde çalışmaya başlamak.

Azak'ta bir Türk filosu konuşlandırıldı. Kanaldan Astrahan surlarına gelseydi Türkler uzun süre bu bölgede yerleşmiş olacaktı. Kırım Hanlığının 50.000 kişilik ordusu da Osmanlı kuvvetlerinin yardımına geldi. Ancak, Vali Peter Serebryansky-Obolensky'nin becerikli eylemleri ve Rus kuvvetlerinin özellikle kanal çalışmalarını gerçekleştirdiği saldırılar, Sultan Selim'in Karadeniz'in kuzeyi ile ilgili planlarını sekteye uğrattı. Kazak süvarileri de Ruslara yardımcı oldu. Rus askerlerinin cüretkâr ve beklenmedik bir saldırısından sonra Kasım Paşa, Astrahan kuşatmasını kaldırmak zorunda kaldı.

Kuşatmanın başarısızlığa uğramasında elbette Kasım Paşa'nın ihtiyatlı davranmaması, askerî gücüne güvenen bir psikolojik üstünlüğe sahip olması, merkezden uzaklaşması ve az çok büyük bir ordu grubuyla sefere çıkmaması da etkili oldu. Ayrıca Rus kışının başlamasıyla birlikte lojistik tedarikinde sıkıntılar yaşayan Kasım Paşa, kuşatmayı kaldırmak zorunda kaldı.

2. Chigirinsky Yürüyüşleri (1672-1681)

Right-Bank Ukraine hetmanı Petro Doroshenko, Türk etkisi altına girdi. Sol Şeria Ukrayna'nın işgalinden korkan Çar Aleksey Mihayloviç, normal birliklere ve Kazaklara Türklere ve Doroshenko'nun birliklerine karşı düşmanlık başlatmalarını emretti.

Sonuç olarak, Ruslar ve Kazaklar ortaklaşa Chigirin şehrini işgal etti. Daha sonra, birden fazla kez el değiştirdi ve savaş, Rusya ile Türkiye arasındaki sınırı Dinyeper boyunca güvence altına alan 1681 Bakhchisarai Barış Antlaşması ile sona erdi.



3. Osmanlı - Rus Savaşı (1686-1700)

Bu savaşta Türk karşıtı koalisyonun temeli Avusturya ve Polonya tarafından atıldı. 1683'te Osmanlı Devleti'nin Habsburg Hanedanı'na bağlı Avusturya Arşidüklüğü'nün başkenti Viyana'yı, Sultan I. Süleyman'dan sonra ikinci kez kuşattı. Kuşatma Osmanlı Devleti açısından büyük bir hezimetle sonuçlandı. Özellikle savaşın en can alıcı kısmında Leh süvarilerinin Avusturya lehine savaşa müdahale etmesiyle kuşatma sırasında iki ateş arasında kalan Osmanlı kuvvetleri büyük bir bozgun hâli yaşadı. Bu mağlubiyetten sonra Avrupalı devletlerde Osmanlı'yı Avrupa'dan atabilme umutları yeşerdi. 1683-1699 yılları arasını kapsayan ve tarihe Kutsal İttifak olarak geçen Avrupa Birliği (Avusturya, Lehistan, Venedik ve Rusya) 16 yıl boyunca Osmanlı Devleti ile savaşlar yaptılar.

Osmanlı Devleti, bu ittifaka karşı 4 ayrı cephede savaşmak zorunda kaldı. İşte bu cephelerin Rusya ayağı bu konu başlığı altında bahsettiğimiz savaştır. Karadeniz'in güneyinde hâkimiyet kurmak isteyen Rusya, Osmanlı Devleti'nin yaşadığı bu sürpriz yenilgi karşısında fırsatı kaçırmayarak Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti.



Savaşın başlarında Rusya çok ciddi bir ilerleme sağlayamamıştır; ancak ileri tarihlerde Rusya'nın büyük bir devlet olmasını sağlayacak reformları yapacak olan Çar I. Petro'nun tahta geçmesiyle savaşta dengeler Rusya lehine dönmeye başlamıştır. Rusya özellikle Karadeniz'e bir çıkış noktası olan ve Rus toprakları ile Kafkaslar arasında önemli kavşak noktalarından olan Azak Kalesi'ne gözlerini dikmişti. 4 cephede savaşmak zorunda kalan Osmanlı kuvvetleri Azak Kalesi'nde başarılı bir direniş göstermiş olsa da lojistik destek sağlanamamasından dolayı savaşı kaybetmiştir. 1700'de Azak'ın Rusya tarafından ele geçirilmesi İstanbul Antlaşması ile kabul edildi. Böylece Rusya, Karadeniz'de kendisine sağlam bir yer edinmiş oldu.

4. Prut Savaşı (1710-1713)

İsveç Kralı Demirbaş Karl(12. Charles), Poltava Savaşı'nda Rusya karşısında yaşadığı hezimetten sonra bir kısım askeriyle beraber Osmanlı sınırını aşarak Osmanlı Devleti'ne sığındı. Rusya'nın Osmanlı'ya tehditkâr şekilde Demirbaş Karl'ı istemesi sonucunda Osmanlı Devleti "Kendimize sığınanı teslim etmeyiz." diyerek Rusya'nın isteğini reddetti. Ayrıca İsveç Kralı'nın peşine düşen Rus kuvvetlerinin Osmanlı sınırını geçerek akınlar düzenlemesi bardağı taşıran son damla oldu.



Demirbaş Karl'ın da İstanbul'a yazdığı kışkırtıcı mektupların etkisiyle Sultan III. Ahmed, Rusya'ya savaş ilan etti. Sadrazam Baltacı Mehmed Paşa komutasındaki 170.000'e yakın askerî birliğe Kırım Hanı da destek sağlayınca sayısı 200.000'e ulaşan Osmanlı Ordusu, Prut bataklıkları yakınında Çar I. Petro ve Rus Ordusu'nu kuşattı. Kırım Hanı ile İsveç Kralı'nın saldırma telkinlerine rağmen yeniçerilerin isyan etmek üzere olduğunu gören Baltacı Mehmed Paşa, Rusya'dan gelen barış isteğini kabul etti. 1711'de imzalanan Prut Antlaşması ile Osmanlı Devleti, Kutsal İttifak Savaşlarında yaşadığı bir dizi hezimete rağmen bir kez daha hem Rus Çarlığına hem de Avrupa'daki rakiplerine gücünü ispat etmiş oldu.

5. Osmanlı - Rus Savaşı 1735-1739

Savaşın devam eden Kırım baskınlarını durdurması gerekiyordu. Mareşal Burkhard Munnich'in ordusu başarılıydı. 1736'da Perekop'u geçerek Ruslar Bakhchisarai'yi işgal etti. Bir yıl sonra Minich, Ochakov'u işgal etti. Sadece bir veba salgını Rusları geri çekilmeye zorladı.

Ancak 1739'da zaferler devam etti. Türkleri tamamen mağlup eden Minich'in ordusu, Hotin ve Yassy'yi ele geçirdi. Genç Mikhailo Lomonosov, bu zaferlere yankılanan bir kaside ile cevap verdi.

Ancak diplomasi bizi hayal kırıklığına uğrattı: Belgrad Barış Antlaşması Rusya'ya sadece Azov'u güvence altına aldı. Karadeniz, Türk gölü olarak kaldı.



6. Rus-Osmanlı Savaşı 1768-1774

Sultan III. Mustafa, Önemli Bir Nedenle Yararlanarak Rusya'ya Savaş İlan Etti: Polonyalıları Takip Eden Zaporozhye Kazaklarının Bir Müfrezesi, Osmanlı İmparatorluğu'na Ait Balta Şehrine Patladı. İmparatoriçe Catherine II'nin Konuları Enerjik Davrandı: Baltık Filosunun Bir Filosu Alexei Orlov Komutasında Akdeniz'e Transfer Edildi. 1770 Yılında Rus Denizciler Türk Filosunu Chesma Ve Chios Yakınlarında Bozguna Uğrattı. Aynı Yıl, Yazın Peter Rummyantsev'in Ordusu, Türklerin Ve Krymchakların Ana

Güçlerini Ryaba Mogila, Larga Ve Cahul'da yenilgiye uğrattı. 1771'de Vasily Dolgorukov'un ordusu Kırım'ı işgal etti. Kırım Hanlığı Rusya'nın himayesine giriyor. 1774'te Alexander Suvorov Ve Mikhail Kamensky komutasındaki Rus ordusu, Kozludzha'da üstün Türk kuvvetlerini bozguna uğrattı. Kyuchuk-kainardzhiyskiy Barış antlaşmasına göre, Dinyeper ile Güney Böceği arasındaki Bozkır, Bolshaya Ve Malaya Kabarda, Azov, Kerç, Kinburn, Yenikale Rusya'ya devredildi ve Kırım Türkiye'den bağımsızlığını kazandı. Rusya, Karadeniz'de yerleşiktir.



7. Rus-Osmanlı Savaşı 1787-1791

Bu savaşın arifesinde Kırım ve Kuban, Rus İmparatorluğunun bir parçası oldu. Rusya, Rusya ile Gürcü Krallığı arasında imzalanan St. George Antlaşması'ndan memnun değildi. İstanbul, Kırım ve Gürcistan'ı terk etme talebiyle Rusya'ya ultimatome verdi. Böylece Rus silahlarının gücünü gösteren yeni bir savaş başladı. Karada - Suvorov'un Kinburn, Fokshany, Rymnik'teki zaferleri, Ochakov'un Grigory Potemkin birlikleri tarafından ele geçirilmesi. Denizde - Amiral Fyodor Ushakov'un Fidonisi ve Tendra'daki zaferleri. Aralık 1790'da Suvorov komutasındaki Rus birlikleri, 35.000 kişilik Türk ordusunun yoğunlaştığı zaptedilemez İzmail'e baskın düzenledi.

1791'de - Machin'de Nikolai Repnin ve Kaliakria'da Ushakov'un zaferi. Kafkasya'da Ivan Gudovich'in birlikleri Anapa'yı işgal etti. Yassy Barış Antlaşması, Rusya için Kırım ve Ochakov'u güvence altına aldı ve iki imparatorluk arasındaki sınır Dinyester'e geri itildi. Katkı da sağlandı. Ancak Rusya, Sultan'ın zaten fakirleşmiş bütçesini koruyarak onu terk etti.

8. Rus-Osmanlı Savaşı 1806-1812

Moldavya ve Eflak üzerindeki nüfuz mücadelesinin bir sonucu olarak yeni bir savaş başladı. Rusya, Napolyon Savaşlarına katıldı, ancak güneyde savaşmak zorunda kaldı. 1 Temmuz 1807'de Amiral Dmitry Senyavin'in Rus filosu Athos'ta Türk filosunu parçaladı. 1811'de Mikhail Kutuzov, Tuna Ordusu'nun komutanı oldu. Rusuk bölgesindeki becerikli taktik eylemleri ve becerikli diplomasisi, Türkleri Rusya için faydalı bir barış anlaşması yapmaya zorladı.

Moldavya Prensiğinin doğu kısmı Rusya'ya geçti. Türkiye, Osmanlı idaresi altındaki Ortodoks Sırbistan'ın iç özerkliğini sağlama sözü de verdi.



9. Rus-Osmanlı Savaşı 1828-1829

Yunanlılar ve Bulgarlar Osmanlı İmparatorluğundan ayrılarak bağımsız olmak için savaştı. Sultan II. Mahmud, Tuna kalelerini güçlendirmeye başladı ve anlaşmalara aykırı olarak Boğaz'ı kapattı. İmparator I. Nicholas Türkiye'ye savaş ilan etti. Çatışmalar Moldova ve Eflak'ın yanı sıra Kafkasya'da başladı. Haziran 1828'de Kars'ın ele geçirilmesi, Rus silahları için büyük bir başarıydı. Küçük Rus birlikleri Poti ve Bayazet'i işgal etti. 1829'da General Ivan Dibich, kendisini Avrupa savaş tiyatrosundaki becerikli eylemlerle ayırt etti.

Rusya, Edirne Barış'ını, Osmanlı İmparatorluğunun korunmasının bizim için parçalanmasından daha kârlı olduğu temelinde sonuçlandırdı. Rusya, ılımlı toprak edinimlerinden (Tuna ağzında ve Kafkasya'da), tazminattan ve Yunanistan'ın özerklik haklarının onaylanmasından memnundu.



10. Kırım Savaşı 1853-1855

Savaşın nedeni, Beytüllahim'deki Doğu Kilisesi'nin mülkiyeti konusunda Fransa ve Türkiye ile diplomatik anlaşmazlıktı. Rusya, Moldavya ve Eflak'ı işgal etti. Savaşın başında Amiral Pavel Nakhimov komutasındaki bir Rus filosu, Sinop Körfezi'nde Türk filosunu mağlup etti. Ancak Osmanlı İmparatorluğunun müttefikleri aktif olarak savaşa girdiler. Fransızlar, İngilizler, Sardunyalılar, Kırım'da büyük bir hava kuvvetleri kolordusu çıkarmayı



Kırım'da Rus ordusu bir dizi yenilgiye uğradı. Sivastopol'un kahramanca savunması 11 ay sürdü, ardından Rus birlikleri şehrin güney kısmını terk etmek zorunda kaldı. Kafkas cephesinde Rusya için işler daha iyiydi.

Nikolai Muravyov komutasındaki birlikler Kars'ı işgal etti. 1856 Paris Barış Antlaşması, Rusya'nın çıkarlarının ihlal edilmesine yol açtı.

Görece küçük bölgesel imtiyazlar (Tuna'nın ağzı, Güney Besarabya) hem Rusya hem de Türkiye için Karadeniz'de askerî filo bulundurma yasağı nedeniyle ağırlaştı. Aynı zamanda Türkiye'nin Marmara ve Akdeniz'de bir filosu vardı.

11. Rus-Osmanlı Savaşı 1877-1878

Balkan halklarının, özellikle de Bulgarların özgürlüğü için bir savaştı. Rus subaylar uzun zamandır Balkanlar'da bir kurtuluş kampanyası hayal ediyorlardı. Türkler, Bulgaristan'daki Nisan Ayaklanması'nı bastırdı. Diplomasi onlara taviz vermeyi başaramadı ve nisan 1877'de Rusya, Osmanlı İmparatorluğuna savaş ilan etti. Çatışmalar Balkanlar ve Kafkasya'da başladı.

Tuna Nehri'nin başarılı bir şekilde geçilmesinden sonra, General Joseph Gurko'nun öncüsünün kendisini öne çıkardığı Balkan sırtı boyunca bir saldırı başladı. 17 Temmuz'da Shipka Geçidi işgal edildi. Rus saldırısı Bulgar milisler tarafından desteklendi. Uzun bir kuşatmadan sonra Plevna teslim oldu. 4 Ocak 1878'de Rus birlikleri Sofya'yı işgal etti ve 20 Ocak'ta Türkler, Edirne'ye karşı birkaç zafer kazandıktan sonra İstanbul'a giden yol açıldı.



Şubat ayında bir ön San Stefano Barış Antlaşması imzalandı, ancak yaz aylarında açılan Berlin Kongresi'nde şartları Avusturya lehine revize edildi. Sonuç olarak Rusya, Güney Besarabya'ya döndü, Kara bölgesini ve Batum'u aldı. Bulgaristan'ın kurtuluşu için kararlı bir adım atıldı.

12. Dünya Savaşları

I. Dünya Savaşı'nda Kafkasya Cephesi

Türkiye; Almanya, Avusturya-Macaristan ve Bulgaristan'ı birleştiren askerî-politik bir blok olan Dörtlü İttifak'ın bir parçasıydı. 1914'ün sonunda Türk ordusu, Rus İmparatorluğu topraklarını işgal etti. Rus karşı saldırısı yıkıcıydı. Sarıkamış'ta Rus Kafkas ordusu Enver Paşa'nın üstün güçlerini mağlup etti. Türkler önemli kayıplarla geri çekildi. Rus birlikleri savaşlarla Erzurum ve Trabzon'u işgal etti. Türkler karşı saldırı girişiminde bulundular, ancak yine mağlup oldular. 1916'da General Nikolai Yudenich ve Dmitry Abatsiev'in birlikleri Bitlis'i işgal etti. Rusya ayrıca İran topraklarında Türklere karşı askerî operasyonları başarıyla yürüttü. Savaş, hem Rusya'da hem de Türkiye'de bu güçlerin kaderini değiştiren devrimci olaylarla sona erdi.



II. Dünya Savaşı'nda Türkiye

İkinci Dünya Savaşı arifesinde, tüm büyük güçlerden diplomatlar Türkiye'de aktif olarak çalışıyorlardı. 1940 yazında, Üçüncü Reich gücünün zirvesindeyken, Türkiye ve Nazi Almanyası ekonomik işbirliği konusunda bir

anlaşma imzaladı. 18 Haziran 1941'de Türkiye, Almanya ile Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması imzaladı. 2. Dünya Savaşı'nda Türkiye egemenliğini korudu. Ancak 1942 yazında Almanya, Stalingrad ve Kafkasya'da ilerlerken Türkiye seferber oldu ve 750.000 kişilik bir orduyu Sovyet sınırına gönderdi. O zamanın birçok siyasetçisi, Stalingrad'ın düşmesi durumunda Türkiye'nin Almanya tarafında savaşa gireceğine ve SSCB topraklarını işgal edeceğine ikna olmuştu. Nazilerin Stalingrad'daki yenilgisinden sonra, SSCB'ye karşı bir savaştan söz edilmedi. Ancak Türkiye'yi Hitler karşıtı koalisyonun içine çekme girişimleri başarısızlıkla sonuçlandı.

Türkiye, Almanya ile ekonomik işbirliğini Ağustos 1944'e kadar sürdürdü. 23 Şubat 1945'te Türkiye, koşulların baskısı altında, Almanya'ya resmen savaş ilan etti, ancak Hitler karşıtı koalisyonla askerî yardım sağlamadı.

Yürütülen Çalışmanın Amacı Hakkında

Editorün Yorumu

Yürütülen bu çalışmada amaç, tarihe tek bir perspektiften bakmamak. Tarihimizde en çok mücadeleye giriştiğimiz devletlerden birisi de Rusya'dır. Dönem kaynaklarımızı incelerken özellikle gücümüzün zirvesinde olduğumuz dönemlerde Rusya ile girdiğimiz mücadelelere kayıplar yaşasak da o dönemlerde Osmanlı Devleti olarak Avrupa'ya ve dünyaya karşı psikolojik bir üstünlüğe sahip olduğumuzdan bu kayıpları pek fazla önemsemiyoruz. Ancak yukarıda öğrencimize yaptırdığımız çalışmayı incelediğinizde göreceksiniz ki bizim için pek önemli olmayan mağlubiyetler bile Ruslar için dönem dönem çok önemli sonuçlar teşkil etmiştir. Dünya tarihi hep böyle değil midir zaten? Dergimiz Sosyal Beyin, insan da sosyal bir varlıktır. Tarihçilik alanında yaşadığımız en büyük sıkıntılardan birisi karşılaştırmalı şekilde tarihî araştırmalar yapmamamızdır. Bu çalışmanın amacı tam olarak bunu gözler önüne sermektir. Bu çalışma ile beraber Rusya'da yaşamış ve orada eğitim alarak ülkemize gelmiş bir öğrencimizin araştırmalarıyla Rusların bizimle girdikleri mücadeleleri ne şekilde yorumladıklarını anlamaya çalışmaktır.

Tarihi Şihsiyetler

Fetihlerin Babası

Sultan Muhammed Alp Arslan

Mehmet Kağan KARAGÖZ
Ahmet Hakan KONUK

Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucularından Horasan Valisi Çağrı Bey'in oğlu ve Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in yeğeni olan Alp Arslan, bu devletin kuruluş dönemindeki güç koşullarda yetişti. Doğum tarihini çeşitli kaynaklar 1029 ve 1032 yılları arasında gösterir. Tarih yazarlarının çok yiğit bir savaşçı olarak tanımladıkları hükümdar çok küçük yaşta ata binip ok atmayı öğrendi. İlk gençlik yıllarında arkadaşlarından oluşan kendi birliğiyle katıldığı Dandanakan vb. savaşlardaki başarısıyla dikkati çekti ve babasının ölümünden sonra Horasan valiliğini üstlendi. Tuğrul Bey 1063'te ölünce Selçuklu ülkesinde taht kavgaları başladı. Oğlu olmayan Tuğrul Bey, vasiyetinde Çağrı Bey'in oğullarından Süleyman'ın tahta geçmesini vasiyet etmişti. Selçuklu veziri Amid ül-Mülk bu vasiyeti yerine getirdi ve Rey kentinde Süleyman'ı sultan olarak tahta çıkardı. Ancak Çağrı Bey'in öteki oğlu Alp Arslan ve Arslan Yabgunun oğlu Kutalmış ile bazı emir ve şehzadeler Süleyman'ın sultanlığını tanımadılar. Kazvin şehrinde Alp Arslan adına hutbe okundu. Kutalmış'ın Rey önüne gelerek şehri kuşatması üzerine, vezir Amid-ül Mülk, Alp Arslan'dan yardım istediği gibi, hutbeyi de onun adına okuttu. Kutalmış ise, Alp Arslan ile yaptığı Dameğan yakınlarındaki savaşta hayatını kaybetti. Alp Arslan Rey şehrinde Selçuklu Devleti tahtına çıktı. Daha sonra Amid ül-Mülk'ü azlederek, yerine Nizamülmülk'ü tayin etti. İlk seferini Gürcistan ve Doğu Anadolu Bölgesi'ne yaptı. Bu seferde oğlu Melikşah ve veziri Nizamülmülk de bulunuyordu. Bizans'ın elinde bulunan Kars ve Ani bölgesine kadar ilerleyerek buraları ele geçirdi. Bu fethi neticesinde Abbasi Halifesi Kaim bi-Emrillah, Sultan'a "ebu'-feth" (fetihlerin babası) lakabını vermiştir (1064). 1065 yılı sonlarında Üst-yurd ve Mangışlak taraflarına bir sefer düzenledi. Bölgedeki Kıpçaklarla Türkmenleri idaresi altına aldı. Dedesi Selçuk Bey'in Cend kentindeki mezarını ziyaret edip, Merv kentine döndü (Mayıs 1066). 1067 yılında Kirman meliki olan kardeşi Kavurd'un isyanı sebebiyle Kirman üzerine yürüdü. Melik Kavurd öncü kuvvetleri mağlup olduğu zaman, kalesine çekildi ve bir elçi göndererek affedilmesini istedi. Sultan bu isteği kabul ederek hatasına rağmen Kavurd'u affetmiştir ve Kirman Meliki olarak kalmasına izin vermiştir. 1068 yılında tekrar isyan eden Kavurd'un üzerine sefer düzenlese de ordudaki askerler arasında Kavurd yandaşlarının olabileceği sezgisiyle geri çekilmiştir. Anadolu'da ise Tuğrul Bey tarafından yöneltilen Türkmen akınları devam etmekteydi. Emir Afşin 1067 yılında Kayseri'yi ele geçirdi ve yağmaladı. Bunun üzerine Bizans İmparatoru Romen Diyojen Türkleri Anadolu'dan çıkartmak için 1068 yılında sefer çıktı ve Halep'e kadar ilerledi. Ancak bu hareket Türklerin akınlarının ilerlemesinde engel olmadı, hatta Amorium kenti ele geçirildi. İmparator Romanos ikinci bir sefere çıktı ve bu sefer Fırat Nehri kenarına kadar ilerledi. Selçuklu akıncıları başka kollardan akınlara devam ederek Malatya'ya hücum ettiler ve Konya'yı tahrip ettiler. Sultan Alp Arslan 1067 yılında ikinci defa Gürcistan seferine çıkmak zorunda kaldı. Gürcü Kralı IV. Bagrat; Alanlar ile birleşerek Müslüman devleti olan Şeddadiler arazisine girmiş Erran'ı istila ve yağma edip, Gence'ye kadar ilerlemişlerdi. Sultan Alp Arslan 1067 yılında Erran'a geldi Şeddâdî emiri Fazl ile Şîrvân emiri Ebu'l-Esvâr itaatlerini bildirdikten sonra Gürcistan'a girdi, Şekki bölgesini aldı. IV. Bagrat ise, Selçuklular ile savaşa cesaret edemeyerek kaçtı. Sultan, Gürcistan'ın her tarafına akıncılar gönderip Tiflis'i ele geçirdi. Sonuç olarak Bagrat aman dileyerek Alp Arslan'a tâbi oldu. Mekke Şerifi Muhammed b. Ebî Hâşim 1070 yılında Alp Arslan'ın huzuruna gelerek, Mekke'de hutbenin Abbasi Halifesi ve Selçuklu Sultanı adına okunduğunu bildirdi.

Sultan Alp Arslan, Fatımi Devleti Veziri Nâsır ed-Devle b. Hamdân'dan aldığı bir davet üzerine adı geçen devleti ortadan kaldırmak ve Mısır'ı ele geçirmek maksadıyla bir sefer düzenledi ve önce Bizans topraklarına girdi. Sultan ilk olarak Malazgirt ve Erciş'i ele geçirdi, Diyarbakır bölgesinde Süveyda (Siverek) ve Tulhum başta olmak üzere birçok kaleleri ele geçirdi. Daha sonra 1071 yılında Bizans hakimiyetindeki Urfa'yı kuşattıysa da başarılı olamadı. Urfa'dan Haleb'e hareket eden Sultan burayı kuşatarak Mirdasoğullarından Mahmûd tarafından şehrin anahtarlarını teslim aldı ve onu affederek makamını bağışladı. Şam'a yönelen Sultan; Bizans imparatoru Romen Diyojen'in büyük bir ordu toplayarak Müslüman topraklarına sefere çıktığını haber aldı ve süratle geri döndü. İki ordu Malazgirt ovasında karşılaştı. Sultan Alp Arslan komutasındaki Selçuklu ordusu kendinden sayıca üstün olan Bizans ordusunu hilal taktiğiyle mağlup etti ve Bizans İmparatoru Romen Diyojen'i esir aldı. Sultan Alp Arslan batıda olduğu kadar doğuda da topraklarını genişletmeye çalışmıştı. Nitekim o zaman anlaşmazlığa düştüğü Karahanlılar üzerine bir sefer düzenledi ve Ceyhun Nehri'ni geçti. Ancak onun ölümü ile bu sefer yarıda kaldı. Yusuf El Harezmi adlı bir kale kumandanı Sultan'ı hançerleyerek ölümüne sebep oldu.

Bizans'la Savaş

Alp Arslan ve Esiri Bizans İmparatoru Romen Diyojen

1068'de Bizans İmparatorluğuna karşı savaş ilan ettikten sonra kazandıkları savaşlar Türkleri Orta Doğu'ya doğru geri çevirmiş; bu başarılar Bizanslıları, Türkler'i çıkarmak için Malazgirt'e kadar getirmiştir. Alp Arslan 1071 yılında, Türk tarihinin en önemli zaferlerinden biri olan Malazgirt Meydan Muharebesi'ni kazanmıştır. Bu dönemde Bizans bir nevi fetret devri yaşamıştır. Alp Arslan, Bizans İmparatoru Romen Diyojen'in canını bağışlamış, onu sadece yıllık vergiye bağlayıp bir süre esir tutmuştur. Fidyesi ödenen Romen Diyojen ülkesine döndüğünde, tahtından indirilmiş ve VII. Mihail'in yeni bir Bizans imparatoru olarak tahta çıkmış olduğunu görmüştür. Tahtını geri almak için yaptığı savaşlarda mağlup düşmüş; kaçtığı Kilikya'da bir küçük kalede yakalanarak gözlerine mil çekilmiş; İstanbul'a getirilmiş ve Proti adasında (Kınalıada'da) sürgün edilmiştir. Gözlerinin kör edilmesinden dolayı oluşan yaranın enfeksiyonu sonucu ölmüştür. Bu nedenle Malazgirt Savaşı sonunda esir düşen Romen Diyojen'in imzaladığı vergi ödeme vaadi geçersiz kalmıştır.

Türkistan Seferi ve Ölümü

Sultan Alp Arslan, Karahanlılar arasındaki iç mücadele ve Selçuklu topraklarına yaptıkları tecavüzleri önlemek üzere 1072 yılının eylül ayı sonlarında 200.000 kişilik büyük bir orduyla Türkistan bölgesine sefere çıktı. Seferde bir süre kuşatma altında tuttuğu Barzam (Berzem) kalesini teslim aldı. Huzuruna çıkan kale kumandanı Yusuf Hârizmi tarafından, çizmesine sakladığı küçük bir hançerle ağır şekilde yaralanan Alp Arslan dört gün sonra da hayatını kaybetti. Türkmen takviminde 2002 yılından Temmuz 2008'e kadar ağustos ayı Alp Arslan olarak adlandırılmıştır.



Sultan Alparslan'ın Sözlere:

“Size öyle bir vatan aldım ki ebediyen sizin kalacaktır!”

“Ben İslam için ölüme koşuyorum. Ya muzaffer olup gayeme ulaşırım ya şehit olup cennete giderim!”

“Biz Türkler temiz Müslümanlarız bid'at nedir bilmeyiz. Onun için Allah bizi aziz kıldı.”

“Töre odur ki oğul atadan aldığı sancağı daha öteye taşıya.”

“Savaşı seviyorum; çünkü sonunda zafer var.”

Savaşın Önceki Konuşması:

“Ey Askerler!..

Eğer şehit olursam bu beyaz elbise kefenim olsun. Ben nefsimi Allah'a adadım. Benim için şehadet de muzaffer olmak da bir saadettir. Zaferi kazanırsak istikbal bizindir, biz ne kadar az olursak olalım, onlar (Bizanslılar) ne kadar çok olurlarsa olsunlar. Bütün Müslümanların minberlerde bizim için dua ettikleri şu saatte kendimi düşman üzerine atmak istiyorum.”

Sultan Alparslan'ın Askeri İle Arasında Geçen Konuşma (Korkutmayan Düşman):

Sultan Alparslan 27 bin askeri ile Bizans topraklarında ilerlerken, keşfe gönderdiği subaylardan biri huzuruna gelip telaşla: “300 bin kişilik düşman ordusu bize yaklaşıyor.” demiştir. Alparslan, hiç önemsemeyerek rahatlıkla şöyle karşılık vermiştir: “Biz de onlara yaklaşıyoruz.”

Savaş Bittikten Sonra Selçuklu Sultanı (Komutanı) Sultan Alparslan ve Bizans Kralı (Komutanı) Romen Diyojen Arasındaki Konuşma:

Sultan Alparslan: “Zaferi sen kazansaydın bana ne yapardın?”

Romen Diyojen: “Bir fırın hazırlatıp seni içinde yakardım. Peki sen bana ne yapacaksın?”

Sultan Alparslan: “Senin yapacağını değil. Artık özgürsün. Muhafızlarım seni ülkeneye kadar götürsünler.”

Sözlük:

Bid'at: İslam'da Hazreti Muhammet'ten sonra ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler. Sonradan türeyen şey.

Gaye: Amaç

Tarihten Bir Savaş

Anadolu'ya Giriş Kapısı

Malazgirt Savaşı

Mehmet Kağan KARAGÖZ
Ahmet Hakan KONUK

Savaş Öncesi Durum

1060'lar süresince Büyük Selçuklu Sultanı Alp Arslan, Türk dostlarına bugünkü Ermenistan toprakları civarına ve Anadolu'ya doğru göç etmesine izin verdi ve Türkler buralarda şehirlere ve tarım alanlarına yerleştiler. 1068 yılında Romen Diyojen, Türklere karşı bir sefer düzenledi, fakat Koçhisar şehrini geri almasına rağmen Türk atlılarına yetişemedi. 1070 yılında Türkler (Alparslan komutanlığında), günümüzde Muş'un bir ilçesi olan Malazgirt'te Manzikert (Bizans dilinde Malazgirt) ve Erciş kalelerini ele geçirdi. Daha sonra Türk ordusu Diyarbakır'ı aldı ve Bizans yönetimindeki Urfa'yı kuşattı. Ancak alamadı. Türk beylerinden Afşin Bey'i de güçleri arasına katıp Halep'i aldı. Alp Arslan, Halep'te konaklarken Türk atlı birliklerinin bir kısmına ve Akıncı Beylere Bizans şehirlerine akınlar düzenlemesine izin verdi. Bu sırada da Türk akınlarından ve son gelen Türk ordusundan çok rahatsız olan Bizanslılar, tahta ünlü komutan Romen Diyojen'i çıkardılar. Romen Diyojen de büyük bir ordu kurup 13 Mart 1071'de Konstantinopolis'ten (bugünkü İstanbul) ayrıldı. Ordunun mevcudu 200.000 olarak tahmin ediliyor. 12. yüzyılda yaşamış Ermeni bir tarihçi olan Edessalı Matta Bizans ordusunun sayısını 1 milyon olarak veriyor. Bizans ordusu, düzenli Rum ve Ermeni birlikleri dışında ücretli Slav, Got, Alman, Frank, Gürcü, Uz, Peçenek, Kıpçak askerlerinden oluşuyordu. Ordu, ilk olarak Sivas'ta dinlendi. Burada halkın coşkuyla karşıladığı İmparator halkın dertlerini dinledi. Halkın Ermeni taşkınlık ve barbarlığından yakınmaları üzerine kentten Ermeni mahallelerini yıktırdı. Pek çok Ermeni'yi öldürüp, önderlerini sürgüne yolladı. Haziran 1071'de Erzurum'a vardı. Orada Diyojen'in generallerinden bazıları Selçuklu bölgesine ilerlemeyi sürdürmeyi ve Alp Arslan'ı hazırlıksız yakalamayı teklif etti. Nikiforos Bryennios da dahil diğer generallerin bazıları da buldukları yerde bekleyip pozisyonlarını güçlendirmeyi önerdi. Sonuç olarak ilerlemeye devam etme kararı verildi. Diyojen, Alp Arslan'ın çok uzakta olduğunu veya hiç gelmeyeceğini düşünerek ve Malazgirt'i ve hatta Malazgirt yakınındaki Ahlat kalesini hızlıca geri ele geçirebileceğini ümit ederek Van Gölü'ne doğru ilerledi. Öncü kuvvetlerini Malazgirt'e gönderen İmparator, ana kuvvetleriyle yola çıktı. Bu sırada da Halep'te bulunan hükümdara elçiler göndererek kaleleri geri istedi. Elçileri Halep'te karşılayan hükümdar teklifi reddetti. Mısır'a hazırladığı seferden vazgeçip Malazgirt'e doğru 20.000 - 30.000 kişilik ordusuyla yola çıktı. Casuslarının verdiği bilgiyle Bizans ordusunun büyüklüğünü bilen Alp Arslan, Bizans İmparatorunun gerçek hedefinin İsfahan'a (bugünkü İran) girmek ve Büyük Selçuklu Devleti'ni yıkmak olduğunu sezdi. Ordusundaki yaşlı askerlerin yolda kalmasına neden olan cibri yürüyüşüyle Erzen ve Bitlis yolundan Malazgirt'e varan Alp Arslan, komutanlarıyla savaş taktiklerini görüşmek için savaş meclisini topladı. Romen Diyojen ise savaş planını hazırlamıştı. İlk saldırı Türklere gelecek ve bu saldırıyı kırmaları durumunda da karşı saldırıya geçeceklerdi. Alp Arslan ise "hilal taktiği" konusunda komutanlarıyla uzlaşmıştı.

Meydan Muharebesi

26 Ağustos Cuma sabahı çadırından çıkan Alp Arslan, Malazgirt'le Ahlat arasındaki Malazgirt ovasında, kendi ordugahının 7-8 km uzağında, ovaya yayılmış durumdaki düşman birliklerini gördü. Savaşı önlemek için İmparator'a elçiler göndererek Sultan'a barış teklifinde bulundu. İmparator, Sultan'ın bu önerisini ordusunun büyüklüğü karşısında bir korkaklık olarak yorumladı ve teklifi reddetti. Gelen elçileri soydaşlarını Hristiyan topluluğuna geçmelerine ikna etmek üzere ellerine birer haç tutuşturarak geri yolladı. Düşman ordusunun büyüklüğünün kendi ordusundan daha büyük olduğunu gören Sultan Alp Arslan, savaştan sağ çıkma ihtimalinin düşük olduğunu sezdi. Askerlerinin de hasımlarının sayı fazlalığı karşısında tedirginliğe düştüğünü fark eden Sultan, bir Türk-İslam âdeti olarak kefene benzeyen beyaz kıyafetler giydi. Atının da kuyruğunu bağlattı. Yanındakilere “şehit” olduğu takdirde vurulduğu yere gömülmesini vasiyet etti. Komutanlarının savaş alanından kaçmayacağını anlayan askerlerin maneviyatı arttı. Askerlerinin cuma namazına imamlık eden Sultan, atına binip ordusunun önüne çıkıp moral yükseltici ve maneviyat artırıcı kısa ve etkili bir konuşma yaptı. Allah'ın Kur'an'da zafer vadettiği ayetleri okudu. Şehitlik ve gazilik makamlarına erişileceğini söyledi. Tamamı Müslüman olan ve büyük çoğunluğu Türklere oluşan Selçuklu ordusu, savaş pozisyonuna geçti. Bu sırada Bizans ordusunda dinsel ayinler yapılmakta ve papazlar askerleri kutsamaktaydı. Romen Diyojen de bu savaşı kazanması durumunda (ki buna inancı tamdı) ününün ve saygınlığının artacağından emindi. Bizans'ın eski ihtişamlı günlerine döneceğini hayal ediyordu. En ihtişamlı zırhını giydi ve inci beyazı atına bindi. Ordusuna zafer durumunda büyük vaatlerde bulundu. Tanrı tarafından şeref, şan, onur ve kutsal savaş sevapları verileceğini duyurdu.

Alp Arslan, savaşı kaybetmesi durumunda her şeyini ve atalarından miras kalan Selçuklu Devleti'ni de kaybedeceğini çok iyi biliyordu. Romen Diyojen ise savaşı kaybetmesi halinde devletin çok büyük güç, prestij ve toprak kaybedeceğini biliyordu. Her iki komutan da kaybetmeleri durumunda öleceklerinden emindi. Romen Diyojen ordusunu geleneksel Bizans askerî kaidelerine

göre düzenlemişti. Ortada birkaç sıra derinlikte çoğu zırhlı, piyade birlikleri ve bunların sağ ve sol kollarında süvari birlikleri yerleştirilmişti. Romen Diyojen merkeze, General Bryennios sol kanada ve Kapadokyalı General Alyattes ise sağ kanada komuta ediyordu. Bizans ordusunun gerisinde büyük bir rezerv bulunuyordu ve bu özellikle taşra eyaletlerinde nüfuzlu kişilerin özel ordularının mensuplarından oluşuyordu.

Geri rezerv ordusunun komutanı olarak genç Andronikos Dukas seçilmişti. Romen Diyojen'in bu tercihi biraz şaşırtıcı idi çünkü bu genç komutan eski imparatorun yeğeni ve Caesar İoannis Dukas'ın oğlu olup, bu kişiler açıkça Romen Diyojen'in imparator olmasının aleyhindeydiler. Savaş öğle saatlerinde Türk atlılarının toplu ok saldırısına geçmesiyle başladı. Türk ordusunun çok büyük çoğunluğu atlı birliklerden oluştuğundan ve neredeyse hepsinde de atlı okçu olduklarından bu saldırı Bizanslılarda önemli miktarda asker kaybına neden olmuştu. Ama yine de Bizans ordusu saflarını bozmaksızın korudu. Bunun üzerine ordusuna yanıtıcı bir çekilme buyruğu veren Alp Arslan, gerilerde gizlediği küçük birliklerinin tarafına doğru çekilmeye başladı. Bu gizlediği birlikler az miktarda organize olmuş askerlerden oluşuyordu. Türk ordusunun arka saflarında hilal biçiminde yayılmışlardı.

Türklerin hızlıca çekildiğini gören Romen Diyojen, Türklerin saldırı gücünü yitirdiğini ve sayıca fazla olan Bizans ordusundan korktukları için kaçtıklarını düşündü. En baştan beri Türkleri yeneceğine inanmış İmparator, bu bozkır taktiğine kanıp kaçan Türkleri yakalamak için ordusuna “Saldır!” buyruğu verdi. Çok az zırhları olduğu için hızlıca geri çekilebilen Türkler, zırh yığınının dönmüş Bizans süvarileri tarafından yakalanamayacak kadar hızlıydı. Ancak buna rağmen Bizans ordusu, Türkleri kovalamaya başladı. Yan geçitlerde pusu kurmuş Türk okçuları tarafından ustaca vurulan ama buna aldırmayan Bizans ordusu saldırıya devam etti.

Türkleri iyice kovalayıp yakalayamayan, üstüne bir de çok yorulan (üstlerindeki ağır zırhların etkisi büyüktü) Bizans ordusunun hızı durma noktasına geldi. Türkleri büyük bir hırsıyla kovalayan ve ordusunun yorulduğunu anlayamayan Romen Diyojen yine de takip etmeye çalıştı.

Tam da bu ikilemdeyken geri çekilen Türk süvarilerinin yönlerini tam Bizans ordusu üzerine geçip hücumla kalkmaları ve geri çekilme yollarının da Türkler tarafından kapatıldığını gören Diyojen, paniğe kapılarak “Çekil!” buyruğu verdi. Ancak ordusu çevrelerindeki Türk hatlarını yarınca kadar yetişen Türk ordusunun ana kuvvetleri Bizans ordusunda tam bir panik başlattı. Kaçmaya kalkan generalleri görüp daha da paniğe kapılan Bizans askerleri en büyük savunma güçleri olan zırhlarını da atıp kaçmaya çalıştı. Bu sefer de ustaca kılıç kullanan Türk kuvvetleriyle eşit duruma düşüp büyük çoğunluğu yok oldu. Türk soyundan gelen Uzlar, Peçenekler ve Kıpçaklar; Afşin Bey, Artuk Bey, Kutalmışoğlu Süleyman Şah gibi Selçuklu komutanları tarafından verilen Türkçe emirlerden etkilenen bu süvari birlikleri de soydaşlarının yanına katılınca Bizans ordusu, süvari gücünün önemli bir kısmını kaybetti. Sivas'ta soydaşlarına yaptıklarının acısını çıkartmak isteyen Ermeni askerleri her şeylerini bırakıp savaş alanından kaçınca Bizans ordusu için durumun vahameti arttı.

Ordusunu komuta etme olanağının kalmadığını gören Romen Diyojen yakın birlikleriyle kaçmaya kalktıysa da artık bunun imkânsız olduğunu gördü. Sonuçta tam bir bozgun havasına giren Bizans ordusunun büyük bölümü akşam hava kararınca kadar yok edildi. Kaçamayıp sağ kalanlar teslim oldular. İmparator, omzundan yaralı olarak ele geçirildi. Tüm dünya tarihi için büyük bir dönüm noktası niteliğinde savaş, zafer kazanan komutan Alp Arslan'ın yenik İmparator Romen Diyojen'le antlaşma yapmasıyla son buldu. İmparator'u bağışlayan ve ona iyi davranan Sultan, antlaşmaya göre İmparator'u serbest bıraktı. Antlaşmaya göre İmparator, kendi fidyesi için 1.500.000 denarius, vergi olarak da her yıl 360.000 denarius* ödeyecek; ayrıca Antakya, Urfa, Ahlat ve Malazgirt'i de Selçuklu Devleti'ne bırakacaktı. Tokat'a kadar kendisine verilen Türk birliği eşliğinde Konstantinopolis'e doğru yola çıkan imparator, Tokat'ta toplayabildiği 200.000 kadar denariusu kendisiyle birlikte gelen Türk birliğine verip Sultan'a doğru yola çıkardı. Tahta kendi yerine VII. Mihail'in çıktığını öğrendi. Romen Diyojen ise geri dönmekte iken Anadolu'ya dağılmış ordunun kalanlarından derme çatma bir ordu düzenlemiş ve kendisini tahttan indirenlerin ordularına karşı iki

çatışma yapmıştır. Her iki muharebede de yenilerek Kilikya'da küçük bir kaleye çekildi. Orada teslim oldu, keşiş yapıldı, katır üzerinde Anadolu'dan geçirildi, gözlerine mil çekildi, Proti (Kınılıada)'deki manastıra kapatıldı ve orada birkaç gün içinde yaraları ve enfeksiyon nedeniyle öldü.

Sonuç

VII. Mihail Dukas, Romanos Diyojen'in imzaladığı antlaşmanın geçersiz olduğunu ilan etti. Bunu haber alan Alparslan da ordusuna ve Türk beylerine Anadolu'nun fethi emrini verdi. Bu emir doğrultusunda Türkler Anadolu'yu fethetmeye başladılar. Bu saldırılar, sonu Haçlı Seferleri ve Osmanlı İmparatorluğuna varacak bir tarihi süreci başlatmıştır. Bu savaş, Anadolu'nun Türklerin tam olarak eline geçmesi için, savaşçı olan Türklerin, eski cihat akınlarını tekrar başlatacağını gösteriyordu. Abbasiler döneminde biten bu akınlar, Avrupa'yı İslam tehdidinden kurtarmıştı. Ancak Anadolu'yu ele geçiren ve Hristiyan Avrupa ile Müslüman Ortadoğu arasında tampon bölge oluşturan Bizans Devleti'nin çok büyük bir güç ve toprak kaybına neden olan Türkler, aradaki bu bölgeyi ele geçirerek Avrupa'ya başlayacak yeni akınların habercisi oluyordu. Ayrıca İslam dünyasında büyük bir birlik sağlamış olan Türkler, bu birlikteliği Hristiyan Avrupa'ya karşı kullanacaktı. Bütün İslam dünyasının Türklerin önderliğinde Avrupa'ya akın başlatmalarını önceden gören Papa, önlem olarak Haçlı Seferlerini başlatacak ve bu da kısmi olarak işe yarayacaktı. Ancak yine de Türklerin Avrupa'ya yaptığı akınları durduramayacaktı. Malazgirt Savaşı, Türklere Anadolu'nun kapılarını açan ilk savaş olarak kayıtlara geçti.

Sözlük

Denarius: MÖ 211'den itibaren Roma para sistemine dahil olan denarius, (çoğul: denaril) küçük gümüş sikkelerdir ve yavaşça itibarı azaldığı için yerine çıkarılan antoninianuslara kadar tedavüle çıkan en yaygın para olarak kalmıştır.

Cihat: Savaş

Tarihten Bir Savaş

Mohaç Savaşı

Mehmet Kağan KARAGÖZ
Ahmet Hakan KONUK

Mohaç Meydan Savaşı, 29 Ağustos 1526 yılında Osmanlı İmparatorluğu ile Macar Krallığı arasında yapılmıştır. Savaşın tarihi önemi tüm Avrupa'nın etkilenmiş olmasıdır. Macaristan'ın çok önemli bir bölümü Osmanlı İmparatorluğunun hâkimiyeti altına girmiştir.

Mohaç Savaşı Özeti

Osmanlı padişahı Kanuni Sultan Süleyman ile Macar kralı arasında yapılan savaş sadece iki saat sürmüştür. Tarihin en farklı savaşlarından birisi olmuştur. Macarlar Belgrad'ı kaybetmelerine karşın Osmanlı İmparatorluğuna karşı tehditkâr politika izliyordu. Fransa Kralı Fransuva'nın annesi, oğlunun Almanlara esir düştüğünü Kanuni Sultan Süleyman'a bildirmişti. Macarlara ders vermeyi ve bunun da Avrupa'ya gözdağı olmasını isteyen Kanuni, bunu fırsat bilerek sefer başlattı. 29 Ağustos 1526 tarihinde başlayan sefer yalnızca iki saat sürmüş ve Macaristan'ın büyük bölümü ele geçirilmiştir.

Mohaç Savaşı'nın Önemi

Mohaç Savaşı, Osmanlı İmparatorluğunun gücünü hem Avrupa'ya hem dünyaya göstermiştir. Tarihçilerin bazıları tarihin en kısa sürede biten savaşı dedikleri Mohaç Savaşı için Osmanlı-Avusturya çekişmesinin nedenidir demektedir. Yıkılan Macar topraklarının bir kısmını Osmanlı diğer tarafını Avusturya istiyordu. Tarihi açıdan savaş Avrupa'nın gidişat yönünü de değiştirmiştir. Macar Krallığının çok kısa sürede yıkılması Kanuni Sultan Süleyman'ın ve Osmanlı İmparatorluğunun gücünü ortaya koymaktadır.



Mohaç Savaşı'nın Özellikleri:

- Osmanlı Devleti çok güçlü imparatorluk olduğunu dünyaya kanıtlamıştır.
- Osmanlı açısından Avrupa'ya açılma senaryoları doğmuş, sonrasında bu gerçekleşmemiştir.
- Kanuni Sultan Süleyman toprakları çok daha fazla genişletme imkânı bulmuştur.

Mohaç Savaşı Nedenleri ve Sonuçları:

Savaşın Nedenleri:

- Macar Kralı Almanya Kralı Şarklen'ı destekliyordu. Alman Kralı'nın da aynı şekilde karşılık vermesi Macar Kralı'nın güvenini artırmıştı. Buna güvenen Macar Kralı Osmanlıya karşı saldırgan bir tutumla yaklaşmıştır.
- Fransa Kralı Fransuva Almanlara esir düşmüştü. Fransuva'nın hem annesi hem kendisi Kanuni Sultan Süleyman'a mektup yazmış ve yardım talebinde bulunmuştur.
- Kanuni Sultan Süleyman'ın niyeti Orta Avrupa'da fetihler yapmaktı. Bunun için gözdağı vermeyi amaçlayan padişah bu fırsatı yakalamıştır.
- Kanuni Sultan Süleyman'ın diğer amacı Hristiyan birliğini bozmaktı. Bunun en iyi yolunun, Fransa'yı yanına çekmek olduğunu düşünüyordu. Fransa Kralı'nın kendisinden yardım istemesi bunun için bir nevi zemin hazırlamıştı.
- Osmanlı İmparatorluğunun fetih politikalarını artık tüm dünyaya yayma hedefi gelişmişti. Tarihin en büyük toprak parçalarına Kanuni döneminde ulaşan Osmanlı topraklarını daha da genişletiyordu.

Savaşın Sonuçları:

- Savaşın çekişmeli geçmesi bekleniyordu. Ancak Osmanlının gücünün sanılandan daha fazla olduğu anlaşılmış, Macar Krallığı sadece 2 saat içerisinde yıkıma uğratılmıştır.
- Mağlubiyetten sonra Macar Kralı değişmiş, yeni kral Jon Zapola olmuştur.
- Macaristan Krallığı Osmanlının himayesine girdi. Dönemin Macar Krallığının başkenti Budin bir süre sonra Osmanlının eline geçmiştir.
- Osmanlının gücünün arttığı anlaşılmıştır. Osmanlı İmparatorluğunun Orta Avrupa'ya olan hâkimiyeti başlamıştır.
- Macaristan Krallığının alınmasından sonra yeni büyük bir rakip ortaya çıkmıştır. Macaristan Krallığının hemen yanı başında olan Avusturya, Osmanlı Devleti'nin düşmanı haline gelmiştir. Sonraki dönemde Osmanlı ile Avusturya arasında büyük çekişmeler yaşanmaya başlamıştır.
- Macar Krallığı kısa süre sonra yıkılmış, topraklarının bir bölümü Osmanlıya, öbür tarafı Avusturya'ya kalmıştır.
- Kanuni Sultan Süleyman amacına ulaşmış, fetih politikasını sürdürmeye devam etmiştir. Osmanlı Devleti'nin kara parçaları Orta Avrupa'ya uzanmaya başlamıştır.
- Osmanlı yaklaşık 150 yıl kadar (2. Viyana Kuşatması - 1683) Orta Avrupa'ya hâkim olmayı başarmıştır.
- Macar Kralı Layoş ve beraberinde olan komutanlar savaş esnasında hayatlarını kaybetmişlerdir.
- Mohaç Meydan Muharebesi 2 saat sürdüğü için tarihin en kısa savaşlarından birisi olarak nitelendirilir.



TÜRKÜLERİN RUHU

Serkan ABDİOĞLU
Tarih Öğretmeni

İnsanlık var olduğu günden beridir derdini anlatmaya ve anlaşılmaya çalışıyor. Diyalog dediğimiz süreç insanın sürekli anlatma çabasıdır. Hayat dediğimiz serüven de tam olarak böyle değil midir? İnsanlar sevinçlerini, hüznlerini türküleri dökmüşler. O yüzden türküleri biraz incelediğimizde sosyolojik bir tarafı olduğunu da görebiliyoruz. Madem türkülerin sosyolojik ve tarihi bir kimliği var, o halde bazı türkülerin hikâyelerini beraber incelemeye ne dersiniz?

Micanoğlu Türküsü

Bir Giresun halk türküsüdür. Sözleri anonim olan bu eser, adeta Batı'nın meşhur Robin Hood'u misali hikâyesi dilden dile anlatılan bir eşkıyadır. Anadolu kültüründe, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi eşkıyalara ve eşkıyalık faaliyetlerine pek hoş bakılmaz ancak Micanoğlu, Hekimoğlu, Köroğlu gibi eşkıyalar halkın gönlünde taht kurmuş, hikâyeleri nesilden nesile anlatılmış ve türküleri söylenmiştir. Micanoğlu Hüseyin, 1864 yılında Giresun'un Keşap nahiyesine bağlı Engüz (bugünkü resmi adı Dokuztepe) Köyü'nde doğmuştur. Medrese tahsili vardır. Askerlik çağında köyünden birisinin ölümüne sebep olunca dağa çıkmış ve ömrünün sonuna kadar zaptiyenin eline geçmeden dağlarda barınmıştır. Hakkındaki söylentilere göre dağlarda barındığı yıllarda eşkıyalık yapmış; ama Köroğlu gibi hep zalimin karşısında, mazlumun yanında olmuş, zenginden alıp fakire vermiştir. Dereli'nin İkisü mevkiinde, Kel Seyit tarafından pusuya düşürülerek öldürülmüştür. Ölümünden sonra bölge halkı adına aşağıdaki türküyü yakmıştır.



Türküyü dinlemek için
karekodu okutunuz.

Hey Onbeşli Türküsü

Çanakkale Cephesi, sanki bir ölüm değirmeni gibiydi; tükettiği insanlar haddi hesabı aşmasına ve İngiliz generali Aspinall-Oglander'in "Gelibolu'daki kanlı muharebeler, Türk ordusunun çiçeğini bitirmiştir," tespitinde ifadesini bulan -gerçekten de İngilizler şehit olan gençlerimizi, "çiçeğin tomurcuğu" ve "vakti gelmeden solan gül goncası"na benzetiyorlardı- koskoca eğitimli genç bir nesli yutmasına rağmen bir türlü doymak bilmiyordu. O kadar ki cephede meydana gelen boşlukları doldurmak için, diğer cephelerden asker getirilemediğinden, en yakın çevreden başlayarak, 15 yaşın üstündeki eli silah tutan bütün gençlerin dahi, gönüllü olup olmadığına bakılmaksızın, Çanakkale'ye sevk edilmeleri alışılmış normal bir hadise haline gelmişti. Çanakkale Savaşı sırasında, İtilaf Devletleri'nin Nisan 1915'ten itibaren kara çıkartmasına başlamalarıyla birlikte cephede takviye kuvvetlere ihtiyaç hasıl olunca Sultan V. Mehmed Reşad 14 Mayıs 1331'de (27 Mayıs 1915) bir irade (emir) yayınlayarak, yukarıda sözünü ettiğimiz Askeri Mükellefiyet Kanunu'nda değişiklik yapmak ve lise talebelerini de cepheye çağırarak zorunda kalmıştı. Ekseriyeti 15 ila 19 yaşında olan bu genç bahadırların cepheye katılımları anısına Anadolu'da yakılan meşhur "Hey Onbeşli Onbeşli" adlı türküde de söz konusu durum çok acı ve dramatik bir dille anlatılmıştır. Burada sözü edilen "15'liler" 1315 doğumlulardır. Okulumuz öğrencilerinin eşsiz yorumuyla Hey Onbeşli Türküsünü dinleyelim.



Türküyü dinlemek için
karekodu okutunuz.

Çanakkale Türküsü

Yıl 1914, Osmanlı Devleti ve Türk milleti kendisini yok etmek isteyen canavarlarla karşı karşıya kaldı. I. Dünya Savaşı henüz yeni patlak vermişti ve Türk milleti, bir oldu bittiye getirilerek Cihan Harbi'nin ta ortasında kendisini bulmuştu. Yedi düvel birleşmiş, demirden yığınlarına güvenircesine Çanakkale önlerine gelmişti. Plan belliydi: Çanakkale Boğazı geçilecek, başkent İstanbul kolayca işgal edilecekti. Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı. Vatanın kahraman evlatları, gelen bu davetsiz yabancılara “Dur yolcu!” dedi. “Çanakkale Geçilmez!” dedi. Türkünün tam olarak kim tarafından yazıldığı belli değildir. Daha çok cephede askerler arasında söylene söylene yayıldığı düşünülmektedir. Türkü elimize ise Emrullah Nutku isimli askerinin o dönem cepheden annesine yazdığı mektuplarda geçmektedir. Türküye kaynaklık eden Emrullah Nutku olmuştur. Gelin hep beraber okulumuz öğrencilerinin sesinden Çanakkale türküsünü dinleyelim.



Türküyü dinlemek için
karekodu okutunuz.

Yemen Türküsü

Yemen Türküsü Yemen'de çatışmada ölen Osmanlı askerleri için yakılmış bir ağıttır. Osmanlı Yemen topraklarını ülkesine kattıktan sonra buradaki hükümdarlığını sürdürmek için çok şehit verdi. Beş cephe de birden çarpışan Osmanlı kuvvetleri Anadolu'dan asker sevki yaptı. Çarpışmalar o kadar şiddetli oldu ki aileler Yemen'e cepheye giden evlatlarının artık geri dönmeyeceğini biliyorlardı. Birçok aile cepheye gönderdikleri çocuklarından bir daha haber alamadı. Hatta bazı askerler yıllar sonra savaş bitse de bu topraklardan geriye dönememişler, sağ kalabilenler orada yaşamlarını devam ettirmişlerdir. Bu acıyla halkın dilinden düşmeyen Yemen türküsü etki ve izlerini günümüze kadar taşımıştır. Yemen türküsüyle ilgili Muş, Huş, Hiş olup olmadığı tartışmaları vardır. Türküyü hem Muş ili hem de Elazığ ili sahiplenmektedir. Türkü de geçen “Burası Muş'tur, yolu yokuştur” diyenler ve türkünün yazarı Düriye Keskin'in Muş da yaşadığını bilenler, türkünün Muş'a ait olduğunu söylemektedir. Bir diğer görüş de “Burası Huş'tur, yolu yokuştur “ şeklindedir. Birçok farklı şekilde değiştirilerek söylenmiştir; ama yapılan araştırmalar sonucu Muş görüşünün doğru olduğu ileri sürülmüştür. Dillerden düşmeyen, unutulması mümkün olmayan, bizim kültürümüzün en güzel getirilerinden olan türküler. Gelin hep birlikte Neşet Ertaş'ın eşsiz bir şekilde yorumladığı Yemen türküsünü dinleyerek şehitlerimizi yâd edelim.



Türküyü dinlemek için
karekodu okutunuz.

Benden Selam Olsun Bolu Beyi'ne

Ünlü halk ozanı ve eşkiya Köroğlu'nun eseridir. Bazı tarihçiler tarafından bir Celâli eşkiyası olabileceği düşünülmektedir. Halk edebiyatımızın da önemli temsilcilerindendir. Dönemin Bolu Beyi, atlara meraklıdır. Köroğlu'nun babası Yusuf, Bolu Beyi'nin atlarına seyislik yapmaktadır. Bolu Beyi, Yusuf'a iyi bir at bulması görevini verir. Yusuf, uzunca bir süre gezindikten sonra iyi bir tay bulur ancak tay, Bolu Beyi tarafından beğenilmez ve Yusuf'un gözlerine mil çekilir. Gözleri kör edilen Yusuf, olanları oğluna anlatır ve bu saatten sonra oğlu Köroğlu'na dönüştüğü gibi ayrıca Bolu Beyi'nden de intikam almak için yeminler eder. Bolu Beyi ile uzunca süre mücadele eden Köroğlu, dağlara çıkıp eşkiya olur.



Türküyü dinlemek için
karekodu okutunuz.

Yine de Şahlanıyor

“Yine de Şahlanıyor”, Osmanlı Devleti'nden kalma bir mehter marşdır. Ancak özellikle 12 Eylül 1980 askerî darbesinden sonra basın ve yayın organlarında sıklıkla çalınmasından dolayı darbeye özdeşleştirilmiştir. Bu da aslında bir kahramanlık destanını anlatan bir marşın, alnına kara çalmak olmuştur. Darbe döneminde radyolardan o kadar sık çalınmıştır ki halk arasında artık türküyü bilmeyen neredeyse kalmamıştır. Hâlbuki bu güzel mehter marşı, darbelerle anılan bir eser olmaktan çıkarılıp üzerindeki kara şöhretten kurtarılmalıdır. Dinlemekte ve hatırlamakta fayda var, diyelim.



Türküyü dinlemek için
karekodu okutunuz.



Özellikle kahramanlık türkülerine yer verdiğimiz bu listemizde okulumuzun öğrencilerinin yer aldığı ve okulumuzun Youtube kanalı Hüdavendigar TV'den de istifade ederek bu listeyi hazırladık. Sosyal Bilimler, sadece tarihten ibaret değil aynı zamanda sosyolojiden, psikolojiden, coğrafyadan, etnografyadan ve bilimum birçok disiplinden oluşan bir doktrinler bütünüdür. Keyifli dinlemeler...



Türkiye'nin Huzur Dolu

Sakin Şehirleri

Mehmet Kağan KAPAGÖZ
Ahmet Hakan KÖNÜK

Hava kirliliği, trafik, kalabalık, gürültü gibi faktörler metropollerde yaşamayı her geçen gün biraz daha zorlaştırdığı gibi sessiz sakin kafa dinlemelik rota arayışlarının artmasına neden oldu. İtalya'da başlayan 'Cittaslow' yani yavaş ve sakin şehir hareketi bünyesinde yer alan 'Sakin Şehirler' listesi, sakin yaşam arayışlarının popüler olduğu bu günlerde huzur dolu rotalar bulmaya yardımcı oluyor.

Metropol şehirlerin hızlı akışından, hareketliliğinden, gürültü ve kalabalığından bunalanların kaçamak yaparak gidebilecekleri 'Cittaslow' yani 'Sakin Şehirler' ağı huzur dolu bir tatil geçirme fırsatı sunuyor. Gökyüzüne kadar uzanan devasa binalardan, şehir gürültüsünden ve kalabalığından koparak dokusu değişmemiş doğal yerleşim yerlerinde kafa dinlemeyi kim istemez ki? Uluslararası bir liste olan Sakin Şehirler'de Türkiye'den de pek çok bölgeden ilçeler yer alıyor.

Cittaslow "Sakin Şehir" Nedir?

İtalya'da 1999 yılında başlayan İtalyanca şehir anlamına gelen "citta" ve İngilizce yavaş anlamına gelen "slow" kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir kavram olarak sakin ya da yavaş şehirlere verilen addır. Temel amacı, küreselleşmeyle beraber birbirine benzemeye başlayan kentler ve metropolleşmeyle hızlı akmaya başlayan hayatların karşısında durarak şehirlerin kendi kimliklerine sahip çıkmasını ve özgünlüklerinin korunmasını savunmaktır.

Yenilebilir enerji kullanımının desteklendiği sakin şehirlerde geri dönüşüme önem veriliyor ve yerli halkın geleneklerini devam ettirmesi, koruması bekleniyor. Peki sakin şehir olmak için ne yapmak gerekiyor? Bir kentin salyangoz ile simgelenen sakin şehirler ağına dahil olabilmesi için öncelikle 50 binden daha az nüfusa sahip olması ve bunun yanı sıra yerine getirilmesi gereken 72 ayrı kriter bulunuyor. Bunlar:

Enerji ve çevre politikaları

Altyapı politikaları

Kentsel yaşamın kalitesi ile ilgili politikalar

Tarım, turizm ve zanaatkarla ilgili politikalar

Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için politikalar

Sosyal uyum

Ortaklıklar... gibi alt başlıklardan oluşuyor.

Türkiye'nin de 2021 yılında Sakin Şehirler ağına 18 doğa harikası kenti bulunuyor. İşte Türkiye'nin huzur dolu Sakin Cittaslow Şehirleri...

Türkiye'nin 18 Sakin Şehri

1. Seferihisar-İzmir (2009)-(İlk yavaş şehir)
2. Taraklı - Sakarya (2011)
3. Akyaka - Muğla (2011)
4. Yenipazar - Aydın (2011)
5. Gökçeada - Çanakkale (2011)
6. Yalvaç - Isparta (2012)
7. Vize - Kırklareli (2012)
8. Perşembe - Ordu (2012)
9. Halfeti - Şanlıurfa (2013)
10. Göynük - Bolu (2015)
11. Gerze - Sinop (2016)
12. Eğirdir - Isparta (2017)
13. Uzundere - Erzurum (2017)
14. Şavşat - Artvin (2017)
15. Mudurnu - Bolu (2018)
16. Ahlat - Bitlis (2019)
17. Köyceğiz - Muğla (2019)
18. Gündül - Akara (2020)-(Son yavaş şehir)



Hava kirliliği, trafik, kalabalık, gürültü gibi faktörler metropollerde yaşamayı her geçen gün biraz daha zorlaştırdığı gibi sessiz sakin kafa dinlemelik rota arayışlarının artmasına neden oldu.

Metropol şehirlerin hızlı akışından, hareketliliğinden, gürültü ve kalabalığından bunalanların 'kaçamak yaparak gidebilecekleri' Cittaslow' yani 'Sakin Şehirler' ağı huzur dolu bir tatil geçirme fırsatı sunuyor.

Türkiye'nin İlk Sakin Şehirleri

1. Seferihisar (2009)

İzmir'in ilçesi olan Seferihisar, 2009 yılında 70 kritere uyum sağlayarak Türkiye'nin Sakin Şehirler listesine giren ilk yerleşkesi oldu. Seferihisar, tüm dünyanın küreselleşmeye hızla uyum sağladığı günümüzde hâlen mimarisini, kültürünü, geleneklerini ve zanaatlerini koruyabilmiş nadir turistik bölgelerden biridir. Seferihisar'ın ekonomisi tarıma ve özellikle zeytinciliğe dayanmaktadır. İlçede yerel halkın kendi elleriyle ürettiklerini sattıkları küçük tezgâhlar da Seferihisar'ın cazibesini oluşturan unsurlardandır. Adı pek duyulmamış Teos Antik Kenti, Sığacık Kalesi, Sığacık Pazarı Seferihisar'da mutlaka görmemiz gereken yerlerdir.



2. Akyaka (2011)

Türkiye'nin yaz tatillerinde vazgeçilmez adresi olan Muğla, her yaz yoğun turist kalabalıklarıyla karşılaşsa da Akyaka ilçesiyle Sakin Şehirler ağına girdi. 2011 yılında salyangoz simgesini alan Akyaka yemyeşil doğası, masmavi suları ve buz gibi Azmak Nehri'ne eşlik eden çiçeklerle bezenmiş cumbalı evleriyle huzurun adresi. Doğal hayatın en iyi şekilde korunduğu Akyaka kıyıları Akdeniz foku, su samuru, kum köpekbalığı gibi deniz faunasının çeşitli üyelerini de görebileceğiniz nadir yerlerden biridir.



3. Gökçeada (2011)

Türkiye'nin en büyük adası olma özelliğine sahip olan Gökçeada, Sakin Şehir olmak için gerekli tüm kriterleri yerine getirerek 2011 yılında listeye dâhil oldu. Çanakkale'nin dinginliği ve huzurlu atmosferiyle dört mevsim keyifli bir tatil imkânı sunan Gökçeada'da Rum köylerinin bozulmamış geleneksel dokusuna şahit olabilir, köy sakinleriyle sohbet edip küçük tezgâhlardan doğal ürünler satın alabilirsiniz. Köy yaşamlarının dışında kendinizi doğaya ve denize bırakmak isterseniz de el değmemiş cennet koylarında tekne turlarına katılabilir veya adrenalin dolu rüzgâr sörfü yapabilirsiniz. Türkiye'nin ilk ve tek su altı milli parkında deniz canlılarını yakından görme şansını da kaçırmayın.



4. Yenipazar (2011)

Aydın'ın Madran Baba Dağı eteklerinde yer alan Yenipazar ilçesi, M.Ö 2000'li yıllara dayanan tarihiyle geçmişte uzun bir yolculuğa çıkmayı sağlayacak. İlçenin halen çalışmaları süren Orthosia Antik Kenti'ni görmeyi ve kazılarda elde edilen muhteşem mozaiklerini görmek için de Aydın Arkeoloji Müzesi ziyaret etmenizi tavsiye ederiz. Sakin Şehir ilan edildikten sonra kültürel değerlerini korumaya özen gösteren bu şirin ilçede kale ve hamam gibi tarihsel öğelerin dışında Yenipazar Dip Gölü kıyısında huzur dolu bir piknik de yapabilirsiniz. Aynı zamanda

Yenipazar'ı eğer mayıs ayında ziyaret ederseniz Karaçakal Yörük Şenliği'ne katılmayı da unutmayın. Yörük kültürünü gelecek nesillere aktarmak için düzenlenen şenlikte Zeybek ve Yörük geleneklerine ait düğün canlandırmalarını izleyerek keyifli vakit geçirebilirsiniz.

5. Taraklı (2011)

Sakarya'nın etrafı dağlarla çevrili ilçesi Taraklı, Sakin Şehir unvanını en çok hak eden kafa dinleyebileceğiniz rotalardan biri. Hem tarihi yapısını hem de doğal güzelliklerini koruyabilmiş bu şirin ilçe sizleri 19. yüzyıl Osmanlısına götürecektir. Taraklı'da ilk olarak yemyeşil doğanın içine kurulmuş tarihi ahşap evleri sizi karşılayacak. Geçmiş 300 yıla dayanan bu evler arasında dolaşırken kendinizi gizemli bir tarihin içerisinde hissedeceksiniz. Taraklı'da hanlar hamamları ve camileri tarihin izlerini taşıyarak Hisar Tepesi'ne çıktığınızda yeşiller içinde kalan yapıları kuş bakışı izlemek sizi mest edecek.



6. Vize (2012)

İstanbul'a yakınlığıyla bir hafta sonu günübirlik ziyaret gerçekleştirebileceğiniz Kırklareli'nin ilçesi Vize temiz koyları, dereleri, mağaraları ve tarihi yapılarıyla hem tarihe hem doğaya doymanızı sağlayacak muhteşem bir adres. Kıyıköy'ün koyları, Yenesu Mağarası ve Cehennem Şelaleleri Vize'de mutlaka görmeyi gereken yerler arasında bulunuyor.



7. Perşembe (2012)

Karadeniz'in yemyeşil doğasında şehrin gürültüsünden ve hava kirliliğinden uzak huzur dolu bir tatil arıyorsanız Ordu'nun sakin ilçesi Perşembe tam size göre. Fotoğrafçılar için özellikle gün batımında eşsiz manzaralar sunan Yason Kilisesi, küçük surlar ve kalıntıların bulunduğu Hoynat Adası, kamp yapabileceğiniz Yason Burnu ve Karadeniz'in tertemiz denizinde yüzebileceğiniz Çaka Plajı Perşembe'de mutlaka ziyaret etmeniz gereken rotalar arasında yer alıyor.



8. Yalvaç (2012)

Isparta'nın bir ilçesi olan Yalvaç, 2012 yılında Sakin Şehir olan noktalarımızdan. Sultan Dağları'nın eteklerinde konumlanan Yalvaç'ın tarihi Neolitik döneme kadar uzanıyor. Yaklaşık 8 milyon yıllık hayvan fosilleri de bu bölgede keşfedilmiş. Antiokheia Antik Kenti, Roma dönemiyle ilgili birçok kalıntıya ev sahipliği yapan bir yer. Antik kentin içinde bulunan Augustus Tapınağı, Tiberius alanı, Roma hamamı ve Ay Tanrısı Men için yapılmış olan Men Kutsal Alanı burayı özel kılıyor. İsa'nın

habercilerinden Aziz Paul'un Antiokheia'ya geldiği düşünüldüğü için Hristiyanlar, Yalvaç'ı kutsal kabul ediyor. Cittaslow hareketini benimsedikten sonra tüm bu önemli noktaların korunmasına özen gösteriliyor.

9. Halfeti (2013)

Şanlıurfa'nın sular altında kalan masalsi şehri Halfeti, Fırat Nehri kıyısında konumlanmış bir 'Karagül Diyarı'. Kendine özgü mimarisi, tarihi yapıları, siyah gülüyle ün salmış Halfeti, sahip olduğu 3000 yıllık geçmişiyle ziyaretçilerine eşsiz bir deneyim sunuyor. Birecik Barajı inşaatı sebebiyle sular altında kalan bir yer olan Halfeti'de tekne turu yaparak tüm bu tarihi yapıları yakından görebilirsiniz. Halfeti Gerdanı olarak anılan asma köprüde harika fotoğraflar çekebilir, Fırat Nehri'nin kıyısında kayalar oyularak yapılmış tarihte de önemli bir yere sahip olan Rum Kale'yi ziyaret edebilirsiniz.



10. Şavşat (2015)

Türkiye'nin oksijen deposu şehri Artvin'in son yıllarda turizm cazibesi olan ilçesi Şavşat, yalnızca doğasıyla değil kültürü ve tarihiyle de görülmeye değer bir yer. Sosyal medyada paylaşılan fotoğraflarla turizm merkezi haline gelen Karagöl, sizi hayran bırakacak. Gölde kayıkla gezintiye çıkabilir ve doğanın en güzel hallerini fotoğraflayabilirsiniz. Karadeniz'e gittiğinizde uğramadan dönmemeniz gereken yerlerin başında yaylalar geliyor. Serin havası ve mevsim değişikliklerinde oluşan renk cümbüşleriyle Artvin yaylaları mutlaka görmeniz gereken adreslerin başında geliyor.



11. Uzundere (2016)

Erzurum'un bir ilçesi olan Uzundere, 2016 yılında sakin şehir seçildi. Uzundere sınırları içerisinde bulunan Tortum Şelalesi, ülkemizin en büyük şelaleleri arasında bulunuyor. Özellikle ilkbahar ayları geldiğinde şelale canlanıyor ve dökülürken oluşan gökkuşağı görüntüsüyle her göreni büyülüyor. Şelalenin önüne konulan izleme balkonu, harika bir fotoğraf için ideal bir nokta. Tabii Uzundere'nin tek güzelliği Tortum Şelalesi değil. Ağlayan Köyü, Dikyar Köyü, Ulubağ Köyü ve Balıklı Köyü gibi noktalarını da mutlaka görmelisin. Buralarda yerel halkın yaşamının ve doğal güzelliklerin olduğu gibi korunmuş olması, Uzundere'yi özel kılıyor.



12. Gerze (2017)

Türkiye'nin en mutlu şehri seçilen Sinop'un ilçesi Gerze en Sakin Şehirler ağına da girdi. Karadeniz'in dalgalı denizinde yüzerken bir yandan da yemyeşil dağların manzarasını izlemek metropolün bütün stresini atmanıza yardımcı olacaktır. Küçük bir balıkçı kenti atmosferine sahip Gerze'de deniz feneri, şelaleler, Şahin Tepesi, tertemiz Hamsilos Koyu ve İnaltı Mağarası görmemiz gereken yerler.

13. Eğirdir (2017)

Güller diyarı olarak bilinen Isparta'nın Göller Bölgesi'nin en önemli noktası olan Eğirdir, yalnızca sessiz sakin tatillerin değil heyecan sevenlerin de büyük bir keyif alabileceği aktiviteleri bünyesinde barındırıyor. Türkiye'nin dördüncü büyük tatlı su gölü olan Eğirdir Gölü'nde rüzgar sörfü, yamaç paraşütü gibi sporlar yapabilir ve gölün etrafında trekking turlarına katılabilirsiniz. Eğirdir Gölü'nün olmazsa olmazları arasında kamp yapmak yer alıyor. İster karavanınızla isterseniz de çadırınızla gölün üzerinde bulunan adalarda kamp yapabilirsiniz.



14. Göynük (2017)

Bolu'nun ilçesi olan Göynük, 2017 yılında Sakin Şehirler arasına katıldı. Anadolu halkının yaşam tarzı ve kültürü tanıyabileceğin örnekler barındırmasıyla ön plana çıkan Göynük'te geçmişin el sanatları uğraşları bile halen yapılıyor. Kılavuzlar Köyü'nde geçmişten günümüze ulaşan tahta oymacılığı sanatının örneklerini görebilirsin. Bunun yanında yöresel kıyafetler, gelenekler ve yemekler unutulmamış ve korunmuş. Zaten Göynük'e gittiğinde bu atmosferi direkt olarak hissediyorsun ve kendini sakinliğin içinde buluyorsun. Şehir hayatının kaosu ve karmaşasından bunaldığında kaçış için çok doğru bir adres oluyor. Özellikle İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlere de yakın bir yer olduğu için sakin şehir oluşu en çok mutlu eden yerlerden.



15. Mudurnu (2018)

Tabiat parklarıyla adından söz ettiren Bolu'nun gizli hazinesi Mudurnu, 2018 yılında Sakin Şehirler ağına girerek doğal zenginliklerini ve kültürel dokusunu korumaya başladı. Ahşap Osmanlı evlerinin cazibesinin yanında gölleri ve yeşil alanlarıyla eşsiz bir uyum oluşturuyor. Mudurnu Saat Kulesi, tepeden sağladığı manzarasıyla Mudurnu'nun en gözde noktası olma özelliğini taşıyor.



16. Ahlat (2019)

Dünyanın en büyük İslam mezarlığı olan Selçuklu Meydan Mezarlığına ev sahipliği yapan Bitlis'in Ahlat ilçesi, tarih dolu bir seyahat sunuyor. Van Gölü batısında yer alan Ahlat'ta 8 bin 169 adet Selçuklu mezar taşları, Selçuklu mirası onlarca kümbeti ve kazılarda elde edilmiş eserlerin sergilendiği Ahlat Müzesi'ni ziyaret edebilirsiniz. Ahlat'ın enfes lezzetlerini de tatmadan dönmeyin.

17. Köyceğiz (2019)

Her bir ilçesi ve beldesi güzel olan Muğla'nın Köyceğiz ilçesi, sakın şehirler arasına 2019 yılında girdi. Bodrum, Fethiye, Marmaris gibi popüler ve kalabalık tatil beldelerinin yanı başında aslında hepimizin aradığı sakın ve huzur dolu tatili sunuyor Köyceğiz. dünyada benzeri az bulunan ayaklı göl çeşidinde olan Köyceğiz Gölü, görmeniz gereken bir doğal güzellik. Bu göl üzerinden tekneyle kısa bir gezintiye çıkıp Kaunos Antik Kenti'ne gidebilirsin. Bu antik kentin eskiden bir limanı varmış ama alüvyonlar nedeniyle liman zaman içerisinde kaybolmuş. O yüzden farklı bir görüntüyle karşılaşıyorsunuz. Kaya mezarlarının görünümünü de tam fotoğrafı.



18. Güdül (2020)

Ankara'nın Güdül ilçesi Cittaslow Uluslararası Koordinasyon Komitesince Türkiye'nin 18. Cittaslow kenti olarak Sakin Şehir ağına dahil edildi. Güdül, İç Anadolu Bölgesi'nin ve Ankara'nın ilk Cittaslow kenti oldu. Başkent Ankara'nın en küçük ilçelerinden biri olan Güdül, Ankara'nın kuzeybatısında yer alır; doğası, mimarisi, kültürü ve tarihi ile sakinliğin ve huzurun cazibe merkezi olabilecek şirin bir kettir. İnönü Mağaraları, Sorgun Göleti ve Kirmir Vadisi gezmeye görmeye değer yerlerdendir. İlçeye yakın Kirmir Çayı'nın etrafında kayalar oyularak yapılmış mağaralar bulunur. Mağaralar M.Ö. 2000 yılı civarında bölgede yaşayan Hititlerden kalmıştır. Güdül evleri genellikle Anadolu kültürünün ortak özelliklerini taşır. Genel olarak duvarları kerpiç, toprak damlı yapılardır. Çam ormanları ile kaplı Sorgun Göleti bölgeye müthiş bir doğal güzellik sağlar. İlçe yakınından geçen Kirmir Çayı boyunca kayalara oyulmuş İnönü Mağaraları'nın M.Ö. 2000'li yıllara ait olduğu sanılıyor. Sırasıyla Etiler, Frigler, Romalılar, Bizanslılar ve Selçuklular tarafından kullanıldığı düşünülen mağaraların şehir merkezine uzaklığı 2 km'dir. İnönü Mağaraları Ürgüp-Göreme Mağaraları ile benzerlik gösterir. Salihler kaya yazıtları 2008 yılında bölgede köylüler tarafından bulunmuş, Servet Somuncuoğlu'nun çalışmaları ile gün yüzüne çıkarılmıştır. Orhun Yazıtları ile aynı harf karakterini barındırdığı görülen yazıtların Orhun Yazıtları'ndan da önce yazıldığı düşünülmektedir. Yeşilöz Kirmir Vadisi'nde bulunan kayalıklar peri bacaları görünümündedir. Kayalar üzerine oyulmuş mağaralar vardır.



FİLM ÖNERİLERİ

TERMİNAL (2004)



Terminal



Terminal, başrolünde Tom Hanks'in oynadığı politik komedi-drama türünde 2004 yapımı bir Steven Spielberg filmidir. Gerçek bir hikâyeden esinlenilerek beyaz perdeye aktarılmıştır. 1988'den 2006'ya kadar tam 18 yıl Paris Charles de Gaulle Havalimanı'nda yaşayan Mehran Karimi Nasseri'nin hikâyesinden esinlenilmiştir. Film, ABD'ye girişi ülkesinde çıkan iç savaştan dolayı reddedilince New York'un John F. Kennedy Havaalanı terminalinde mahsur kalan ve aynı zamanda bir ülkesindeki karışıklıktan dolayı ülkesine dönemeyen Doğu Avrupalı bir adamı konu alıyor.

Ölü Ozanlar Derneği, başrolünde Robin Williams'ın oynadığı Peter Weir yönetmenliğinde 1989 yılında çekilmiştir. Kurgusal olarak 1959'da, muhafazakâr Vermont yatılı okulu olan Welton Academy'de geçen film, öğrencilerine şiir öğretmesiyle ilham veren bir İngilizce öğretmenin hikâyesini anlatıyor. 1959 yılında geçen film, John Keating adlı çok başarılı ve bir o kadar da farklı olan edebiyat öğretmenin çok disiplinli bir erkek okulu olan Welton Academy'de öğretmenlik yapmaya gelmesiyle başlar. Bay Keating, çoğu baskı altında olan öğrencileri edebiyat ve şiirin bambaşka dünyasıyla tanıştırır.

ÖLÜ OZANLAR DERNEĞİ (1989)



Ölü Ozanlar Derneği



12 KIZGIN ADAM (1984)



Kızgın Adam



12 Kızgın Adam, Sidney Lumet'in yönettiği 1957 yapımı bir drama filmidir. Reginald Rose'un aynı adlı oyunundan uyarlanan film bir duruşmada bir jüri üyesinin diğer on bir jüri üyesini şüphelinin suçsuz olduğu konusunda, makul şüphe temelinde, ikna etme çabaları hakkındadır. Film neredeyse sadece bir set kullanılarak çekilmiş olma özelliği ile dikkate değerdir. Filmin başındaki ve sonundaki üç dakikalık gösterim süresi ve bitişteki lavabo sahneleri dışında bütün filmde mekân olarak sadece jüri odası kullanılmıştır.

Karan Johar'ın yönetmenliğini ve yapımcılığını yaptığı bir Hint filmidir. Filmin konusu özellikle Hindistan'da yaşanan Hindular ve Müslümanlar arasındaki gerilimlere dikkat çekmektedir. 11 Eylül Saldırıları sonrası dünyada artan İslamofobiye karşı dinlerin değil, insanların kötü olduğu mesajını vermeye çalışmaktadır. Filmin konusu Rızvan Khan isimli karakterin etrafında şekillenmektedir. Hindistan'da Hindu-Müslüman gerilimine şahit olmuş daha sonra sırf Müslüman olduğu için önce kendisi daha sonrada ailesinin gördüğü tepkilere karşı mücadele vermiştir.

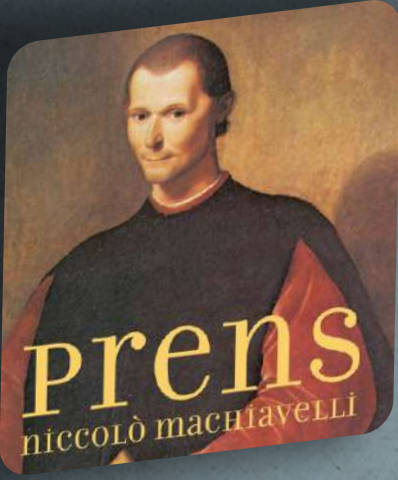
BENİM ADIM KHAN (2009)



Benim Adım Khan



KİTAP ÖNERİLERİ



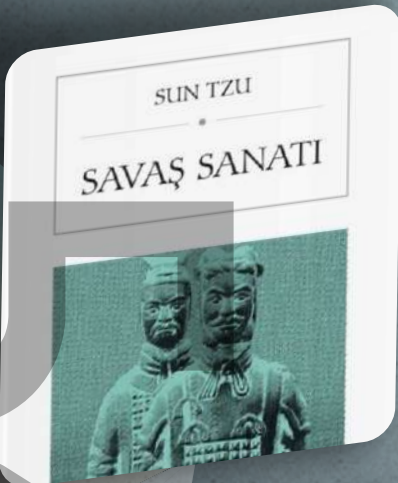
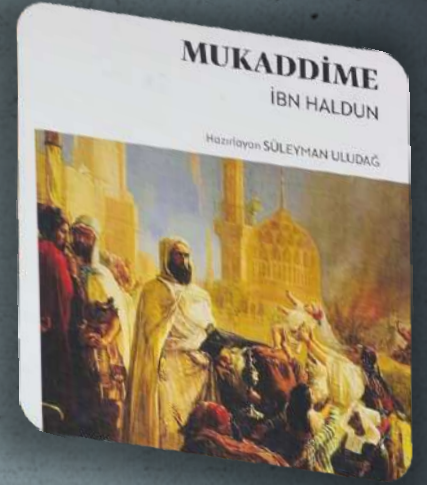
PRENS – NİCOLO MACHİVELLİ

Prens, Floransalı yazar Niccolo Machiavelli tarafından politika hakkında yazılmış bilimsel bir incelemedir. 1513 yılında yazılmış olmasına rağmen 1532'de yılında yani Machiavelli'nin ölümünden 5 sene sonrasına kadar basılamamıştır. Machiavelli XVI. yy başlarında İtalya'da ulusal birliği savunan, merkezi güçlü bir devlet kurulmasını amaçlayan bir düşünür olarak karşımıza çıkar. Bu dönemde İtalya'da ulusal merkezi bir devlet kurulamamıştır. İtalya, kısa ömürlü prensliklere bölünmüştür. Bu küçük prenslik ve cumhuriyetlerin hiçbirinin kendi orduları yoktur, savunma ve savaşlar kiralık askerlerle yapılmaktadır. İtalya bu dönemde karışıklıkların, iç mücadelelerin, savaşların ülkesidir. Machiavelli İtalya'da ulusal birliğin,

Fransa ve İspanya'da olduğu gibi, ancak güçlü bir prens tarafından gerçekleştirilebileceğine inanmıştır. Bir prens gereklidir; ama birliği kurabilecek güçte ve yetenekte bir prens olmalıdır. Machiavelli'nin siyaset, yönetim, yönetici, yönetenler konularındaki görüşleri 'Titüs Litüs'ün İlk On Bölümü Üzerine Söylevler' ve 'Prens' adlı eserinde yer alır.

MUKADDİME / İBN-İ HALDUN

Mukaddime, İbn-i Haldun'un en ünlü eseridir. Tarih, iktisat, sosyoloji ve siyaset gibi birçok sosyal bilim için temel teşkil eden görüşleri içinde barındırır. İbn-i Haldun eserini 1375'te Kal'atu ibn Seleme adlı kalede Beni Arif kabilesinin himayesinde yaşadığı dönemde kaleme aldı. İbn-i Haldun, Mukaddime'yi büyük tarih kitabı Kitabü'l-İber'in birinci cildi olarak tasarladı. İslami tarih kitaplarında "Tarihe övgü" bölümü yazma geleneğine uygun olarak bu hacimli eserin ilk cildi olarak Mukaddime'yi yazdı. İbn-i Haldun, Mukaddime'yi yazıktan sonra üzerinde defalarca değişiklik yaptı, bazı bölümleri çıkarıp bazı bölümler ekledi ve yeniden düzenledi. Dolayısıyla zamanla eserin farklı yazmaları oluştu.



SAVAŞ SANATI – SUN TZU

Savaş Sanatı, Sun Tzu tarafından MÖ. 6. Yüzyılda yazılmış askerî taktikler ve savaş üzerine bir çalışmadır. Her biri savaşın farklı bir yüzünü anlatan 13 bölümden oluşur ve askerî strateji ve taktiğin temel kitabı olduğu kabul edilir. Savaş Sanatı, strateji üzerine yazılmış en eski ve en iyi çalışmalardan biridir ve askerî konularda ve ötesinde tarih boyunca çok büyük etkisi olmuştur. 20. yüzyılın sonlarından itibaren ekonomi ve iş dünyasında da kullanılmaya başlanmıştır. Sun Tzu'nun yazdığı bu kitap spor, siyaset, bilim, sanat alanında birçok ünlü ismi etkilemiş, onlara rehberlik etmiştir.



ULUSLARARASI
MURAD HÜDAVENDİGAR
ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ



e-İçerik
Atölyesi



HÜDAVENDİGAR
MEDENİYET
ARAŞTIRMALARI
ATÖLYESİ